

Hospodársky vývoj v regiónoch SR
(analytická časť)

Obsah:

Úvod.....	5
1. Ekonomická výkonnosť regiónov	6
1.1 Bratislavský kraj.....	10
1.2 Trnavský kraj.....	13
1.3 Trenčiansky kraj	15
1.4 Nitriansky kraj.....	17
1.5 Žilinský kraj	18
1.6 Banskobystrický kraj.....	20
1.7 Prešovský kraj	22
1.8 Košický kraj	24
2. Finančné zdroje a toky v regióne	27
2.1 Organizácia verejnej správy v Slovenskej republike	27
2.2 Príjmy a výdavky rozpočtov VÚC a obcí	28
2.3 Bratislavský samosprávny kraj.....	31
2.4 Trnavský samosprávny kraj	32
2.5 Trenčiansky samosprávny kraj.....	34
2.6 Nitriansky samosprávny kraj.....	35
2.7 Žilinský samosprávny kraj	37
2.8 Banskobystrický samosprávny kraj.....	38
2.9 Prešovský samosprávny kraj	40
2.10 Košický samosprávny kraj	41
2.11 Zhrnutie	43
3. Podnikanie	44
3.1 Živnostníci.....	44
3.2 Podniky.....	49
3.3 Zhrnutie	54
4. Hospodársky vývoj vo vybraných odvetviach	54
4.1 Priemysel.....	54
4.1.1 Bratislavský kraj.....	56
4.1.2 Trnavský kraj.....	58
4.1.3 Trenčiansky kraj	59
4.1.4 Nitriansky kraj.....	61
4.1.5 Žilinský kraj	62

4.1.6	Banskobystrický kraj.....	64
4.1.7	Prešovský kraj	66
4.1.8	Košický kraj	67
4.2	Pôdohospodárstvo	69
4.2.1	Bratislavský kraj.....	72
4.2.2	Trnavský kraj.....	73
4.2.3	Trenčiansky kraj	74
4.2.4	Nitriansky kraj.....	75
4.2.5	Žilinský kraj	76
4.2.6	Banskobystrický kraj.....	76
4.2.7	Prešovský kraj	77
4.2.8	Košický kraj	78
4.3	Stavebníctvo	79
4.3.1	Bratislavský kraj.....	81
4.3.2	Trnavský kraj.....	82
4.3.3	Trenčiansky kraj	83
4.3.4	Nitriansky kraj.....	84
4.3.5	Žilinský kraj	85
4.3.6	Banskobystrický kraj.....	86
4.3.7	Prešovský kraj	87
4.3.8	Košický kraj	88
4.4	Doprava	89
4.4.1	Cestná doprava	90
4.4.2	Železničná doprava	94
4.4.3	Letecká doprava	95
4.4.4	Vodná doprava	95
4.5	Obchod a služby	95
4.5.1	Bratislavský kraj.....	95
4.5.2	Trnavský kraj.....	96
4.5.3	Trenčiansky kraj	96
4.5.4	Nitriansky kraj.....	97
4.5.5	Žilinský kraj	97
4.5.6	Banskobystrický kraj.....	98
4.5.7	Prešovský kraj	98
4.5.8	Košický kraj	99
4.6	Cestovný ruch.....	100
4.6.1	Bratislavský kraj.....	100

4.6.2	Trnavský kraj.....	100
4.6.3	Trenčiansky kraj	101
4.6.4	Nitriansky kraj.....	101
4.6.5	Žilinský kraj	102
4.6.6	Banskobystrický kraj.....	102
4.6.7	Prešovský kraj	103
4.6.8	Košický kraj	103
Záver		104

Úvod

Táto práca je časťou analytickej prvej fázy práce na projekte Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR v rámci úlohy 1.2 Analýza hospodárskej a sociálnej situácie regiónov, časť C. hospodárstvo.

Analýzy hospodárskej situácie regiónov zahŕňa za relevantné obdobie analýzu doterajšieho vývoja ekonomickej výkonnosti regiónov meranú cez hrubý domáci produkt a hlavne cez pridanú hodnotu vrátane jej štruktúry, ako aj vývoj prílevu priamych zahraničných investícií a ich štruktúry, štruktúry zamestnanosti a porovnanie tvorby hrubého fixného kapitálu, prílevu priamych zahraničných investícií a rastu pridanej hodnoty v jednotlivých regiónoch.

Popísaná je aj organizácia verejnej správy, druhy príjmov a výdavkov rozpočtov VÚC a obcí. V numerickej časti je kladený dôraz na finančné toky v samosprávnych krajoch. Podnikanie v regiónoch je analyzované podľa podnikania živnostníkov a podnikov, analyzovaný vývoj ich štruktúry podľa miesta registrácie a kategórie činnosti podľa krajov.

Z odvetvového hľadiska je analyzovaný vývoj produkcie priemyslu, pôdohospodárstva, stavebníctva, dopravy, obchodných služieb a cestovného ruchu. V jednotlivých odvetviach boli volené ekonomické indikátory, ktoré ho dobre charakterizujú a zároveň sú dostupné. V priemysle je podľa krajov a hlavných priemyselných odvetví analyzovaná dynamika hrubej pridanej hodnoty, zamestnanosti, produktivity práce, mzdy a tvorby hrubého fixného kapitálu.

V pôdohospodárstve je podľa krajov analyzovaná dynamika rozlohy poľnohospodárskej a lesnej pôdy, jej podiel na celkovej rozlohe, poľnohospodárskej produkcie, hrubej pridanej hodnoty, tvorby hrubého fixného kapitálu, zamestnanosti, produktivity práce a hlavných plodín rastlinnej výroby.

Za stavebníctvo je podľa krajov analyzovaná dynamika hrubej pridanej hodnoty, tvorby hrubého fixného kapitálu, produktivity práce, priemernej mesačnej mzdy a tržby. Podobne v doprave je podľa krajov analyzovaná dynamika pridanej hodnoty, tvorby hrubého fixného kapitálu, zamestnancov a prepravy tovaru podľa množstva prepraveného tovaru a počtu prepravených osôb. Diskutované sú aj jednotlivé druhy dopravy hlavne cestná doprava, ale aj železničná, letecká a vodná. Za oblasť obchodu a služieb je podľa krajov sledovaná dynamika hrubej pridanej hodnoty, zamestnanosti, nominálnej mzdy, tržieb na obyvateľa a produkcie. Za cestovný ruch sú použité tieto počty podľa krajov a rokov: pracovníci, lôžka, návštevníci, zariadenia a prenocovania na návštevníka.

Uvedené dáta boli získané z dostupných verejných zdrojov sú primerane komentované a interpretované.

1. Ekonomická výkonnosť regiónov

Značne nevyrovnaný vývoj ekonomickej výkonnosti (a nadväzujúcich charakteristík) v regiónoch NUTS III je spojený ako s historickými danosťami, geografickými podmienkami tak aj s doterajšou ekonomickou politikou. Postup ekonomickej transformácie Slovenska bol ovplyvnený východiskovým stavom regiónov pred rokom 1989 a postupnými zmenami v štruktúrach regionálneho hospodárstva. Monoštruktúrne mikroregióny s jedným majoritným zamestnávateľom boli postupne nahrádzané väčším počtom menších podnikov. Citlivosť regiónov na hospodársku situáciu najväčších zamestnávateľov je však aj naďalej zjavná.

Sledovanie tokov a tvorby hrubého domáceho produktu nie je jednoduché z dôvodu významnej prepojenosti jednotlivých tokov tovarov a služieb, či výraznej pracovnej migrácie. Regionálny odhad tvorby HDP je tvorený produkčnou metódou, čím je úzko prepojený s hrubou pridanou hodnotou. Hrubá pridaná hodnota zohľadňuje produkciu a medzispotrebu a je zobrazená v Tabuľka 1-1. V tejto časti bude uvedených niekoľko súhrnných tabuliek umožňujúcich prehľadné porovnanie ekonomickej situácie medzi regiónmi. Detailnejšie budú jednotlivé hodnoty popísané v podkapitolách venujúcich sa jednotlivým krajom.

Tabuľka 1-1 Podiel jednotlivých regiónov na tvorbe hrubej pridanej hodnoty

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bratislavský kraj	24,7 %	24,4 %	24,8 %	24,6 %	25,2 %	25,1 %	25,2 %	27,2 %	26,3 %
Trnavský kraj	10,8 %	10,9 %	10,7 %	10,5 %	10,2 %	10,7 %	10,8 %	11,1 %	12,5 %
Trenčiansky kraj	10,5 %	10,6 %	10,6 %	10,6 %	10,3 %	10,3 %	10,4 %	9,8 %	10,4 %
Nitriansky kraj	11,3 %	11,7 %	11,5 %	11,2 %	11,2 %	11,4 %	11,6 %	11,7 %	11,2 %
Žilinský kraj	10,6 %	10,5 %	10,5 %	10,6 %	10,5 %	10,3 %	10,4 %	10,6 %	10,4 %
Banskobystrický kraj	10,3 %	10,2 %	10,2 %	10,4 %	10,6 %	10,5 %	10,1 %	8,8 %	9,0 %
Prešovský kraj	9,0 %	8,9 %	8,9 %	9,0 %	9,1 %	8,9 %	8,8 %	8,7 %	8,1 %
Košický kraj	12,9 %	12,9 %	12,7 %	13,2 %	12,9 %	12,7 %	12,6 %	12,1 %	12,1 %

Zdroj: ŠÚ SR

Hrubá pridaná hodnota tvorí značnú časť tvorby hrubého domáceho produktu. Regionálny HDP je rátaný ako súčet hrubej pridanej hodnoty v regióne a nepriamych daní pri znížení o subvencie. Súhrnne je tvorba HDP v jednotlivých regiónoch zobrazená v Tabuľka 1-2. Bližšie bude vývoj HDP analyzovaný v nasledujúcich podkapitolách.

Tabuľka 1-2 Regionálna tvorba hrubého domáceho produktu, mil. Eur, b. c.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bratislavský kraj	6 456	6 849	7 730	8 307	9 271	10 187	11 399	13 423	14 469
Trnavský kraj	2 824	3 071	3 347	3 541	3 769	4 339	4 892	5 477	6 888
Trenčiansky kraj	2 746	2 978	3 315	3 580	3 782	4 188	4 685	4 855	5 728
Nitriansky kraj	2 955	3 278	3 583	3 802	4 118	4 648	5 264	5 758	6 188
Žilinský kraj	2 761	2 947	3 276	3 599	3 872	4 183	4 713	5 233	5 744
Banskobystrický kraj	2 701	2 870	3 177	3 507	3 908	4 276	4 558	4 319	4 952
Prešovský kraj	2 353	2 494	2 762	3 033	3 358	3 633	4 000	4 295	4 462
Košický kraj	3 369	3 612	3 972	4 467	4 740	5 154	5 702	5 955	6 651
Slovenská republika	26 164	28 099	31 161	33 836	36 818	40 607	45 212	49 315	55 082

Zdroj: ŠÚ SR

Prehľad rastov HDP umožňuje porovnať rozdielny hospodársky vývoj v regiónoch. Rozdelenie tvorby HDP jednotlivých krajov Slovenska je veľmi nerovnomerné (Tabuľka

1-3). Značná časť tvorby HDP pripadá na malý počet najväčších podnikov s nerovnomerným pokrytím územia Slovenska.

Tabuľka 1-3 Tvorba hrubého domáceho produktu, rasty, s. c.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bratislavský kraj	4,4 %	-1,2 %	3,2 %	2,3 %	7,4 %	4,3 %	5,7 %	15,0 %	4,7 %
Trnavský kraj	2,2 %	1,3 %	-0,4 %	0,7 %	2,5 %	9,3 %	6,5 %	9,4 %	22,1 %
Trenčiansky kraj	4,3 %	1,0 %	1,8 %	2,8 %	1,7 %	5,1 %	5,7 %	1,2 %	14,6 %
Nitriansky kraj	4,3 %	3,3 %	-0,1 %	1,1 %	4,3 %	7,2 %	7,0 %	6,9 %	4,4 %
Žilinský kraj	4,7 %	-0,6 %	1,6 %	4,6 %	3,6 %	2,6 %	6,4 %	8,5 %	6,6 %
Banskobystrický kraj	4,9 %	-1,0 %	1,2 %	5,1 %	7,3 %	3,9 %	0,7 %	-7,4 %	11,4 %
Prešovský kraj	2,8 %	-1,2 %	1,2 %	4,6 %	6,6 %	2,8 %	4,0 %	4,9 %	0,9 %
Košický kraj	7,0 %	-0,1 %	0,5 %	7,1 %	2,1 %	3,3 %	4,5 %	2,0 %	8,5 %
Slovenská republika	4,4 %	0,0 %	1,4 %	3,4 %	4,8 %	4,7 %	5,2 %	6,5 %	8,5 %

Zdroj: ŠÚ SR

Objem HDP je stavový ukazovateľ, ktorý nezohľadňuje všetky špecifiká pri porovnávaní regiónov. Vhodnejšie je použiť niektorý z pomerových ukazovateľov, akými je napríklad podiel HDP na obyvateľa (Tabuľka 1-4).

Tabuľka 1-4 Tvorba HDP na obyvateľa, v Euro, s. c. 2000

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bratislavský kraj	12 264	12 144	12 528	12 821	13 775	14 373	15 626	17 952	18 698
Trnavský kraj	6 031	6 098	6 071	6 115	6 266	6 851	7 293	7 960	9 696
Trenčiansky kraj	5 287	5 346	5 441	5 600	5 696	5 988	6 389	6 479	7 443
Nitriansky kraj	4 843	5 009	5 005	5 066	5 282	5 662	6 092	6 517	6 813
Žilinský kraj	4 698	4 660	4 729	4 940	5 115	5 247	5 589	6 057	6 450
Banskobystrický kraj	4 780	4 736	4 792	5 044	5 411	5 622	5 681	5 266	5 879
Prešovský kraj	3 547	3 486	3 521	3 667	3 909	4 016	4 142	4 334	4 359
Košický kraj	5 190	5 172	5 190	5 544	5 663	5 847	6 101	6 212	6 722
Slovenská republika	5 701	5 698	5 772	5 964	6 247	6 543	6 910	7 358	7 974

Zdroj: ŠÚ SR

Podiel HDP na obyvateľa zohľadňuje ekonomickú silu regiónu vzhľadom na počet obyvateľov, ale nezohľadňuje reálny počet pracovníkov pri tvorbe produkcie. Vhodným ukazovateľom je produktivita práce. Reálna produktivita práce je počítaná ako podiel HDP v stálych cenách na zamestnaných podľa národných účtov (ESA). Táto zamestnanosť lepšie zohľadňuje miesto výkonu práce (podľa zamestnávateľa), ako zamestnanosť podľa VZPS, ktorá sa vzťahuje na miesto bydliska. Produktivita práce podľa ESA značne eliminuje skreslenie napríklad v Bratislavskom kraji, kde pracuje takmer o 100 tisíc zamestnancov viac, ako tu trvalo býva (Tabuľka 1-5).

Tabuľka 1-5 Produktivita práce podľa ESA, s. c. 2000, tisíc Eur

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bratislavský kraj	21,6	20,9	21,2	20,8	22,7	23,7	24,6	26,6	28,0
Trnavský kraj	16,4	16,8	16,9	16,9	16,8	18,2	18,9	20,6	24,4
Trenčiansky kraj	13,0	14,1	14,5	14,8	14,7	15,3	15,9	16,1	18,0
Nitriansky kraj	13,5	14,2	14,8	15,1	15,7	16,8	17,7	18,8	19,0
Žilinský kraj	12,3	13,0	13,2	14,1	14,1	13,9	15,7	16,2	17,2
Banskobystrický kraj	12,8	12,7	13,2	14,0	15,1	16,2	16,9	15,5	16,9
Prešovský kraj	10,5	10,8	11,4	12,1	12,9	12,8	13,2	14,7	14,0
Košický kraj	13,9	14,3	15,3	16,0	16,9	17,2	18,2	18,5	19,5
Slovenská republika	14,5	14,9	15,4	15,8	16,6	17,2	18,1	19,0	20,2

Zdroj: ŠÚ SR

Na hrubé porovnanie regionálnej efektivity kapitálu je vhodným pomerovým ukazovateľom podiel hrubej tvorby kapitálu na HDP, zobrazený v Tabuľke 1-6. V rokoch 1998 – 2006 bol tento podiel priemerne na úrovni 27,6 %. Z toho vyplýva, že na jedno Euro produkcie musel byť investovaný kapitál v hodnote 27,6 centu (vrátane odpisov).

Tabuľka 1-6 Podiel hrubej tvorby kapitálu na tvorbe HDP

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bratislavský kraj	30,8 %	26,9 %	25,7 %	23,9 %	26,7 %	22,2 %	22,7 %	23,6 %	23,7 %
Trnavský kraj	31,4 %	25,7 %	24,0 %	25,9 %	25,9 %	23,1 %	23,7 %	29,3 %	27,4 %
Trenčiansky kraj	38,0 %	30,2 %	25,1 %	33,5 %	30,8 %	27,9 %	25,9 %	29,4 %	30,1 %
Nitriansky kraj	33,4 %	28,0 %	24,1 %	28,7 %	26,3 %	23,5 %	21,7 %	23,4 %	24,3 %
Žilinský kraj	39,5 %	32,0 %	28,2 %	33,4 %	28,3 %	29,0 %	27,2 %	29,4 %	28,8 %
Banskobystrický kraj	37,9 %	29,8 %	26,0 %	28,1 %	27,0 %	23,2 %	22,8 %	27,4 %	25,9 %
Prešovský kraj	38,6 %	34,1 %	28,3 %	28,4 %	28,9 %	26,2 %	24,0 %	26,5 %	27,6 %
Košický kraj	42,3 %	33,1 %	25,7 %	31,7 %	26,4 %	26,6 %	25,4 %	28,2 %	28,2 %
Slovenská republika	35,7 %	29,5 %	25,8 %	28,6 %	27,4 %	24,8 %	24,0 %	26,5 %	26,5 %

Zdroj: ŠÚ SR

Po privatizácií a reštrukturalizácií hospodárstva bola Slovenská ekonomika značne podkapitalizovaná, zároveň s vysokou mierou nezamestnanosti a relatívne lacnou pracovnou silou v porovnaní s okolitými krajinami. Po roku 1998 zároveň nastalo na Slovensku niekoľko kvalitatívnych zmien. Po týchto parlamentných voľbách nastala zmena v prístupe k hospodárskej politike. V tomto období postupne dochádza k liberalizácii ekonomiky, zlepšovaniu podnikateľského prostredia. Najvýznamnejším prvkom bolo postupné zavádzanie ekonomických a sociálnych reforiem. Vo vzťahu k rastu ekonomiky to bolo najmä zavedenie rovnej dane v roku 2004. To viedlo aj k postupnému zvyšovaniu prílevu priamych zahraničných investícií.

Prílev priamych zahraničných investícií (PZI) na Slovensko nebol rovnomerný. Najvyššie objemy PZI boli v sledovanom období dosiahnuté v rokoch 2000 - 2002 a v roku 2006, s hodnotami nad 2 mld. Eur. Takmer 2/3 týchto investícií smerovali aj vzhľadom na sídla celoslovenských firiem do Bratislavského kraja. Zaujímavým javom je alokovanie investícií hlavne do odvetví s tradíciou.

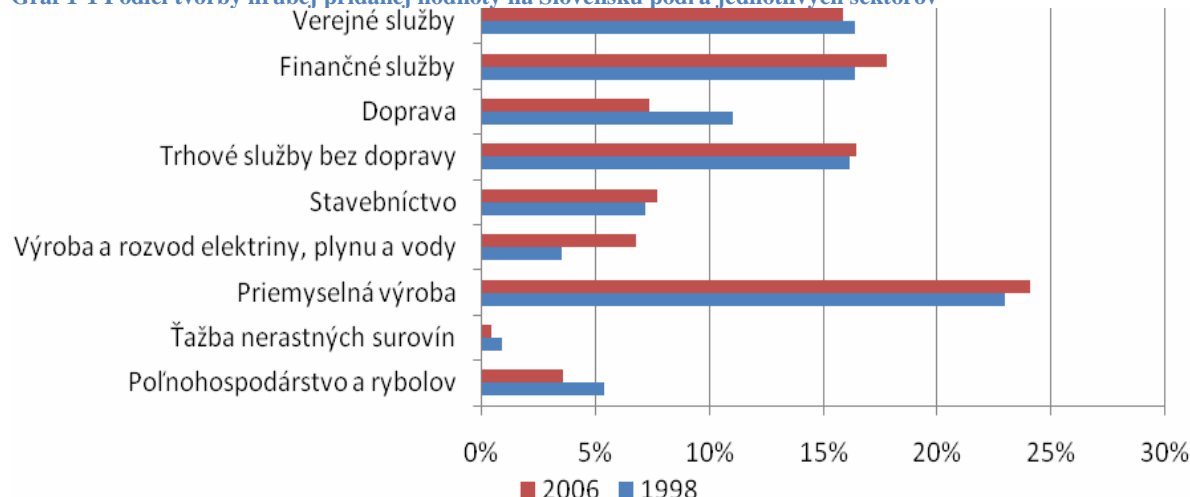
Tabuľka 1-7 Podiel priamych zahraničných investícií podľa ich alokácie v jednotlivých krajoch

PZI	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bratislavský kraj	44,9 %	54,8 %	61,3 %	83,8 %	92,0 %	79,9 %	65,1 %	33,2 %	73,5 %
Trnavský kraj	8,6 %	12,7 %	1,0 %	2,5 %	1,9 %	3,5 %	12,1 %	3,1 %	2,9 %
Trenčiansky kraj	10,7 %	13,0 %	0,2 %	0,9 %	1,2 %	8,7 %	6,7 %	15,1 %	4,2 %
Nitriansky kraj	3,9 %	2,9 %	0,8 %	4,8 %	0,6 %	3,9 %	0,4 %	2,9 %	1,8 %
Žilinský kraj	15,5 %	6,1 %	5,6 %	2,4 %	3,5 %	2,0 %	7,0 %	32,2 %	13,6 %
Banskobystrický kraj	3,6 %	0,8 %	0,5 %	5,7 %	0,2 %	0,3 %	2,6 %	5,3 %	1,5 %
Prešovský kraj	2,2 %	3,7 %	0,5 %	1,3 %	0,1 %	0,1 %	3,2 %	0,7 %	0,7 %
Košický kraj	10,5 %	5,9 %	30,0 %	-1,4 %	0,5 %	1,6 %	3,0 %	7,6 %	1,8 %

Zdroj: NBS

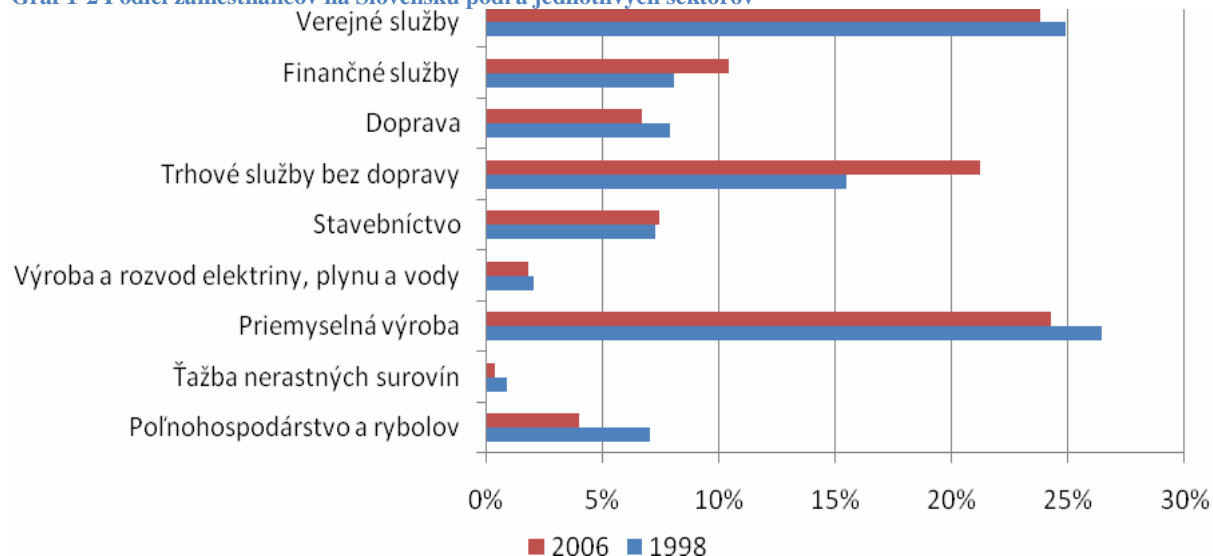
Z tabuľky vidieť, že jednoznačne najvyšší prílev PZI má Bratislavský kraj, v Trnavskom a Trenčianskom kraji bol v dôsledku masívnych investícií väčších investorov v niektorých rokoch nárast (napr. PSA Trnava, čo v ďalších fázach pokračuje aj po roku 2006). V Nitrianskom kraji po roku 2006 nastal výrazný prílev PZI do elektrotechnického priemyslu. V Žilinskom kraji je vidieť význam masívnych prílevov PZI, napr. Kia Motors v rokoch 2005 a 2006. Banskobystrický a hlavne Prešovský kraj sú na chvoste prílevu PZI a nezmenilo sa to ani po roku 2006. Košický kraj mal veľký prílev PZI v čase vstupu US Steel do VSŽ. Celkovo možno konštatovať, že prílev PZI na Slovensko je nerovnomerný v čase aj v regionálnom členení, pričom Bratislavský kraj má najväčší prílev PZI a Banskobystrický a Prešovský naopak najnižší.

Štruktúra ekonomiky podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností (SKNACE) je v jednotlivých regiónoch rozdielna. Na porovnanie zmien v hrubej pridanej hodnote podľa jednotlivých sektorov uvádzame podiel sektora na pridanej hodnote v roku 1998 a 2006. Najväčším podielom na tvorbe hrubej pridanej hodnoty sa podieľa priemyselná výroba. Jej podiel vzrástol od roku 1998 o viac ako 1 percentuálny bod (p. b.) na 23 % v roku 2006. Druhým sektorom s najvyšším podielom pridanej hodnoty sú na Slovensku finančné služby, pričom ich podiel vzrástol od roku 1998 o 1,6 p. b. na 17,8 %. Nasledujú trhové služby bez dopravy s podielom v roku 2006 na úrovni 16,5 % s miernym rastom. Naopak podiel verejných služieb na pridanej hodnote zahŕňajúcich verejnú správu, zdravotníctvo a školstvo v posledných rokoch mierne klesol a v roku 2006 dosahoval hodnotu 15,9 %. Z ostatných odvetví dosiahol najväčší pokles pridanej hodnoty sektor dopravy (podiel 7,3 %) a poľnohospodárstva (podiel 3,5 %). Najväčší nárast pridanej hodnoty dosiahol sektor výroba a rozvod elektriny, plynu a vody s podielom v roku 2006 približne 6,7 %, čím sa priblížil k sektoru stavebníctva (7,3 %). Prehľadne tento stav zobrazuje Graf 1-1.

Graf 1-1 Podiel tvorby hrubej pridanej hodnoty na Slovensku podľa jednotlivých sektorov

Zdroj: ŠÚ SR

Na porovnanie produktivity práce v jednotlivých sektoroch uvádzame v Graf 1-2 počet pracujúcich v jednotlivých sektoroch na Slovensku. Výrazne väčší podiel pracujúcich ako podiel tvorby hrubej pridanej hodnoty majú sektory trhových a verejných služieb. Naopak vysoký podiel hrubej pridanej hodnoty na zamestnanca majú sektory finančných služieb a výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody.

Graf 1-2 Podiel zamestnancov na Slovensku podľa jednotlivých sektorov

Zdroj: ŠÚ SR

Bratislavský kraj

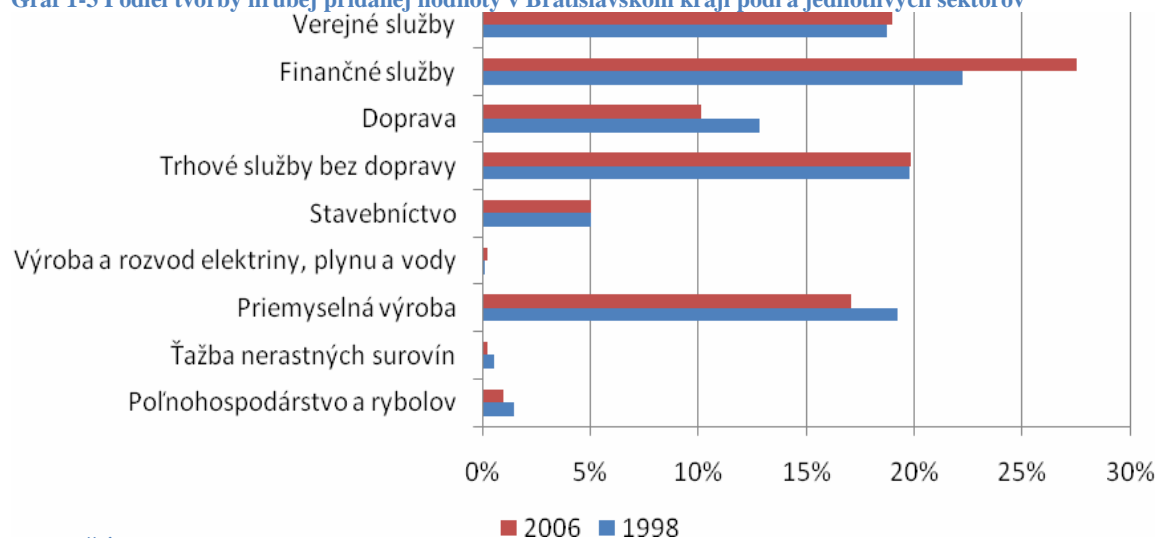
Je jediným krajom SR, ktorého HDP na obyvateľa dosahuje úroveň priemeru bývalej EU 15. Zároveň je jediným regiónom s výrazným nedostatkom pracovných síl, preto je cieľom migrácie za prácou. Je typickým mestským krajom, ktorý je problematické porovnať s ostatnými krajinami, ktoré majú rozdrobenú sídelnú štruktúru s prevahou rurálneho osídlenia. Kraj navyše ťaží zo svojej excentrickej polohy, keď je „vysunutý“ do priestoru v blízkosti iných výrazne prosperujúcich miest, ako je Viedeň alebo Győr. Vzniká tak geografická blízkosť troch silno rastúcich regiónov, ktoré sa vo svojom raste vzájomne podporujú. Excentrická poloha kraja je však nevýhodou pre ostatné kraje Slovenska. Mestský charakter Bratislavského kraja dáva predpoklady pre jeho silný rast prakticky pri rôznej konštelácii hospodárskej politiky, dáva to kraju vysokú mieru odolnosti voči externým ekonomickým

šokom. Prímestské regióny tvoria prevažne podpornú funkciu hlavnému mestu a tvoria akúsi „zásobáreň“ pracovnej sily. V Bratislavskom kraji je najvyššia koncentrácia výrob s vysokou pridanou hodnotou, jedine tento kraj začína plniť funkciu technologického lídra. Tento najsilnejší región Slovenska je zároveň ako jediný schopný výraznejšie generovať domáce investície.

Bratislavský kraj vytváral počas rokov 1998 - 2006 viac ako 25 % HDP Slovenska a 23 % tvorby hrubého fixného kapitálu. Zároveň je tu podľa ESA zamestnaných menej ako 19 % zamestnancov Slovenska, čo pomerom k HDP v roku 2006 tvorí elasticitu na úrovni 1,39.

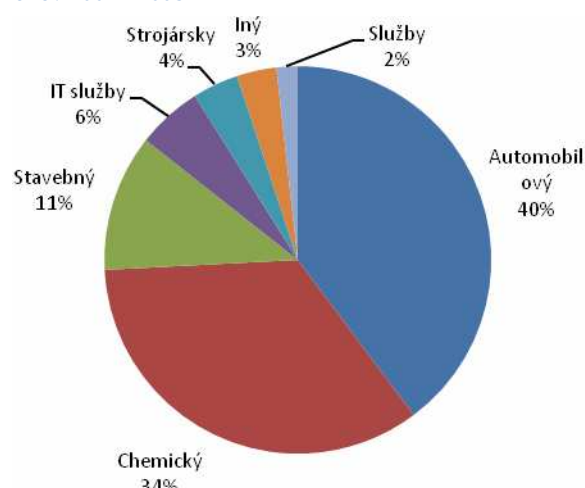
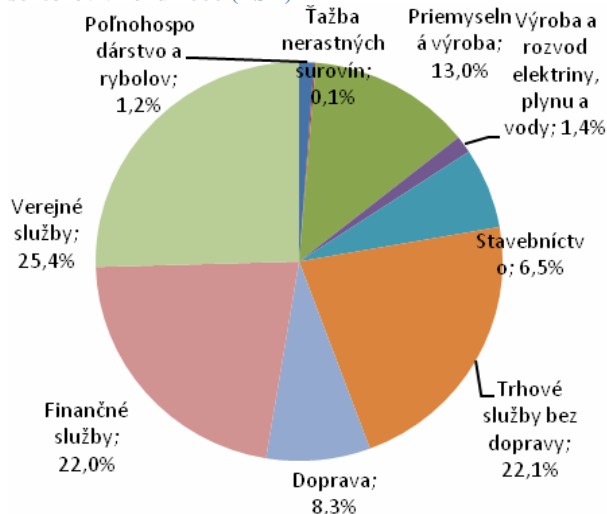
Štruktúra ekonomiky je aj vzhľadom na štatút hlavného mesta výrazne odlišná od ostatných regiónov (Graf 1-3). Od roku 1998 (podiel 22,2 %) výrazne vzrástol v tomto kraji podiel hrubej pridanej hodnoty finančných služieb o 5,3 p. b. a v roku 2006 dosahoval 27,5 % pri podiele zamestnanosti 22 % (Graf 1-5). Región má takmer stabilný podiel pridanej hodnoty v trhových službách na úrovni 20 % s podielom zamestnanosti 22 %. Vzhľadom na administratívne centrum krajiny má Bratislavský kraj viac ako štvrtinový podiel zamestnaných vo verejných službách pri tvorbe pridanej hodnoty na úrovni 19 %. Priemyselná výroba v kraji mala v roku 2006 podiel pridanej hodnoty iba na úrovni 17,1 % oproti roku 1998 s podielom 19,2 %. Priemyselná výroba pritom zamestnáva iba 13 % zamestnancov. Čo sa týka ostatných odvetví, výraznejší podiel pridanej hodnoty má už len sektor dopravy - v roku 2006 na úrovni 10,1 %, čo predstavuje oproti roku 1998 pokles o 2,7 p. b.. Sektor stavebníctva má v sledovanom období takmer stabilný podiel na úrovni 5 %.

Graf 1-3 Podiel tvorby hrubej pridanej hodnoty v Bratislavskom kraji podľa jednotlivých sektorov

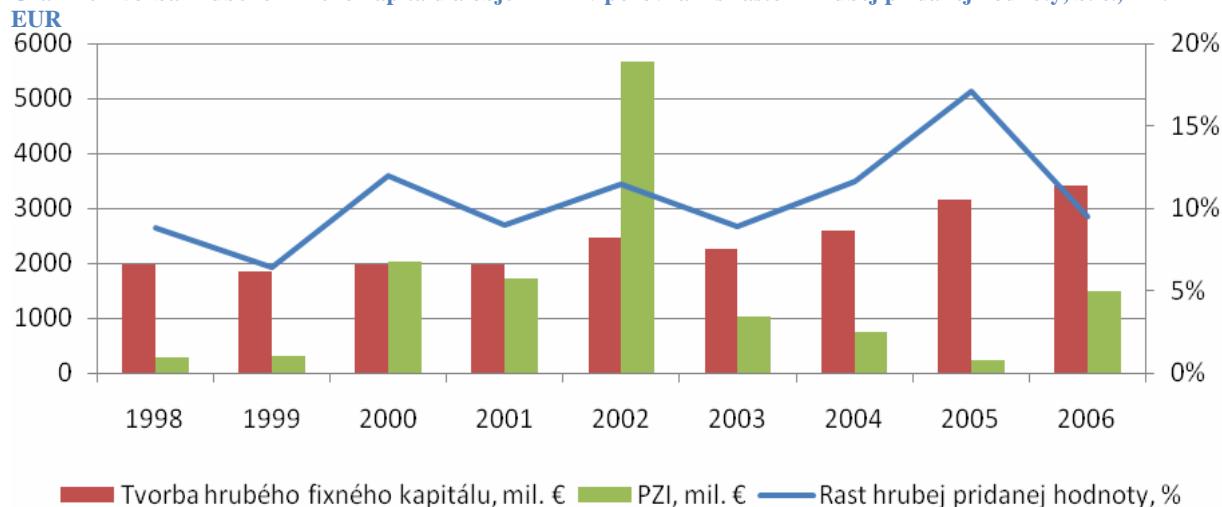
Zdroj: ŠÚ SR

Smerovanie PZI v rokoch 2002 – 2008 do sektorov je zobrazené na Graf 1-4. Aj vzhľadom na predchádzajúce investície do automobilky Volskwagen bolo 40 % PZI smerovaných práve do automobilového priemyslu (očistené o investíciu do SPP). Štruktúra priemyslu v Bratislavskom kraji viedla do ďalších investícií v chemickom priemysle (34 %) a na treťom mieste sú investície do stavebného priemyslu (11 %). Výraznejšie objem PZI ešte smeroval do IT služieb, aj napriek tomu, že tento sektor nie je až tak investične náročný.

Graf 1-4 Smerovanie PZI do jednotlivých sektorov počas rokov 2002 - 2008

Graf 1-5 Podiel zamestnancov podľa jednotlivých sektorov v roku 2006 (ESA)

Zdroj: SARIO

Bratislavský kraj ako ekonomické a finančné centrum krajiny bolo najväčším prijímateľom PZI (Tabuľka 1-7). Počas desaťročného obdobia medzi rokmi 1998 - 2007 tu bolo alokovaných viac ako 2/3 PZI smerovaných na Slovensko. Samozrejme treba brať do úvahy aj to, že Bratislava ako hlavné mesto je sídlom viacerých firiem pôsobiach po celom území Slovenska, čo môže mierne skresľovať smerovanie PZI (napríklad privatizácia SPP v roku 2002). V rokoch 2002 - 2007 v Bratislavskom kraji smerovali investície hlavne do automobilového a chemického priemyslu, služieb, telekomunikačných a informačných technológií. Medzi najvýznamnejšie priame zahraničné investície smerované do Bratislavského kraja môžeme uviesť v sektore IT príchod DELLu v roku 2002, Lenova / IBM a Soitron v roku 2006 a Johnson Controls v roku 2007, ktoré boli všetky umiestnené v rámci Bratislavy. V automobilovom priemysle boli kľúčové predchádzajúce investície nemeckého koncernu Volkswagen a zvyšovanie výroby automobilov, ktoré so sebou pritiahli investície subdodávateľov a tvorbu logistických centier hlavne v smere na Záhorie (Lozorno). V chemickom priemysle môžeme spomenúť investíciu maďarského MOLu na rozšírenie výroby v Slovnafte v roku 2003, v stavebnom priemysle napr. investíciu HOLCIMu v Rohožníku.

Graf 1-6 Tvorba hrubého fixného kapitálu a objem PZI v porovnaní s rastom hrubej pridanej hodnoty, b. c., mil.

Zdroj: ŠÚ SR a NBS

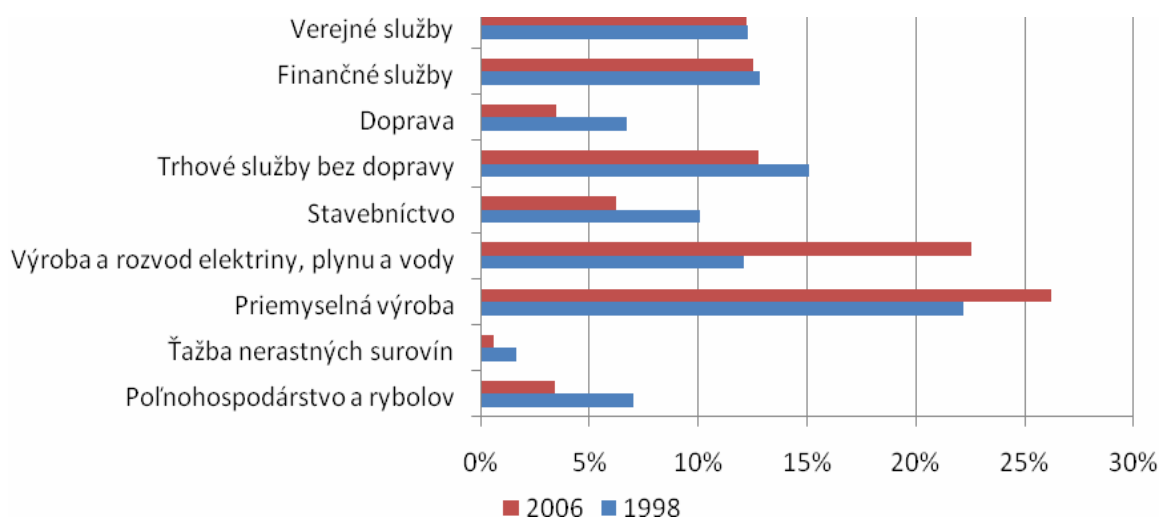
Trnavský kraj

Má možnosť ťažiť z relatívnej blízkosti k vyspelým susediacim regiónom (hlavne Bratislavský kraj), blízkosť Českej republiky a Maďarska. Po najvyššom náraste PZI a ich efektívnej alokácii najmä v posledných rokoch sa ekonomická situácia v tomto kraji značne zlepšila, najvýraznejšie v okolí krajského mesta Trnava. Nárast podielu na Slovenskom HDP za 6 rokov o 1,7 percentuálneho bodu bol najvyšší zo všetkých regiónov, čím ako jediný kraj reálne konvergoval k Bratislavskému kraju (najmä vďaka výraznému rastu hrubej produkcie vo výrobe a rozvoде elektriny, vody a plynu ako aj vďaka výraznému nárastu cien týchto komodít).

V Trnavskom kraji sa počas sledovaného obdobia rokov 1998 - 2006 zvýšil podiel na Slovenskom HDP z 10,8 % v roku 1998 na 12,5 % v roku 2006 pri podiele zamestnanosti na úrovni 10,3 %. Elasticita HDP na zamestnanosti v roku 2006 na úrovni 1,21 je druhá najvyššia po Bratislavskom kraji.

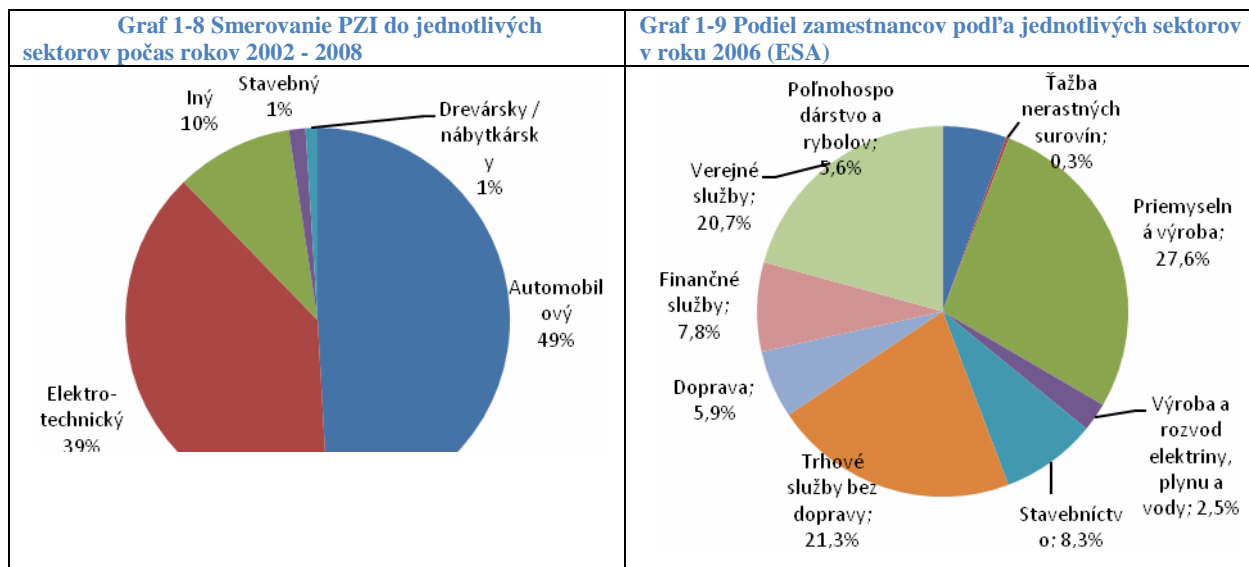
V sledovanom období aj vďaka spomínaným PZI výrazne narástol podiel priemyselnej výroby na hrubej pridanej hodnote v roku 2006 oproti roku 1998 o 4 p. b. na 26,2 % (Graf 1-7) s podielom zamestnanosti 27,6 % (Graf 1-9). Trnavský kraj ma spolu s Nitrianskym krajom špecifickú situáciu vo vysokom podiele výroby a rozvođu elektriny, plynu a vody na hrubej pridanej hodnote. Medzi rokmi 1998 až 2006 narástol podiel hrubej pridanej hodnoty v tomto sektore o 10,4 p. b. na 22,5 % pri stabilnom podiele v zamestnanosti na úrovni 2,5 %. Ďalšie tri sektory trhové, finančné a verejné služby majú v roku 2006 takmer zhodné podiely na hrubej pridanej hodnote na úrovni okolo 12,5 %, ale s výrazne iným podielom na zamestnanosti (finančné služby 7,8 %, verejné služby 20,7 % a trhové služby 21,3 %). Stavebníctvo má v roku 2006 podiel na hrubej pridanej hodnote 6,2 % a doprava najmenší podiel v rámci regiónov Slovenska na úrovni 3,5 %.

Graf 1-7 Podiel tvorby hrubej pridanej hodnoty v Trnavskom kraji podľa jednotlivých sektorov

Zdroj: ŠÚ SR

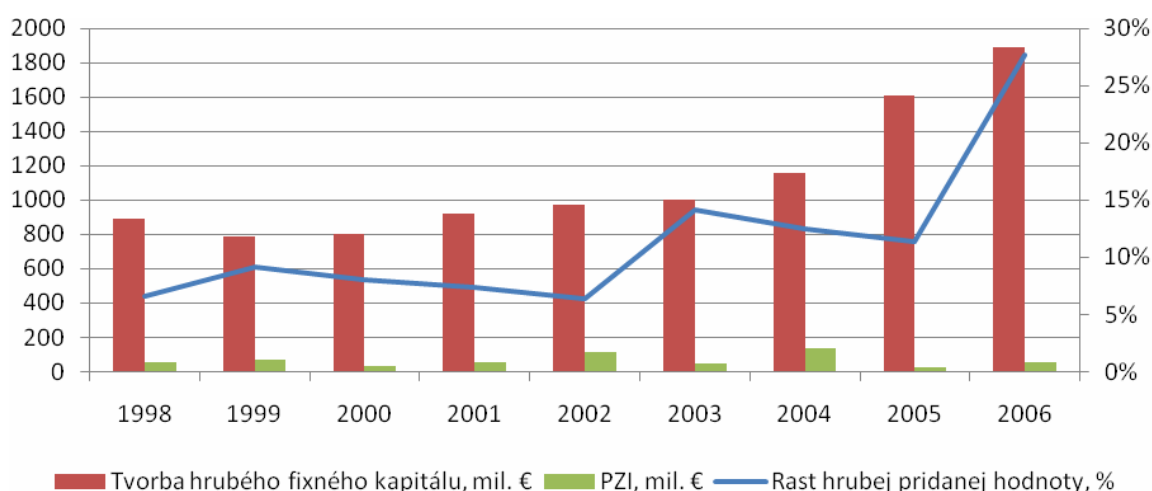
Do Trnavského kraja smerovalo len 5 % objemu priamych zahraničných investícií v rokoch 1998 - 2007 (piaty v poradí). Najväčšie smerovanie priamych zahraničných investícií v Trnavskom kraji v rokoch 2002 - 2008 bolo do automobilového priemyslu (Graf 1-8) aj vďaka stavbe jednej z troch automobiliek na Slovensku. Druhým najvýznamnejším odvetvím z pohľadu PZI je v Trnavskom kraji elektrotechnický priemysel, hlavne výroba plazmových televízorov a ich súčastí.

Zdroj: ŠÚ SR a SARIO

Trnavský kraj ťaží zo svojej výhodnej polohy a blízkosti k Bratislave a dobrej dopravnej infraštruktúry. Najvýznamnejšie investície za posledných 10 rokov smerovali najmä do automobilového a elektrotechnického priemyslu. V elektrotechnickom priemysle medzi najvýznamnejšie investície v Trnavskom kraji patria investície SAMSUNGU do výroby televízorov v Galante v roku 2002 s neskorším rozšírením výroby v Galante, presunom časti výroby a vytvorením nového závodu na výrobu LCD televízorov vo Voderadoch v roku 2007. Sem boli alokované aj investície významných subdodávateľov (napr. HANSOL). Najvýznamnejšou investíciou v Trnavskom kraji za posledných 10 rokov bola výstavba závodu francúzskej firmy PSA Peugeot Citroën na výrobu automobilov v Trnave. Medzi investície do ďalších sektorov patrí napríklad investícia švédskeho Swedwoodu do závodu na výrobu nábytku v Majcichove a Johns Manville do sklárskeho priemyslu v Trnave (Skloplast).

Graf 1-10 Tvorba hrubého fixného kapitálu a objem PZI v porovnaní s rastom hrubej pridanej hodnoty, b. c., mil. EUR

Zdroj: ŠÚ SR a NBS

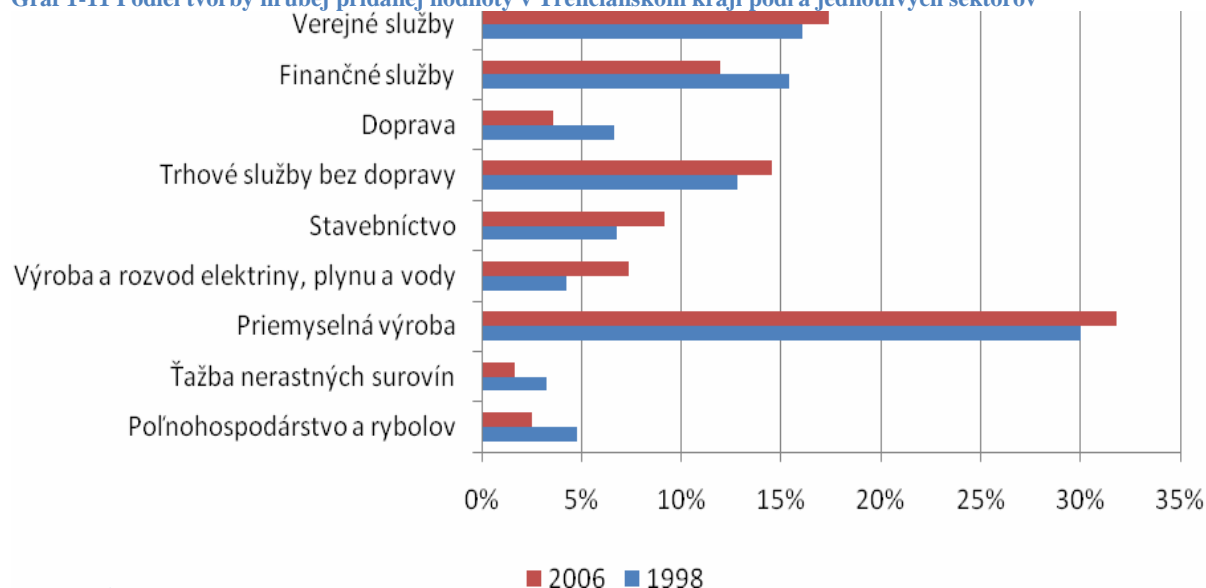
Trenčiansky kraj

V tomto regióne sa prejavuje sústredenie výkonnosti okolo rastúceho pásu rovnobežného s hranicami s ČR (koridor okolo diaľnice D1, zahŕňajúci Ilavu, Trenčín, Púchov) a okolie Bánoviec nad Bebravou. V predchádzajúcom období patril tento región medzi ekonomicky stabilné s jednou z najnižších mier nezamestnanosti.

V Trenčianskom kraji sa počas sledovaného obdobia v rokoch 1998 - 2006 mierne znížil podiel na Slovenskom HDP z 11,5 % v roku 1998 na 11,4 % v roku 2006 pri podiele zamestnanosti na úrovni 11,6 %. Elasticita HDP na zamestnanosti v roku 2006 na úrovni 0,89 až piatou najvyššou po Bratislavskom, Trnavskom, Nitrianskom a Košickom kraji.

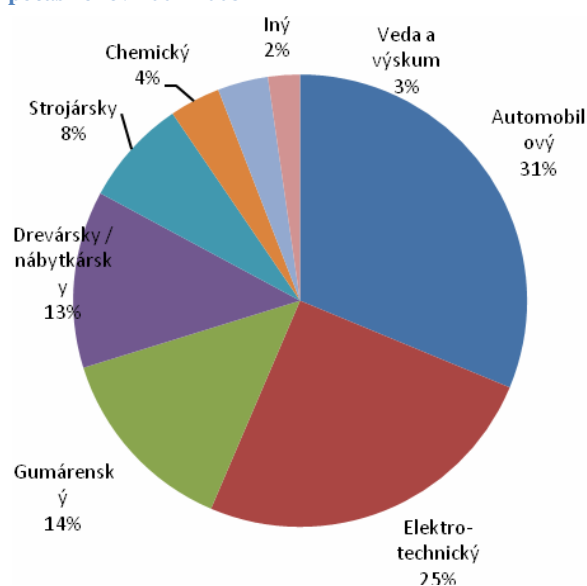
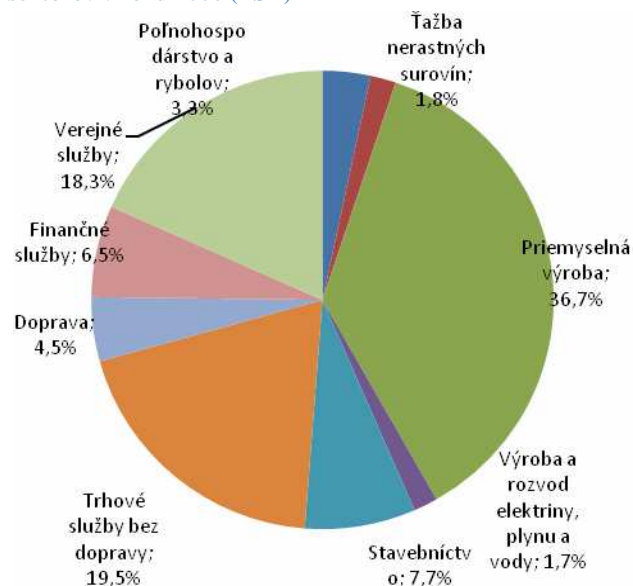
V porovnaní s ostatnými regiónmi má Trenčiansky kraj druhý najvyšší podiel hrubej pridanej hodnoty v odvetví priemyselnej výroby na úrovni 32 % pri iba miernom raste 1,8 p. b. v priebehu rokov 1998 - 2006. Podiel na zamestnanosti v roku 2006 v tomto sektore bol 36,7 %. Druhým sektorom s najvyššou pridanou hodnotou sú verejné služby s podielom 17,4 %. Oproti roku 1998 narástol podiel v trhových službách o 1,7 p. b. na 14,5 %, ktoré predstihli podiel hrubej pridanej hodnoty vo finančných službách, ktoré mali výrazný pokles pridanej hodnoty z 15,4 % v roku 1998 na 12 % v roku 2006. Podiel hrubej pridanej hodnoty v stavebníctve vzrástol na 9,2 %, výrobe a rozvoze elektriny, plynu a vody na 7,4 %. Zároveň za sledované obdobie výrazne poklesla hrubá pridaná hodnota v sektore poľnohospodárstva a dopravy hlboko pod 5 %.

Graf 1-11 Podiel tvorby hrubej pridanej hodnoty v Trenčianskom kraji podľa jednotlivých sektorov

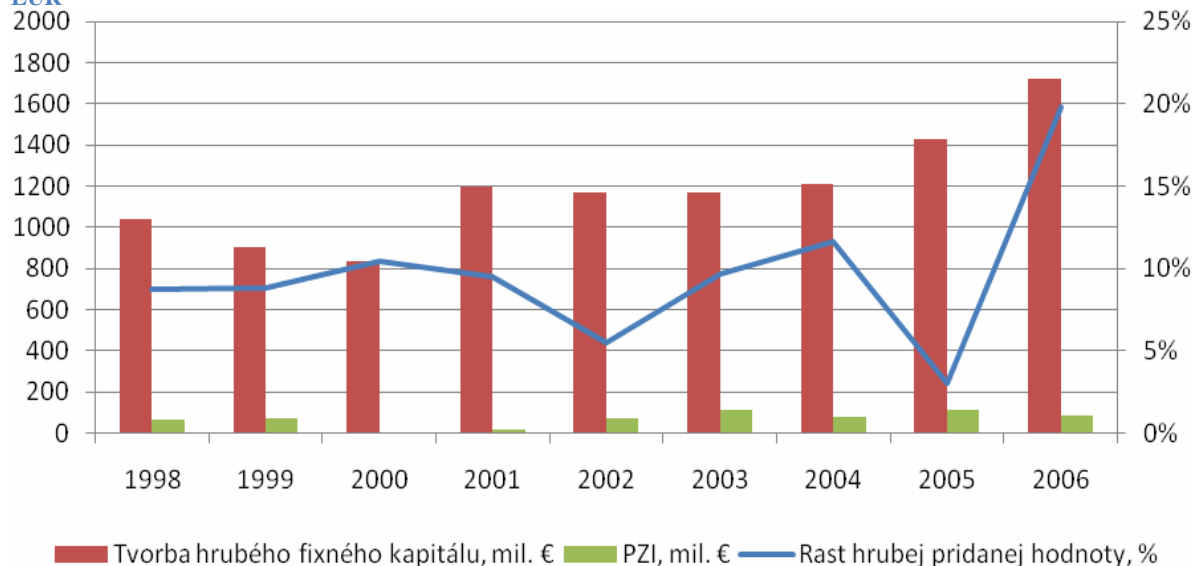
Zdroj: ŠÚ SR

V Trenčianskom kraji bolo v rokoch 1998 - 2007 alokovaných 8 % PZI smerovaných na Slovensko, tento kraj je teda tretím najúspešnejším. Vďaka za to dobrej dopravnej dostupnosti v rámci okolitých regiónov a zahraničia, dostatku kvalifikovanej pracovnej sily a výhodnej polohy v rámci Slovenska. Najvyšší podiel 31 % PZI v rokoch 2002 - 2008 smeroval do automobilového priemyslu, Elektrotechnického priemyslu 25 %. Významný podiel investícií smeroval do gumárenského priemyslu 14 % a drevárskeho priemyslu 13 % Graf 1-12.

Graf 1-12 Smerovanie PZI do jednotlivých sektorov počas rokov 2002-2008

Graf 1-13 Podiel zamestnancov podľa jednotlivých sektorov v roku 2006 (ESA)

Zdroj: ŠÚ SR a SARIO

Trenčiansky kraj mal dlhodobú tradíciu v textilnom a strojárskom priemysle. Nové zahraničné investície boli za posledných 10 rokov smerované hlavne do elektrotechnického a automobilového priemyslu, hlavne subdodávateľského z dôvodu výhodnej polohy medzi automobilkami v Žiline, Bratislave a Trnave. Z významnejších investícií spomenieme napr. nemeckého výrobcu svetiel HELLA v Bánovciach, v Myjave a Dubnici nad Váhom vznikli závody na výrobu plastových komponentov pre autá. V roku 2002 bol vybudovaný závod nemeckej firmy na výrobu topánok Gabor v Bánovciach nad Bebravou. V roku 2003 smerovali PZI do expanzie tradičného výrobcu gúm Matadoru v Púchove.

Graf 1-14 Tvorba hrubého fixného kapitálu a objem PZI v porovnaní s rastom hrubej pridanej hodnoty, b. c., mil. EUR

Zdroj: ŠÚ SR a NBS

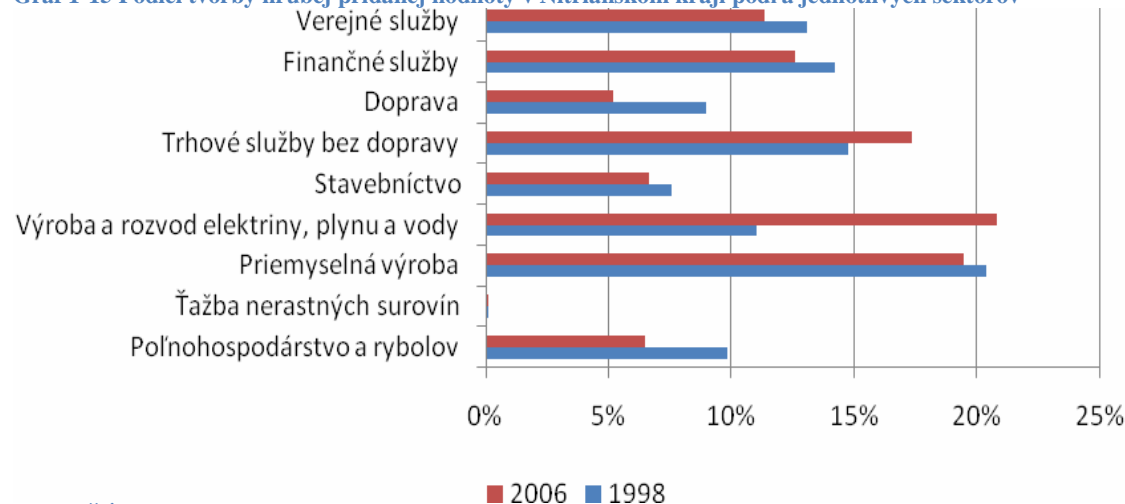
Nitriansky kraj

Nitriansky kraj patrí v rámci Slovenska k mierne zaostávajúcim regiónom. Tento kraj je výkonnostne severo-južne diferencovaný. Rozvojový pól tohto kraja tvoria mestá Nitra, Zlaté Moravce a Levice. Okresy juhovýchodnej časti regiónu sú poznačené typickou kombináciou agrárneho vidieka a mesta s malým počtom nosných priemyselných činností, s nízkou mierou diverzifikácie. Kríza priemyselných závodov v mestách v procese vlastníckych zmien a reštrukturalizácie viedla k úpadku rozhodujúcej priemyselnej aktivity (prípady Novofruct Nové Zámky, Elektrosvit Nové Zámky, Slovenské lodenice Komárno, Plastika Nitra a pod.). Niektoré z nosných priemyselných činností sa znovu oživil, ale nedokázali nahradiť rozsah pôvodnej zamestnanosti. Výraznou charakteristikou južnej, zaostávajúcej časti regiónu, je aj jej demografická depresia.

V Nitrianskom kraji sa počas sledovaného obdobia v rokoch 1998 - 2006 takmer nezmenil podiel na Slovenskom HDP a v roku 2006 bol na úrovni 11,2 % pri podiele zamestnanosti na úrovni 11,9 %. Elasticita HDP na zamestnanosti v roku 2006 na úrovni 0,94 je štvrtou najvyššou po Bratislavskom, Trnavskom a Košickom kraji.

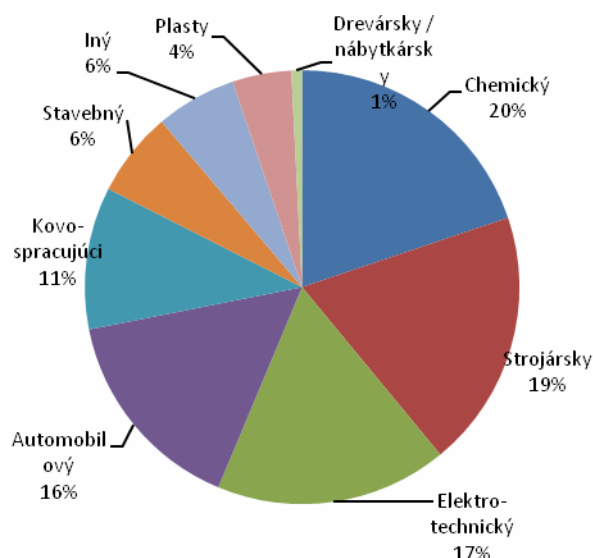
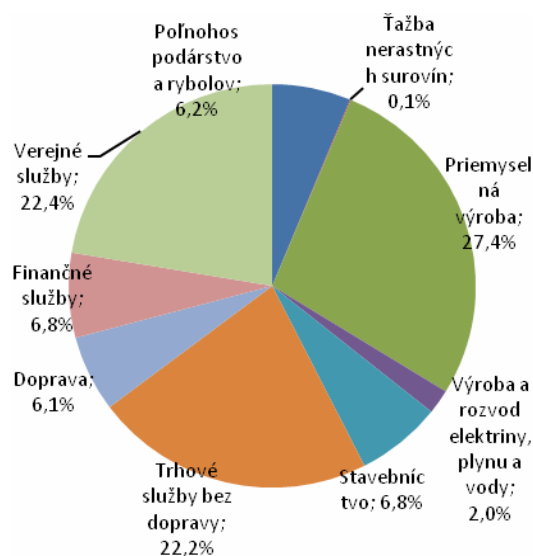
Najvyšší podiel na hrubej pridanej hodnote v Nitrianskom kraji mal v roku 2006 sektor výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody s podielom 20,8 % a nárastom takmer o 10 % oproti roku 1998 (Graf 1-15). Tu je vývoj obdobný s Trnavským krajom. Zamestnanosť v tomto sektore je pritom len 2,8 %. Druhým sektorom s najvyššou pridanou hodnotou je priemyselná výroba s podielom v roku 2006 na úrovni 19,4 %. Sektor priemyselnej výroby zamestnáva v rámci kraja najvyšší podiel zamestnancov v kraji (27,4 % - Graf 1-17). Tretím najvýznamnejším sektorom sú trhové služby s podielom v roku 2006 na úrovni 17,4 % s miernym rastom v posledných rokoch. Ďalšie sektory s významným podielom hrubej pridanej hodnoty v Nitrianskom kraji sú finančné služby (12,6 %) a verejné služby (11,3 %). Podiely medzi 5 - 7 % na hrubej pridanej hodnote majú sektor stavebníctva a sektory dopravy a poľnohospodárstva, ktoré naopak od roku 1998 zaznamenali výrazný pokles.

Graf 1-15 Podiel tvorby hrubej pridanej hodnoty v Nitrianskom kraji podľa jednotlivých sektorov

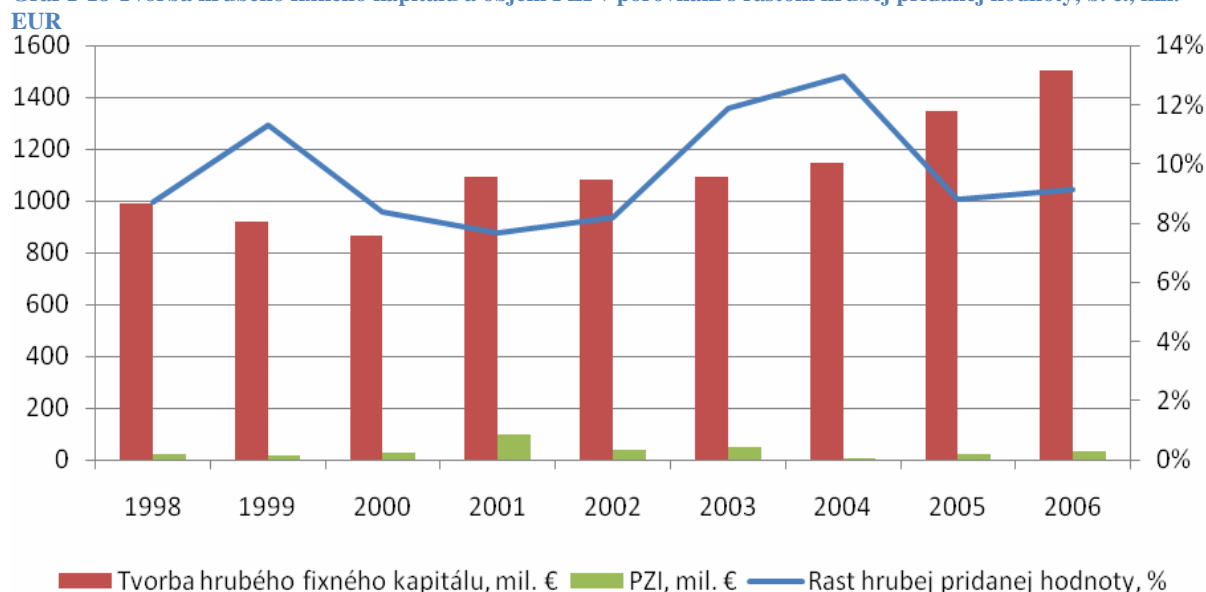
Zdroj: ŠÚ SR

Do Nitrianskeho kraja smerovalo v rokoch 1998 – 2007 len 2,3 % PZI v rámci Slovenska (tretí najmenší podiel) a smerovali do veľkého počtu sektorov. Najväčší podiel investícií v Nitrianskom kraji medzi rokmi 2002 - 2008 smeroval do chemického, strojárkeho, elektrotechnického a automobilového priemyslu (Graf 1-16). Významný podiel ešte smeroval do sektoru kovopracujúceho a stavebného priemyslu.

Graf 1-16 Smerovanie PZI do jednotlivých sektorov počas rokov 2002 - 2008

Graf 1-17 Podiel zamestnancov podľa jednotlivých sektorov v roku 2006 (ESA)

Zdroj: ŠÚ SR a SARIO

V Nitrianskom kraji smeroval najväčší počet PZI hlavne do okolia Nitry, Zlatých Moraviec a Levíc. Odvetvovo smerovali hlavne do strojárskeho a chemického priemyslu, v ktorom prevažuje výroba plastov. Toto odvetvie je tradičné hlavne v Nitre (Plastika). Jedna z najvýznamnejších investícií v Nitrianskom regióne do elektrotechnického priemyslu SONY bola ohlásená v roku 2007.

Graf 1-18 Tvorba hrubého fixného kapitálu a objem PZI v porovnaní s rastom hrubej pridanej hodnoty, b. c., mil.

Zdroj: ŠÚ SR a NBS

Žilinský kraj

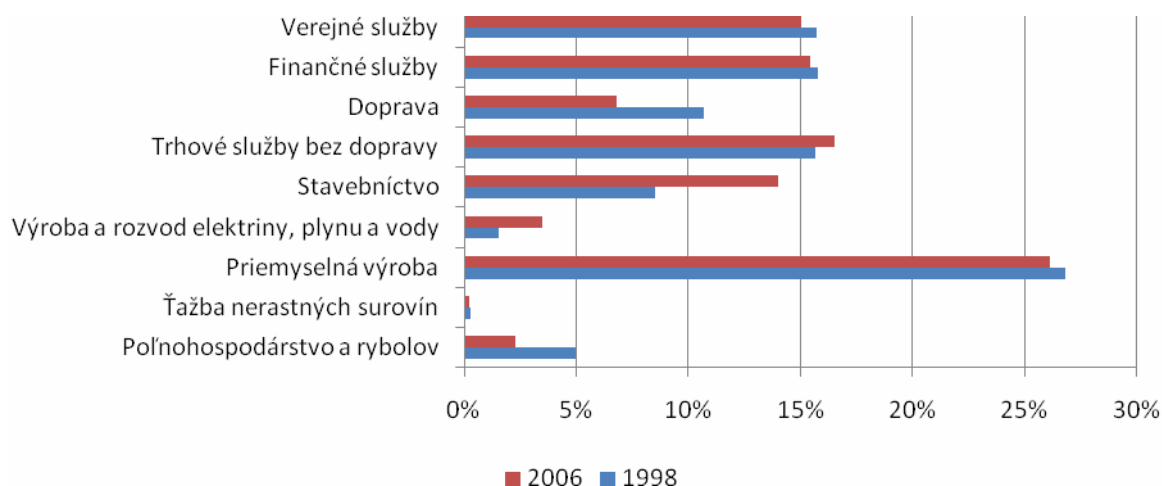
Žilinský kraj si na strednom Slovensku na rozdiel od Banskobystrického kraja udržal stabilný podiel na HDP. Na základe pozitívneho sociálno-ekonomického vývoja podmieneného viacerými faktormi začal reálne konvergovať k Trenčianskemu a Nitrianskemu kraju. Funkciu generátorov rastu spĺňajú predovšetkým mesto Žilina (ktorého okolie je pokračovaním rozvojového pásu Bratislava – Trnava - Trenčín) a pás okolo severnej časti

diaľnice D1 v okolí miest Martin, Ružomberok a Liptovský Mikuláš. Problémovými sú tradične okrajové okresy na severe (Orava a Kysuce).

Žilinský kraj si v rokoch 1998 - 2006 udržoval takmer stabilný podiel na Slovenskom HDP na úrovni 10,5 % pri podiele zamestnanosti v roku 2006 na úrovni 12,2 %, čo predstavuje elasticitu na úrovni 0,85, čo je tretia najnižšia hodnota po Prešovskom a Banskobystrickom kraji.

Tento kraj si zachováva takmer stabilný podiel v kľúčových sektoroch hospodárstva (Graf 1-19). Najväčší podiel hrubej pridanej hodnoty má sektor priemyselnej výroby (26,1 %), pri takmer zhodnom podiele zamestnancov v roku 2006 na úrovni (26,9 % - Graf 1-21). Mierny nárast za roky 1998 - 2006 na úrovni 0,9 p. b. zaznamenali trhové služby s podielom v roku 2006 na úrovni 16,6 % s podielom zamestnancov 21,6 %. Naopak, počas sledovaného obdobia zaznamenali mierny pokles v pridanej hodnote finančné služby a verejné služby (v roku 2006 podiel 15,4 %, resp. 15 %). Výrazný nárast zaznamenal sektor stavebníctva, ktorého podiel vzrástol z 8,5 % v roku 1998 na 14 % v roku 2006. Významný podiel mal v roku 2006 sektor dopravy na úrovni 6,8 % s výrazným poklesom z hodnoty 10,2 % v roku 1998.

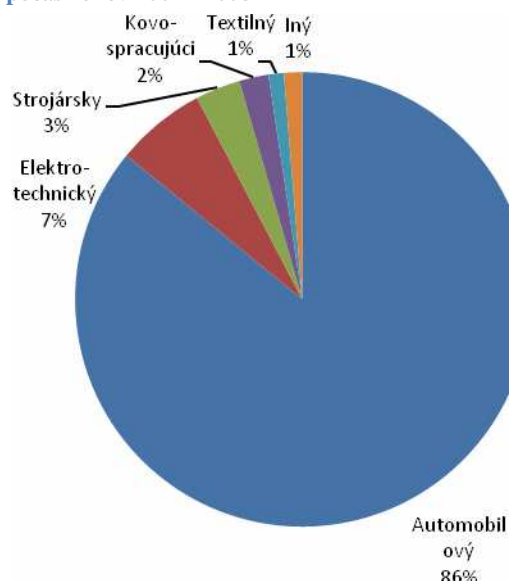
Graf 1-19 Podiel tvorby hrubej pridanej hodnoty v Žilinskom kraji podľa jednotlivých sektorov

Zdroj: ŠÚ SR

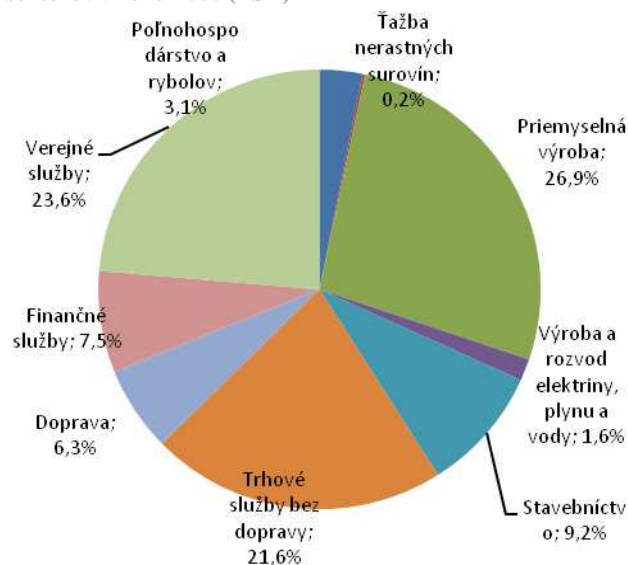
Do Žilinského kraja bolo v rokoch 1998 - 2007 smerovaných 9,9 % investícií z celkového objemu Slovenska, čo bol druhý najvyšší podiel hneď po Bratislavskom kraji. Najvýznamnejšia investícia smerovala do najmladšej automobilky na Slovensku a subdodávateľských závodov. Z tohto dôvodu smerovalo v rokoch 2002 - 2008 86 % PZI v Žilinskom kraji do automobilového priemyslu. Druhým v poradí bol elektrotechnický priemysel 7 %.

Graf 1-20 Smerovanie PZI do jednotlivých sektorov počas rokov 2002 - 2008

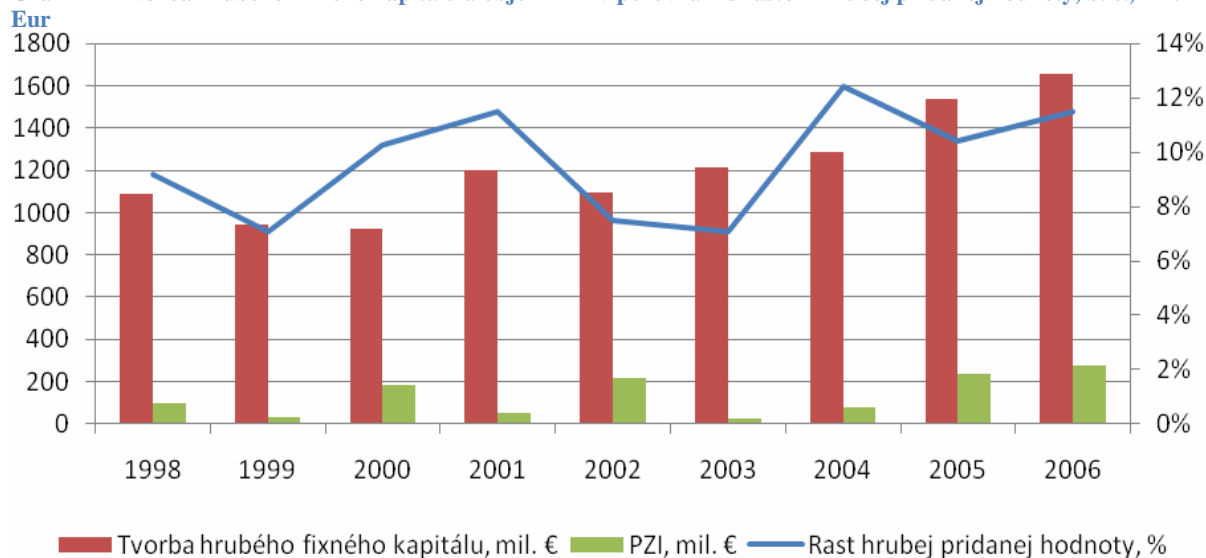
Zdroj: ŠÚ SR a SARIO

Graf 1-21 Podiel zamestnancov podľa jednotlivých sektorov v roku 2006 (ESA)

V Žilinskom regióne boli najväčšie investície sústredené najmä v okolí Žiliny, Liptovskom Mikuláši a Martine. V okolí Žiliny boli sústredené PZI subdodávateľských podnikov v automobilovom priemysle a strojárstve po ohlásení stavby Juhokórejského závodu KIA v roku 2004. V Martine bol postavený a rozšírený závod na výrobu obuvi Dánskeho výrobcu ECCO.

Graf 1-22 Tvorba hrubého fixného kapitálu a objem PZI v porovnaní s rastom hrubej pridanej hodnoty, b. c., mil.

Zdroj: ŠÚ SR a NBS

Banskobystrický kraj

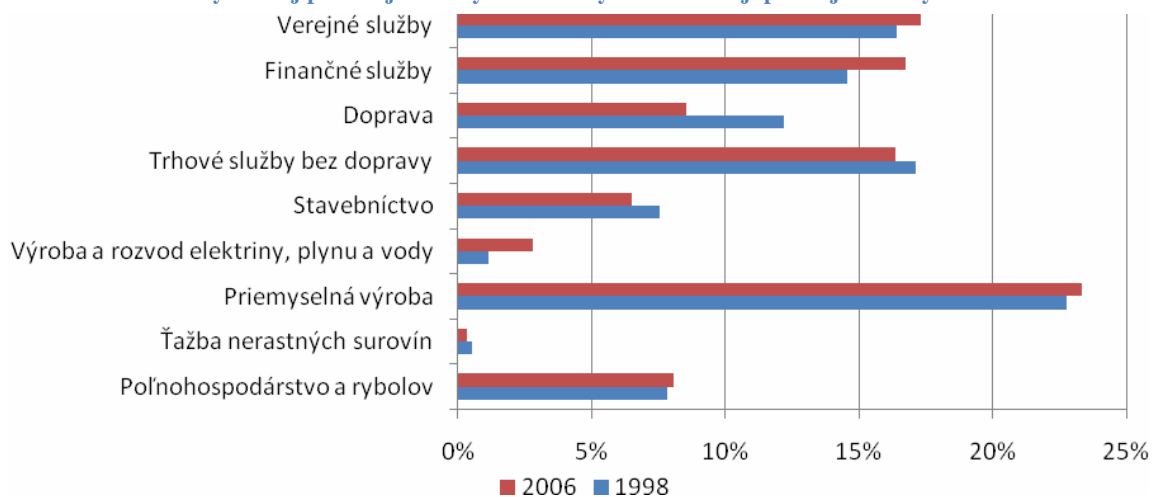
Je tiež diferencovaný severo-južne: výkonnejší severozápad má ekonomické parametre porovnateľné s priemerom SR, južný pás je typickým periférnym regiónom. V južnom páse, podobne ako v prípade juhovýchodu Západoslovenského kraja, platí kombinácia agrárneho charakteru s málo diverzifikovanými nosnými priemyselnými aktivitami (a úpadkom týchto bývalých nosných priemyselných aktivít v priebehu transformácie ekonomiky). Značný rozsah sociálnej exklúzie a osôb s absenciou pracovných návykov na južnej periférii kraja

vytvára potrebu po opatreniach zameraných na kohéziu a hlavne sociálnu inklúziu. Významným zdrojom nerovnováh bude aj v budúcnosti demografická skladba a populačný vývoj obyvateľstva. Kraj je značne postihnutý (podobne ako východoslovenský) rozdrobenosťou sídelnej štruktúry s vysokým podielom malých obcí. Funkciu centra ekonomického rastu spĺňa hlavne mikroregión miest Zvolen - Banská Bystrica. Sila týchto pólov rastu však vzhľadom na rozmery kraja a jeho rozdrobenú sídelnú štruktúru nie je dostačujúca.

Banskobystrický kraj patrí medzi najproblémovnejšie ako z produkčnej stránky, tak z pohľadu trhu práce, pričom zahŕňa okresy s najvyššou nezamestnanosťou na Slovensku. Počas rokov 1998 - 2006 poklesol podiel Banskobystrického kraja na Slovenskom HDP o 1,3 p. b., čo je najviac zo všetkých regiónov a začal výrazne zaostávať za ostatnými kraji. Toto platí aj pri porovnaní HDP na obyvateľa. V roku 2006 bol podiel tohto kraja na tvorbe slovenského HDP 9 % a zamestnával 10,75 % zo všetkých zamestnancov na Slovenku. Multiplikátor HDP na zamestnanosti bol na úrovni 0,84, čo je druhý najhorší výsledok po Prešovskom kraji.

Lídrom pri tvorbe hrubej pridanej hodnoty je sektor priemyselnej výroby s podielom 23,3 % a rovnakým podielom zamestnancov (Graf 1-23 a Graf 1-25). Ďalšie 3 sektory dosahujú podobné hodnoty tvorby hrubej pridanej hodnoty na úrovni 16,3 až 17,4 % a tými sú sektor trhových služieb, verejných služieb a finančných služieb. Posledné dva za sledované obdobie 1998 - 2006 dosiahli mierny rast svojho podielu. Z týchto troch sektorov je najväčším zamestnávateľom sektor verejných služieb (26,5 %). Ďalšími významnými sektormi z hľadiska pridanej hodnoty sú doprava (8,5 % pri poklese o 3,7 p. b. oproti roku 2006), stavebníctvo (6,5 %) a poľnohospodárstvo (8,1 %). Pridaná hodnota v sektore poľnohospodárstva ako v jedinom kraji na Slovensku dosahovala vyšší podiel v roku 2006 ako v roku 1998.

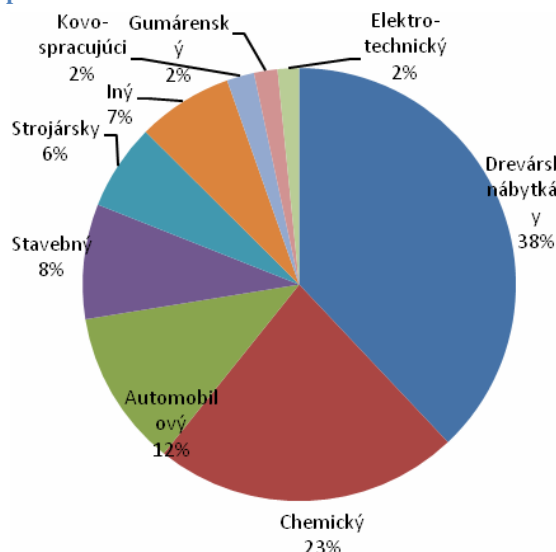
Graf 1-23 Podiel tvorby hrubej pridanej hodnoty v Banskobystrickom kraji podľa jednotlivých sektorov

Zdroj: ŠÚ SR

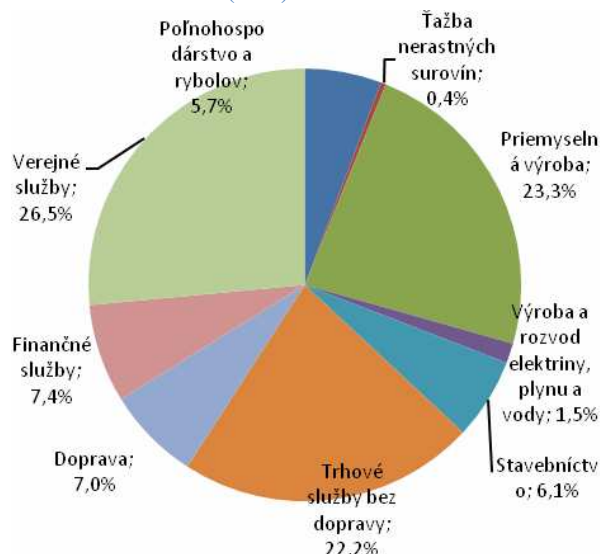
Podiel PZI v Banskobystrickom kraji na celoslovenskom v rokoch 1998 - 2007 bol len 1,8 %, čím bol tento kraj druhým najslabším po Prešovskom kraji. Tieto investície boli sektorovo výrazne diverzifikované. V období 2002 - 2008 smerovalo 38 % do drevárskeho/nábytkárskeho priemyslu, ktorý má v tomto kraji tradíciu. Do chemického priemyslu bolo alokovaných 23 % PZI a automobilového 12 %. Menšie podiely dosiahli investície do stavebného priemyslu 8 % a strojárkeho priemyslu 6 %.

Graf 1-24 Smerovanie PZI do jednotlivých sektorov počas rokov 2002 - 2008

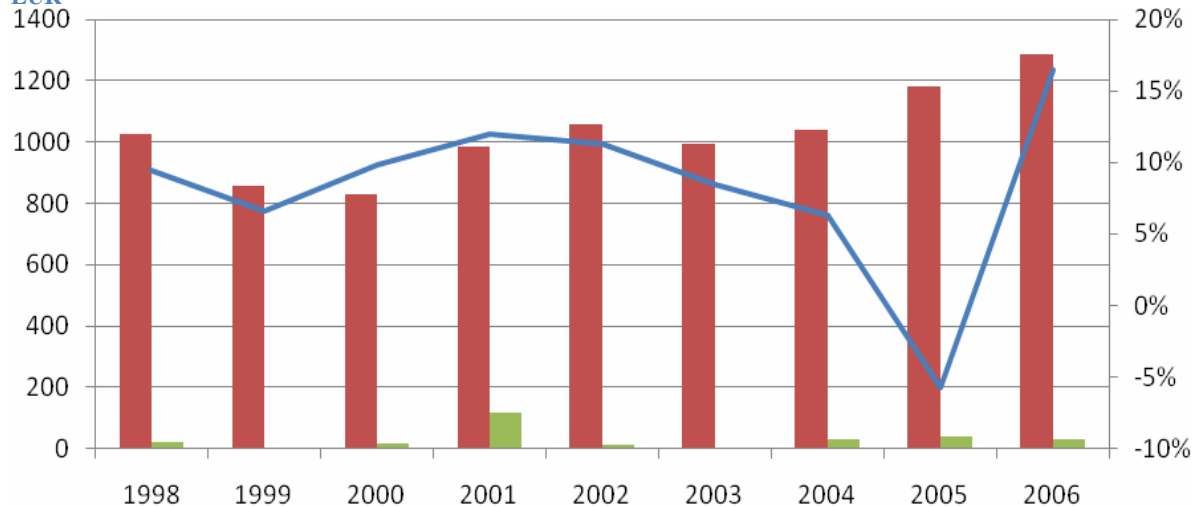
Zdroj: ŠÚ SR a SARIO

Graf 1-25 Podiel zamestnancov podľa jednotlivých sektorov v roku 2006 (ESA)

V Banskobystrickom kraji boli investície sústredené prevažne do drevárskeho a drevospracujúceho (nábytkárskeho) priemyslu (Nemecko a Rakúsko), chemického priemyslu (napr. ruská investícia do Petrochemy Dubová). Z nových odvetví je napríklad výroba pneumatík nemeckého CONTINENTAL vo Zvolene.

Graf 1-26 Tvorba hrubého fixného kapitálu a objem PZI v porovnaní s rastom hrubej pridanej hodnoty, b. c., mil. EUR

Zdroj: ŠÚ SR a NBS

Prešovský kraj

Rozvoj Prešovského kraja bude výrazne závislý od budovania technickej infraštruktúry. Výrazné zaostávanie je spôsobené najmä súčasnou slabou rozvinutosťou celého Východoslovenského kraja. Slabá rozvinutosť technickej infraštruktúry znemožňuje využívanie na rozvoj priemyslu, služieb a cestovného ruchu. Významným zdrojom nerovnováh bude aj v budúcnosti demografická skladba a populačný vývoj obyvateľstva.

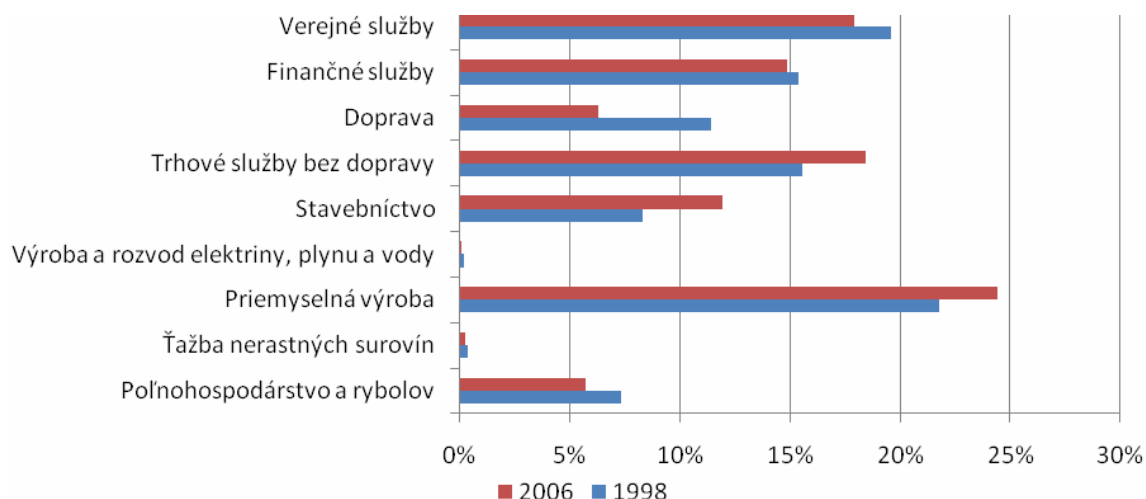

Prešovský kraj je hospodársky najslabším regiónom na Slovensku. Relatívne silnými centrami boli okresy Poprad a Prešov. Zároveň sever a východ Prešovského kraja patria výkonnostne k najslabším regiónom SR. Ekonomickú situáciu robí problematickým aj demografický vývoj, kde je očakávaný vyšší rast počtu obyvateľov. Túto situáciu zrejme nebude tento kraj schopný riešiť z vnútorných zdrojov a bude odkázaný na vonkajšiu pomoc.

Podiel Prešovského kraja na Slovenskom HDP stále výrazne klesá. Počas rokov 1998 - 2006 poklesol z 9 % na 8,1 %, pričom tu bolo zamestnaných až 11,7 % zamestnancov na Slovensku. Multiplikátor HDP na zamestnanosti 0,72 najslabší a zároveň hlboko zaostáva za predposledným regiónom.

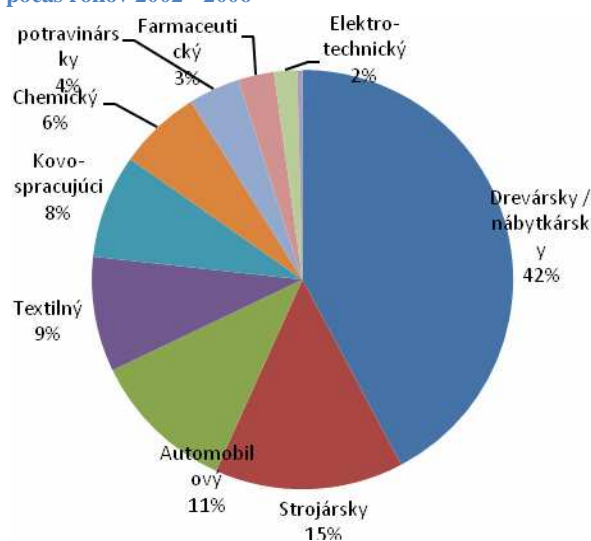
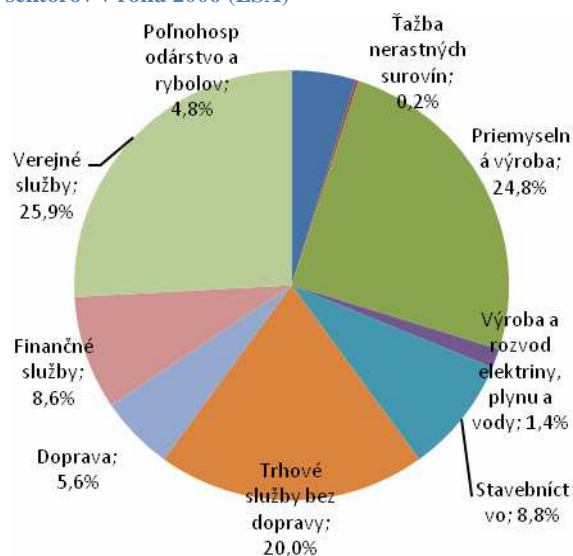
Na hrubej pridanej hodnote najviac rástol najsilnejší sektor priemyselnej výroby s podielom v roku 2006 24,5 % (Graf 1-27) a nárastom oproti roku 1998 o 2,7 % s takmer rovnakým podielom zamestnancov (Graf 1-29). Vysoký podiel na hospodárstve mali v roku v Prešovskom kraji trhové služby s podielom 18,4 % a verejné služby s podielom 18 %. Sektor verejnej správy v roku 2006 dosahoval zároveň viac ako štvrtinový podiel zamestnanosti v tomto kraji. Mierne nižší podiel hrubej pridanej hodnoty na úrovni 15 % dosahoval sektor finančných služieb. Výrazný nárast podielu pridanej hodnoty okrem trhových služieb dosiahol sektor stavebníctva a v roku 2006 dosahoval 11,9 %. Medzi sektory s najväčším poklesom pridanej hodnoty patrí sektor dopravy medzi rokmi 1998 - 2006 o 5,1 p. b. s podielom 6,3 % v roku 2006. Prešovský kraj mal v roku 2006 tretí najvyšší podiel v poľnohospodárstve na úrovni 5,7 %.

Graf 1-27 Podiel tvorby hrubej pridanej hodnoty v Prešovskom kraji podľa jednotlivých sektorov

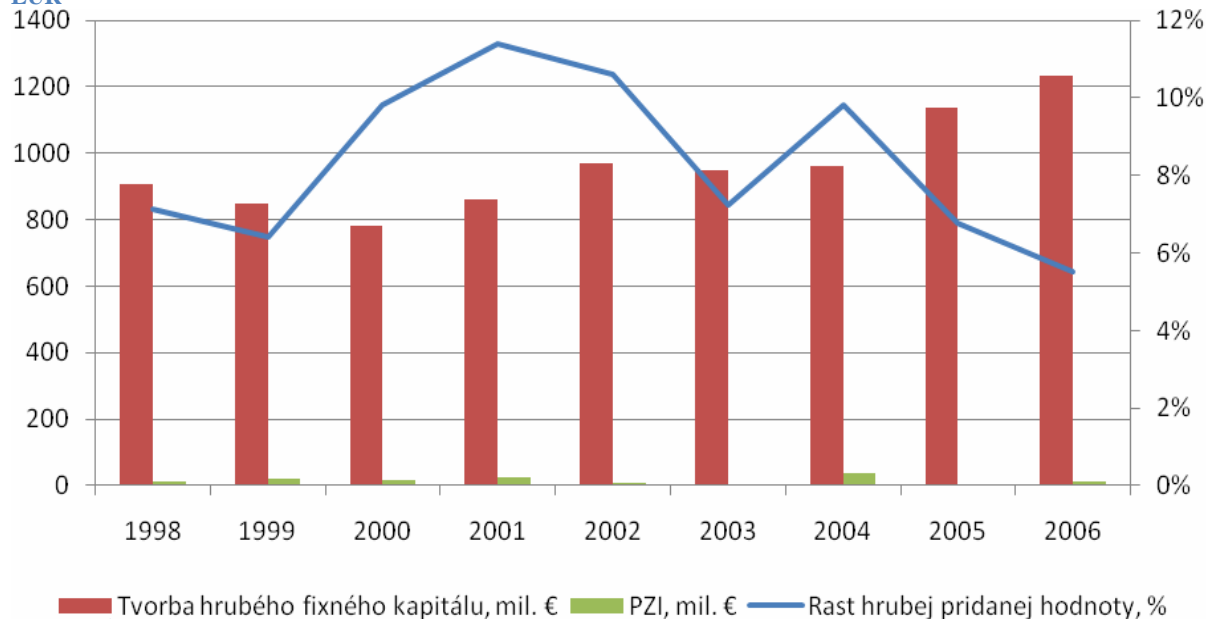
Zdroj: ŠÚ SR

Podiel Prešovského kraja na Slovenskom príleve PZI bol v rokoch 1997 - 2007 iba na úrovni 0,7 %, čo je minimálny podiel v porovnaní krajov Slovenska. Najvýznamnejšie investície (42 %) smerovali do drevárskeho priemyslu, celkový objem PZI je však v tomto kraji veľmi nízky.

Graf 1-28 Smerovanie PZI do jednotlivých sektorov počas rokov 2002 - 2006

Graf 1-29 Podiel zamestnancov podľa jednotlivých sektorov v roku 2006 (ESA)

Zdroj: ŠÚ SR a SARIO

V Prešovskom kraji sú aj vzhľadom na veľmi nízky podiel PZI prevažujúce menšie investície smerované hlavne do drevárskeho/nábytkárskeho a strojárskeho priemyslu. Sú sústredené hlavne do okolia miest Poprad a Prešov.

Graf 1-30 Tvorba hrubého fixného kapitálu a objem PZI v porovnaní s rastom hrubej pridanej hodnoty, b. c., mil. EUR

Zdroj: ŠÚ SR a NBS

Košický kraj

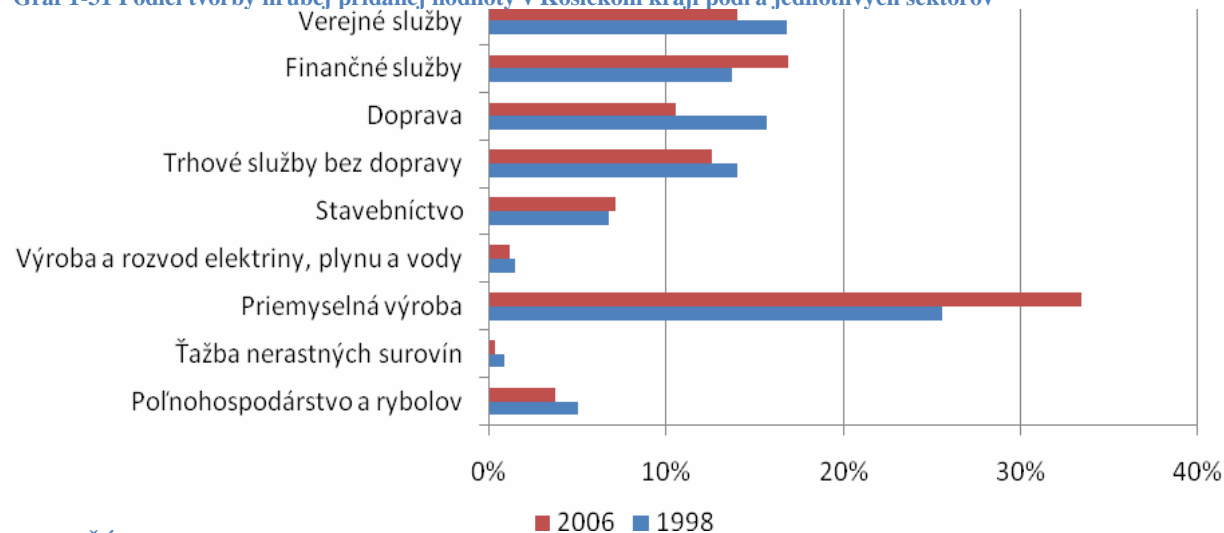
Košický kraj bude významne čerpať z rozvoja v centre – v meste Košice. To bude pôsobiť ako rozvojové centrum a tiež ako hlavný zamestnávateľ v kraji. Významná ekonomická sila mesta Košice však nie je schopná dlhodobo udržať celý región. Tento kraj začal v rokoch 1998 - 2006 výrazne strácať v ekonomickej výkonnosti aj v pomere HDP na obyvateľa a pomaly sa dostáva z pozície výrazne nadpriemerného regiónu medzi celoslovenský priemer. Dôležitý bude ďalší vývoj v regióne Spiš a okolí Medzilaboriec. Z tohto pohľadu bude potrebné dobudovanie infraštruktúry.

Podiel Košického kraja na HDP začal v posledných rokoch mierne klesať. Medzi rokmi 1998 - 2006 poklesol o 0,8 p. b. z pôvodných 12,9 % na 12,1 % v roku 2006 s podielom zamestnanosti na úrovni 12,5 %. Zároveň počas tohto obdobia poklesol podiel HDP na obyvateľa z 91 % priemeru Slovenska na 84 %. Multiplikátor HDP na zamestnanca je na úrovni 0,97, čo je tretia najvyššia hodnota po Bratislavskom a Trnavskom kraji.

V Košickom kraji medzi rokmi 1998 - 2006 výrazne narástol podiel hrubej pridanej hodnoty v priemyselnej výrobe z 25,6 % v roku 1998 na 33,5 % (Graf 1-31) v roku 2006 s podielom zamestnanosti 21,6 % (Graf 1-33). Tento podiel pridanej hodnoty v sektore priemyselnej výroby je najvyšší na Slovensku. Počas sledovaného obdobia výrazne narástol aj podiel finančných služieb na 16,9 %. Podiel sektoru verejných služieb na pridanej hodnote mierne poklesol na 14,0 % a trhových služieb 12,6 % (poklesy o približne 1,5 p. b.). Sektor dopravy v roku 2006 zamestnával 8,6 % pracujúcich s tvorbou hrubej pridanej hodnoty na úrovni 10,6 %, čo je tiež najvyššia hodnota v rámci Slovenska. Sektor stavebníctva dosahuje podiel pridanej hodnoty na úrovni 7,2 % a sektor poľnohospodárstva necelých 4 %.

Graf 1-31 Podiel tvorby hrubej pridanej hodnoty v Košickom kraji podľa jednotlivých sektorov

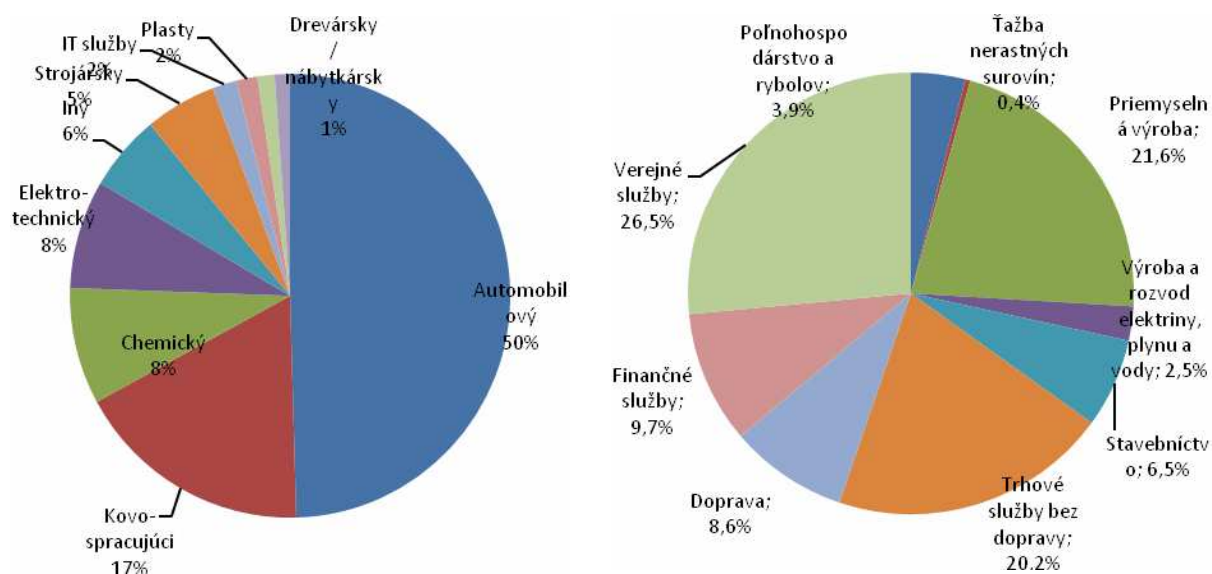

Zdroj: ŠÚ SR

Do Košického kraja bolo počas rokov 1998 - 2007 alokovaných 6,2 % PZI smerovaných na Slovensko, čo je štvrtá najvyššia hodnota. V rokoch 2002 - 2008 smerovalo najviac PZI do Automobilového priemyslu (rovná polovica - Graf 1-32). Významné investície smerovali i do kovospracujúceho priemyslu s podielom investícií 17 %. Ďalšie investície boli alokované do elektrotechnického a chemického priemyslu (zhodne po 8 %).

Graf 1-32 Smerovanie PZI do jednotlivých sektorov počas rokov 2002-2006

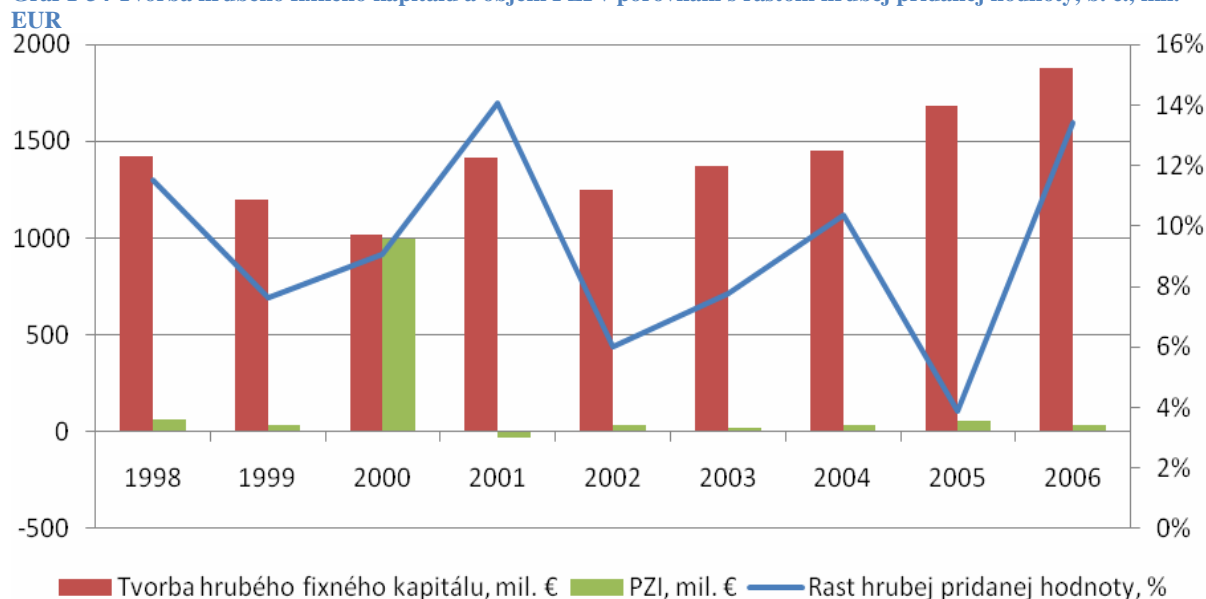
Graf 1-33 Podiel zamestnancov podľa jednotlivých sektorov v roku 2006 (ESA)

Zdroj: ŠÚ SR a SARIO

V Košickom kraji je hlavná časť PZI smerovaná do okolia Košíc a Michaloviec. Veľmi úspešným je v tomto prípade vytvorený priemyselný park Kechnec. Podľa smerovaní do sektorov prevládajú investície do strojárstva a kovospracujúceho priemyslu. Zároveň v meste Košice je alokovaných niekoľko investícií do IT, kde Košice nasledujú po Bratislave hlavne z dôvodu dostatku kvalifikovaných pracovníkov.

Graf 1-34 Tvorba hrubého fixného kapitálu a objem PZI v porovnaní s rastom hrubej pridanej hodnoty, b. c., mil.

Zdroj: ŠÚ SR a NBS

2. Finančné zdroje a toky v regióne

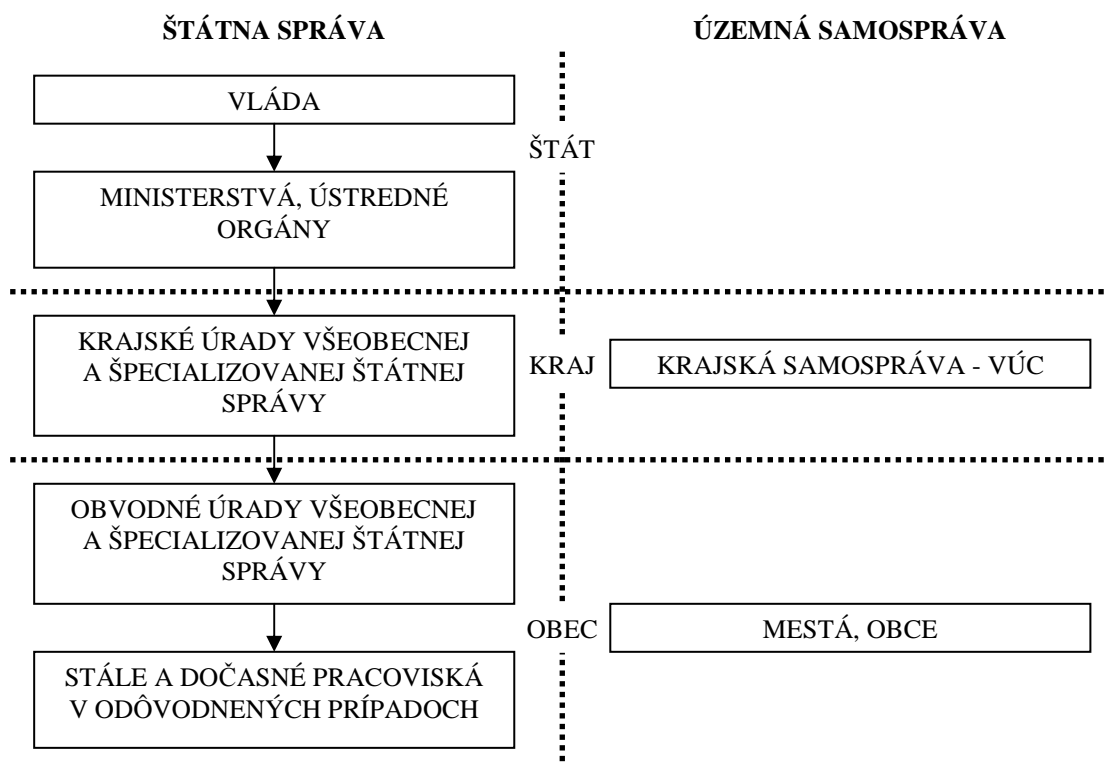
Organizácia verejnej správy v Slovenskej republike

Organizácia verejnej správy v Slovenskej republike je založená na tzv. oddelenom modeli verejnej správy¹ (štátna správa – územná samospráva), ktorá funguje na troch stupňoch:

- štát,
- kraj,
- obec.

Tento model je v platnosti od roku 1990². V tomto roku došlo k zrušeniu krajskej úrovne štátnej správy a miestna štátna správa bola organizovaná v 38 okresoch a 121 obvodoch. V roku 1996 došlo opäť k reorganizácii miestnej štátnej správy, čo malo za výsledok opätovné zavedenie krajskej úrovne štátnej správy. Slovenská republika bola rozdelená na 8 krajov a 79 okresov. V roku 2002 vznikla druhá úroveň miestnej samosprávy v rámci hraníc administratívnych krajov, ktorý sa nazýva vyšší územný celok - VÚC. V roku 2004 došlo k ďalšej zmene usporiadania verejnej správy. Dôvodom bolo dokončenie presunu kompetencií zo štátnej správy na samosprávu s cieľom zvýšiť efektívnosť a kvalitu riadenia v štátnej správe. K ďalším zmenám došlo v roku 2007, kedy boli zrušené krajské úrady a došlo k presunutiu ich pôsobnosti na obvodné úrady v sídle kraja.

Schéma 2-1 – Usporiadanie verejnej správy v SR od 1. 1. 2004

Základom pre vymedzenie plánovacích regiónov je ich klasifikácia nazývaná „Nomenklatúra územných štatistických jednotiek“ (NUTS). Na Slovensku na úrovni NUTS

¹ Do roku 1989 bola miestna verejná správa vykonávaná prostredníctvom národných výborov.

² V septembri 1990 bol prijatý zákon č. 369/1990 o obecnom zriadení.

III je osem samosprávnych krajov, na úrovni LAU 1 79 okresov a na úrovni LAU 2 891 miest a obcí. Štruktúra z pohľadu okresov a obcí na Slovensku v jednotlivých krajoch je zobrazená v Tabuľka 2-1.

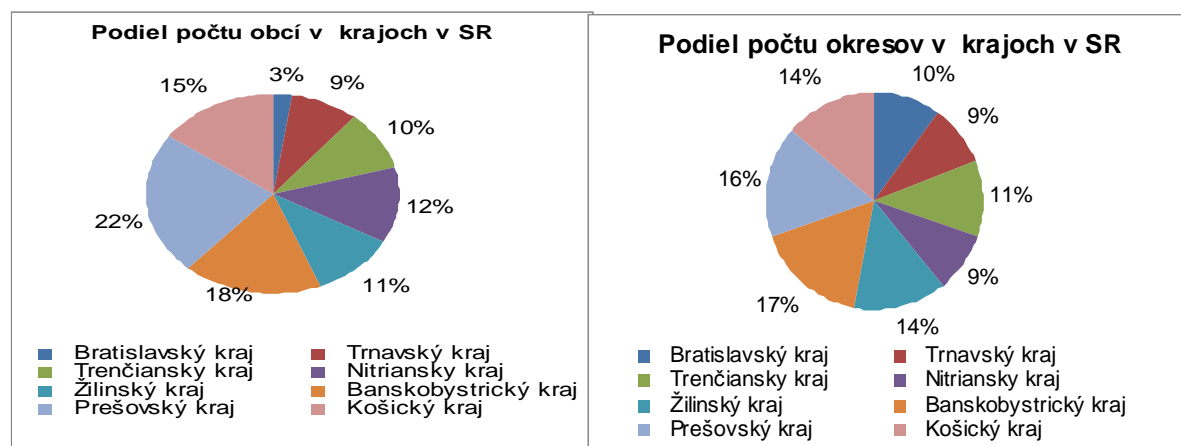
Tabuľka 2-1 Štruktúra okresov a obcí SR podľa jednotlivých krajov, údaje k 31. 12. 2007

Názov kraja	Počet obcí	Počet okresov	Podiel okresov v jednotlivých krajoch SR	Podiel obcí v jednotlivých krajoch SR
Bratislavský kraj	73	8	10,13 %	2,53 %
Trnavský kraj	251	7	8,86 %	8,68 %
Trenčiansky kraj	276	9	11,39 %	9,55 %
Nitriansky kraj	354	7	8,86 %	12,24 %
Žilinský kraj	315	11	13,92 %	10,90 %
Banskobystrický kraj	516	13	16,46 %	17,85 %
Prešovský kraj	666	13	16,46 %	23,04 %
Košický kraj	440	11	13,92 %	15,22 %

Zdroj: ŠÚ SR

Najvyšší počet okresov je v Banskobystrickom a Prešovskom kraji, čo je v oboch prípadoch 16,46 %. Najnižší počet okresov je v Trnavskom a Nitrianskom kraji zhodne 8,86 %. Najvyšší počet obcí je v Prešovskom kraji 666, čo je 23,04 % zo všetkých obcí. Najnižší počet obcí 73 sa nachádza v Bratislavskom kraji, čo predstavuje 2,53 %.

Graf 2-1 a Graf 2-2 – Podiel obcí a podiel okresov v krajoch SR, údaje k 31. 12. 2007

Zdroj: ŠÚ SR

Príjmy a výdavky rozpočtov VÚC a obcí

Rozpočet obce a vyššieho územného celku predstavuje základný nástroj, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce a vyššieho územného celku v príslušnom rozpočtovom roku. Rozpočtové pravidlá územnej samosprávy upravuje zákon č. 583/2004. Príjmy do rozpočtov obcí sú:

- Vlastné príjmy, o ktorých použití rozhoduje obec sama: výnosy miestnych daní a poplatkov; nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií; výnosy z finančných prostriedkov obce; sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou; dary a výnosy z dobrovoľných zbierok

v prospech obce³; podiely na daniach v správe štátu; iné príjmy ustanovené osobitným predpisom⁴.

- Príjmy, ktoré môže použiť obec v súlade s účelom, na ktorý boli poskytnuté: dotácie zo štátneho rozpočtu; dotácie zo štátnych fondov; účelové dotácie z rozpočtov VÚC alebo z rozpočtov inej obce; prostriedky z Európskej únie a iné zahraničné zdroje.
- Obec môže na plnenie svojich úloh použiť: prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov; zisky z podnikateľskej činnosti; návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

Príjmy do rozpočtov vyšších územných celkov sú:

- Vlastné príjmy, o ktorých použití rozhoduje VÚC sama: výnosy miestnej dane; nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku VÚC a z činnosti VÚC a jeho rozpočtových organizácií; výnosy z finančných prostriedkov VÚC; sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené VÚC; dary a výnosy z dobrovoľných zbierok v prospech VÚC⁵; podiely na daniach v správe štátu; iné príjmy ustanovené osobitným predpisom⁶.
- Príjmy, ktoré môže použiť VÚC v súlade s účelom, na ktorý boli poskytnuté: dotácie zo štátneho rozpočtu; dotácie zo štátnych fondov; účelové dotácie z rozpočtu obce alebo inej VÚC; prostriedky z Európskej únie a iné zahraničné zdroje.
- VÚC môže na plnenie svojich úloh použiť: prostriedky peňažných fondov; zisky z podnikateľskej činnosti; návratné zdroje financovania; združené prostriedky.

Výdavky rozpočtu obce sú:

- Závazky obce vyplývajúce z plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi; výdavky na plnenie samosprávnych pôsobností; výdavky na činnosť rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií zriadených obcou; výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy; výdavky spojené so správou, údržbou a zhodnocovaním majetku obce a majetku iných osôb, ktoré obec používa na plnenie svojich úloh; záväzky vzniknuté zo spolupráce s inou obcou alebo vyšším územným celkom alebo inými osobami na zabezpečenie plnenia úloh obce; výdavky vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce; úroky z prijatých úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí; výdavky súvisiace s emisiou cenných papierov vydaných obcou a úhradu výnosov z nich; iné výdavky ustanovené osobitnými predpismi.

Výdavky rozpočtu VÚC sú:

- Závazky VÚC vyplývajúce z plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi; výdavky na výkon samosprávnych pôsobností VÚC; výdavky na činnosť rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií zriadených VÚC; výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy; výdavky na úhradu nákladov na údržbu, správu a zhodnocovanie majetku VÚC a majetku iných osôb, ktoré VÚC používa na plnenie svojej činnosti; záväzky vzniknuté zo spolupráce s inými VÚC alebo s obcou alebo s inými osobami na plnenie činnosti VÚC; výdavky vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce; úroky z prijatých úverov, pôžičiek a návratných

³ Ak darca určí účel, tak obec musí použiť tieto prostriedky v súlade s týmto účelom.

⁴ Iné príjmy ustanovené osobitným predpisom sa klasifikujú ako vlastné príjmy, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

⁵ Ak darca určí účel, tak VÚC musí použiť tieto prostriedky v súlade s týmto účelom.

⁶ Iné príjmy ustanovené osobitným predpisom sa môžu klasifikovať ako vlastné príjmy, ak tak ustanoví osobitný predpis.

finančných výpomocí; výdavky súvisiace s emisiou cenných papierov vydaných VÚC a úhradu výnosov z nich; iné výdavky ustanovené osobitnými predpismi.

Vlastné príjmy v územnej samospráve sa rozdeľujú na daňové alebo nedaňové. Ostatné príjmy, prichádzajúce zvonka, ktoré nie sú vlastné príjmy, môžu byť návratného alebo nenávratného charakteru. Nenávratné zdroje sú transfery a dotácie. Návratné zdroje financovania obce a VÚC predstavujú prijaté úvery, pôžičky, návratné finančné výpomoci a zmenky a komunálne obligácie vydané obcou alebo VÚC.

Od roku 2005 obce rozhodujú o rozdelení a použití časti dane z príjmov fyzických osôb, ktorá im náleží a ostatných miestnych daniach. Najväčší podiel na príjmoch obcí predstavuje podiel na dani z príjmov fyzických osôb. Výnos dane⁷ v príslušnom rozpočtovom roku predstavuje príjem rozpočtov obcí vo výške 70,3 %, príjem rozpočtov VÚC vo výške 23,5 % a príjem štátneho rozpočtu vo výške 6,2 %. Objem dane z príjmov fyzických osôb pre jednotlivé obce je ovplyvňovaný kritériami stanovenými na prerozdelenie tejto dane medzi jednotlivé obce (počet obyvateľov s trvalým pobytom na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka, z toho 44 % prepočítaný koeficientom nadmorskej výšky stredu obce, váha 23 %; počet obyvateľov s trvalým pobytom na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka prepočítaný koeficientom v závislosti od zaradenia obce do veľkostnej kategórie, váha 32 %; počet žiakov (detí) základných umeleckých škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, váha 40 %; počet obyvateľov obce, ktorí dovŕšili vek šesťdesiatdva rokov s trvalým pobytom na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka, váha 5 %)⁸. Miestne dane, ktoré môže vyberať obec, sú⁹: daň z nehnuteľnosti, daň za psa, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie, daň za predajné automaty, daň za nevýherné hracie prístroje, daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta, daň za jadrové zariadenie.

Objem dane z príjmov fyzických osôb pre jednotlivé VÚC je rovnako ovplyvňovaný kritériami stanovenými na prerozdelenie tejto dane medzi jednotlivé VÚC (počet obyvateľov VÚC k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka, váha 15 %; počet obyvateľov vo veku 15 až 18 rokov k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka, váha 15 %; počet obyvateľov, ktorí dovŕšili vek šesťdesiatdva rokov k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka, váha 32 %; hustota obyvateľstva k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka, váha 9 %; dĺžka ciest II. a III. kategórie k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka, váha 20 %; rozloha vyššieho územného celku, váha 9 %). Výsledný výnos dane pre kraj je však v konečnej fáze rozdelenia ešte prerátaný tzv. koeficientom solidárnosti. Tento rozdeľuje výnos dane tak, že pre menej rozvinuté kraje, (napr. Košický a Prešovský kraj) pripadá väčší naindexovaný výnos, než pre viacej rozvinuté kraje (napr. Bratislavský kraj). Miestnou daňou, ktorú môže ukladať VÚC, je daň z motorového vozidla.

Transfery sú vo verejnej správe rozdeľované na základe ich cieľu určenia na regionálnu správu a správu obcí. Nenávratné transfery sú: bezúčelové nenávratné transfery a účelové nenávratné dotácie.

Dotácie pre územnú samosprávu zo štátneho rozpočtu sú:

- Dotácie z kapitoly Všeobecnej pokladničnej správy na výdavky spojené s výhradnými právomocami obcí:
  - dotácie na zachovanie historických pamiatok,

⁷ Podrobnejšie v zákone č. 564/2004 o rozpočtovom určení dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁸ Kritéria pre rozdeľovanie výnosu dane z príjmov pre územnú samosprávu upravuje Nariadenie vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve.

⁹ Podrobnejšie v zákone č. 582/2004 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

- dotácie na individuálne potreby obcí,
- dotácie (rezervy) na pokrytie rizík fiškálnej decentralizácie.
- Dotácie zo štátneho rozpočtu na pokrytie výdavkov preneseného výkonu štátnej správy na územnú samosprávu.
- Dotácie na projekty a administratívu verejnej správy v súlade s aktivitami, ako napr.:
  - voľby do VÚC,
  - rozvojové programy,
  - projekty zamerané na ochranu životného prostredia.

Ďalej sa na finančné toky v regióne pozrieme z pohľadu ôsmich samosprávnych krajov. Zdroje údajov pochádzali zo záverečných účtov jednotlivých VÚC. Pri skúmaní záverečných účtov jednotlivých VÚC sme narazili na problém, že nie každá VÚC spracúva rovnako svoj záverečný účet, čo sťažuje spracovanie údajov. Realizácia podobnej analýzy na úrovni obcí, by vyžadovala zhromaždenie a spracovanie 2928 záverečných účtov, čo je veľmi ťažko uskutočniteľná úloha.

Bratislavský samosprávny kraj

Tabuľka 2-2 Rozpočet Bratislavského samosprávneho kraja

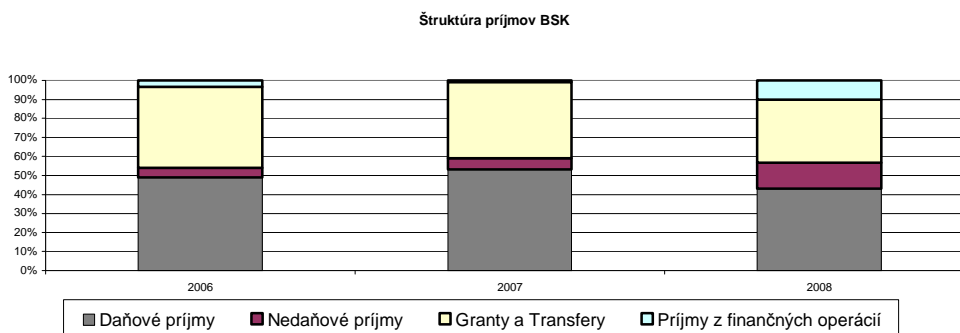
PRÍJMY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Daňové príjmy	43 495	53 752	53 543
Nedaňové príjmy	4 499	5 883	16 747
Granty a Transfery	37 881	40 591	41 215
Príjmy spolu	85 874	100 227	111 505
Príjmy z finančných operácií	3 047	871	12 526
Príjmy a finančné operácie spolu	88 921	101 098	124 031
VÝDAVKY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Všeobecné verejné služby - Úrad BSK	9 841	10 704	24 106
Zdravotníctvo	131	45	606
Doprava	7 690	9 688	12 253
Kultúra	2 348	3 759	3 492
Vzdelávanie	45 212	52 309	60 713
Sociálne zabezpečenie	17 673	20 661	21 462
Výdavkové finančné operácie	76	153	252
Výdavky spolu	82 972	97 319	122 884
Rozdiel výdavkov a príjmov	5 949	3 779	1 147

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Príjmy do rozpočtu Bratislavského samosprávneho kraja boli v roku 2006 na úrovni 88,9 mil. Eur. Najväčší podiel 49 % na príjmoch predstavovali daňové príjmy. Nedaňové príjmy sa podieľali 5 % a granty a transfery 43 % na celkových príjmoch. Ostatných 3 % boli príjmy z finančných operácií. V roku 2007 bola štruktúra príjmov podobná roku 2006. Celkové príjmy boli na úrovni 101,1 mil. eur. Podiel daňových príjmov predstavoval 53 %, podiel nedaňových 6 %, podiel grantov a transferov 40 % a podiel príjmov z finančných operácií 1 % na celkových príjmoch BSK. V roku 2008 mali najväčší podiel na celkových

príjmoch BSK daňové príjmy s 43 %. Najnižší podiel na celkových príjmoch predstavovali príjmy z finančných operácií s 10 %.

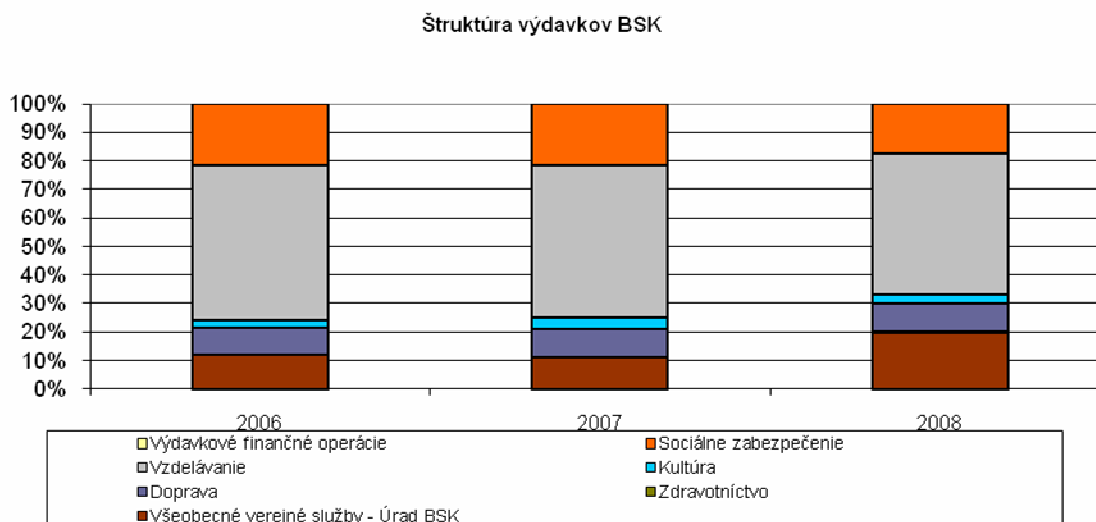
Graf 2-3 Štruktúra príjmov samosprávneho kraja

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Výdavky rozpočtu BSK v roku 2006 predstavovali 83 mil. eur. Najväčší podiel na výdavkoch 55 % predstavovali výdavky na vzdelania a 21 % výdavky na sociálne zabezpečenia. V roku 2007 predstavovali výdavky BSK 97,3 mil. eur. Rovnako ako v predošlom rok, najväčší podiel na celkových výdavkoch predstavovali výdavky na vzdelanie (54 %) a výdavky na sociálne zabezpečenia (21 %). V roku 2008 sa na celkových výdavkoch BSK, podobne ako v minulých obdobiach podieľali najmä výdavky na vzdelanie so 49 % a výdavky na sociálne zabezpečenie so 17 %. Výrazní podiel v tomto roku predstavovali oproti rokom 2006 a 2007 výdavky na úrad BSK s 20 %. BSK vynakladá najvyšší podiel zo svojho rozpočtu na vzdelanie a najnižší na dopravu v porovnaní s ostatnými VÚC.

Graf 2-4 Štruktúra výdavkov samosprávneho kraja

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Trnavský samosprávny kraj

Tabuľka 2-3 Rozpočet Trnavského samosprávneho kraja

PRÍJMY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Daňové príjmy	42 722	49 247	53 003
Nedaňové príjmy	5 407	6 496	8 941
Granty a Transfery	32 916	33 931	34 953

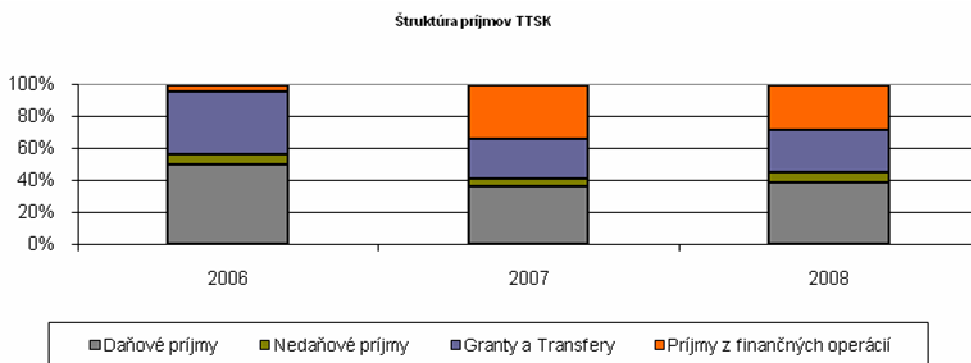

Príjmy spolu	81 044	89 674	96 897
Príjmy z finančných operácií	3 379	45 854	38 200
Príjmy a finančné operácie spolu	84 424	135 528	135 097
VÝDAVKY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Všeobecné verejné služby - Úrad TTSK	7 873	16 997	41 824
Zdravotníctvo	238	990	868
Doprava	16 890	15 447	17 610
Kultúra	3 835	4 302	4 843
Vzdelávanie	37 584	41 905	44 744
Sociálne zabezpečenie	14 698	15 590	18 200
Výdavkové finančné operácie	44	3 636	333
Výdavky spolu	81 161	98 867	128 422
Rozdiel výdavkov a príjmov	3 263	36 661	6 675

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Príjmy TTSK v roku 2006 boli na úrovni 81 mil. Eur. Najväčší podiel na nich mali daňové príjmy na úrovni 51 % a granty a transfery 39 %. V roku 2007 príjmy TTSK predstavovali 135,5 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 36 %, nedaňové 5 %, granty a transfery 25 % a príjmy z finančných operácií 33 %. V roku 2008 príjmy TTSK predstavovali 135,1 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 39 %, nedaňové 7 %, granty a transfery 26 % a príjmy z finančných operácií 28 %.

Graf 2-5 Štruktúra príjmov samosprávneho kraja

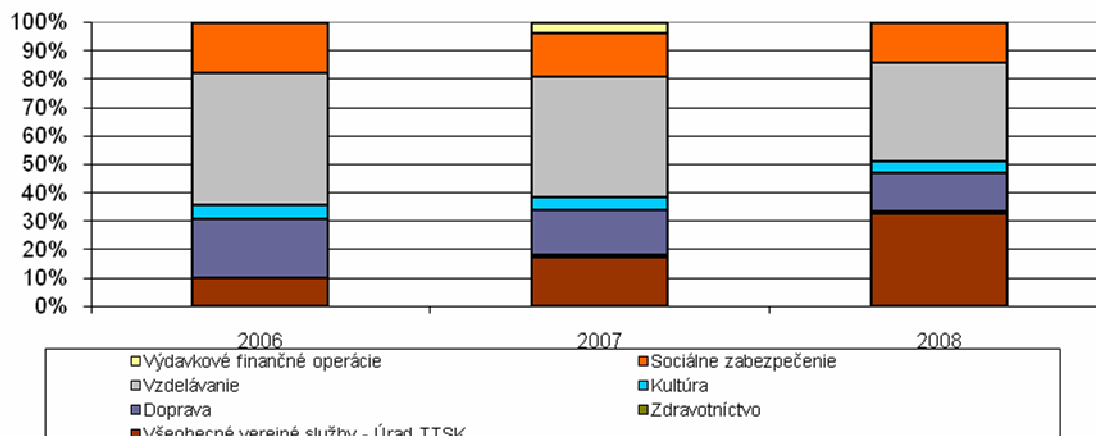

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Výdavky z rozpočtu TTSK boli v roku 2006 na úrovni 81,2 mil. Eur. a v roku 2007 na úrovni 98,9 mil. Eur. Najväčší podiel na výdavkoch v roku 2006 so 46 % predstavovali výdavky na vzdelania, 20 % výdavky na dopravu a 18 % výdavky na sociálne zabezpečenia. V roku 2007 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (42 %), výdavky na všeobecné verejné služby úradu TTSK (17 %), výdavky na sociálne zabezpečenia (16 %) a výdavky na dopravu (16 %). Výdavky rozpočtu TTSK boli v roku 2008 na úrovni 128,4 mil. Eur., z čoho 35 % predstavovali výdavky na vzdelania, 33 % na úrad TTSK, 14 % výdavky na dopravu a 14 % výdavky na sociálne zabezpečenia.

Graf 2-6 Štruktúra výdavkov samosprávneho kraja

Štruktúra výdavkov TTSK

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Trenčiansky samosprávny kraj

Tabuľka 2-4 Rozpočet Trenčianskeho samosprávneho kraja

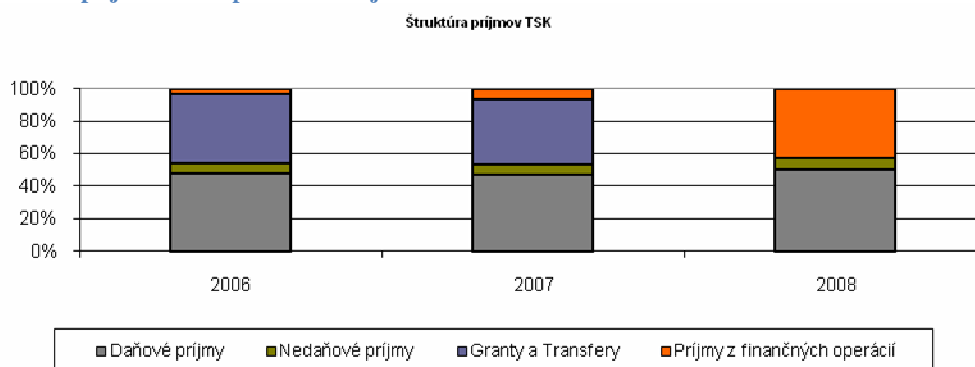
PRÍJMY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Daňové príjmy	47 893	51 602	55 353
Nedaňové príjmy	5 616	6 257	7 484
Granty a Transfery	42 453	43 420	45 797
Príjmy spolu	95 962	101 279	108 633
Príjmy z finančných operácií	3 114	7 117	46 816
Príjmy a finančné operácie spolu	99 076	108 396	155 450
VÝDAVKY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Všeobecné verejné služby - Úrad TSK	5 825	9 723	15 397
Zdravotníctvo	1 228	1 019	1 482
Doprava	20 422	23 654	30 162
Kultúra	3 359	3 996	4 075
Vzdelávanie	48 179	49 152	49 965
Sociálne zabezpečenie	18 644	18 663	20 141
Výdavkové finančné operácie	249	995	4 258
Výdavky spolu	97 906	107 202	125 480
Rozdiel výdavkov a príjmov	1 171	1 194	29 970

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Príjmy TSK v roku 2006 boli na úrovni 96 mil. Eur. Najväčší podiel na nich mali daňové príjmy na úrovni 48 % a granty a transfery 42 %. Podiel nedaňových príjmov predstavoval 6 % a podiel príjmov z finančných operácií 3 %. V roku 2007 príjmy predstavovali 108,4 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 48 %, nedaňové 6 %, granty a transfery 40 % a príjmy z finančných operácií 7 %. V roku 2008 príjmy predstavovali 155,5

mil. eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 36 %, nedaňové 5 %, granty a transfery 29 % a príjmy z finančných operácií 30 %.

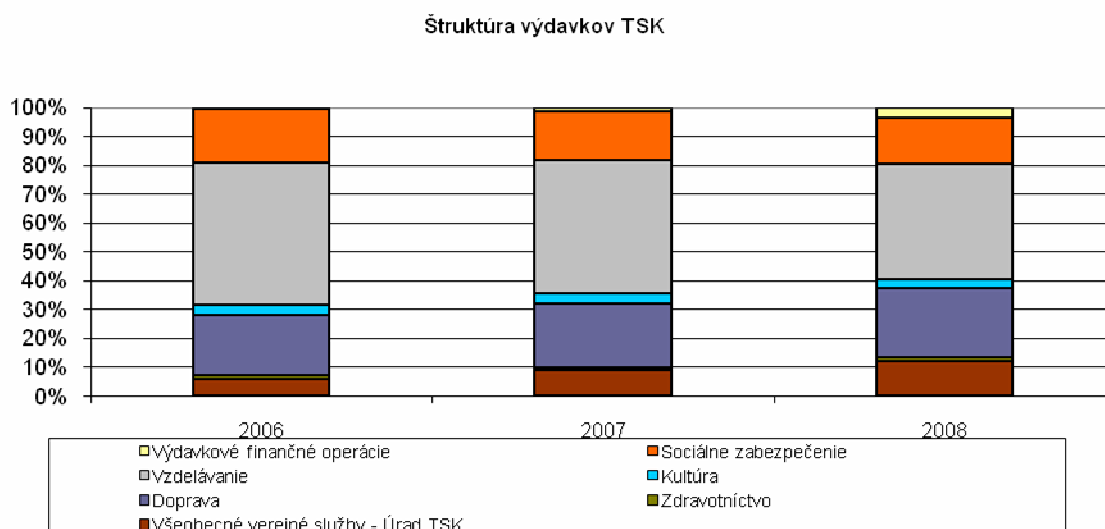
Graf 2-7 Štruktúra príjmov samosprávneho kraja

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Výdavky z rozpočtu TSK boli v roku 2006 na úrovni 97,9 mil. Eur. a v roku 2007 na úrovni 107,2 mil. Eur. V roku 2006 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (49 %), výdavky na dopravu (20 %) a výdavky na sociálne zabezpečenie (19 %). V roku 2007 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (46 %), výdavky na dopravu (22 %) a výdavky na sociálne zabezpečenia (17 %). Výdavky rozpočtu TSK boli v roku 2008 na úrovni 125,5 mil. Eur., z čoho 40 % predstavovali výdavky na vzdelania, 26 % výdavky na dopravu a 16 % výdavky na sociálne zabezpečenia.

Graf 2-8 Štruktúra výdavkov samosprávneho kraja

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Nitriansky samosprávny kraj

Tabuľka 2-5 Rozpočet Nitrianskeho samosprávneho kraja

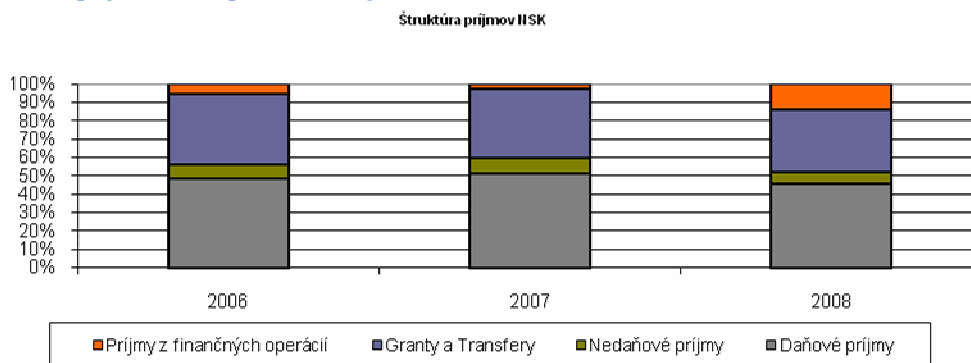
PRÍJMY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Daňové príjmy	58 467	63 892	68 560
Nedaňové príjmy	9 310	10 245	9 494
Granty a Transfery	47 163	47 723	50 298
Príjmy spolu	114 941	121 861	128 352

Príjmy z finančných operácií	6 535	3 293	21 250
Príjmy a finančné operácie spolu	121 475	125 154	149 603
VÝDAVKY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Všeobecné verejné služby - Úrad NSK	8 833	8 595	18 221
Zdravotníctvo	202	220	2 432
Doprava	23 303	20 942	20 673
Kultúra	8 252	8 563	12 643
Vzdelávanie	50 792	53 916	57 724
Sociálne zabezpečenie	24 510	24 142	27 380
Správa záväzkov a pohľadávok	3 679	5 591	5 630
NISAK	1 213	0	0
Výdavkové finančné operácie	595	223	444
Výdavky spolu	121 380	122 192	145 147
Rozdiel výdavkov a príjmov	2 888	89 222	4 456

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Príjmy do rozpočtu NSK boli v roku 2006 na úrovni 121,5 mil. Eur. Najväčší podiel 48 % na príjmoch predstavovali daňové príjmy. Nedaňové príjmy sa podieľali 8 % a granty a transfery 39 % na celkových príjmoch. Ostatných 5 % boli príjmy z finančných operácií. Celkové príjmy v roku 2007 boli na úrovni 125,2 mil. Eur. Podiel daňových príjmov predstavoval 51 %, podiel nedaňových 8 %, podiel grantov a transferov 38 % a podiel príjmov z finančných operácií 3 % na celkových príjmoch NSK. V roku 2008 príjmy predstavovali 149,6 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 46 %, nedaňové 6 %, granty a transfery 34 % a príjmy z finančných operácií 14 %.

Graf 2-9 Štruktúra príjmov samosprávneho kraja

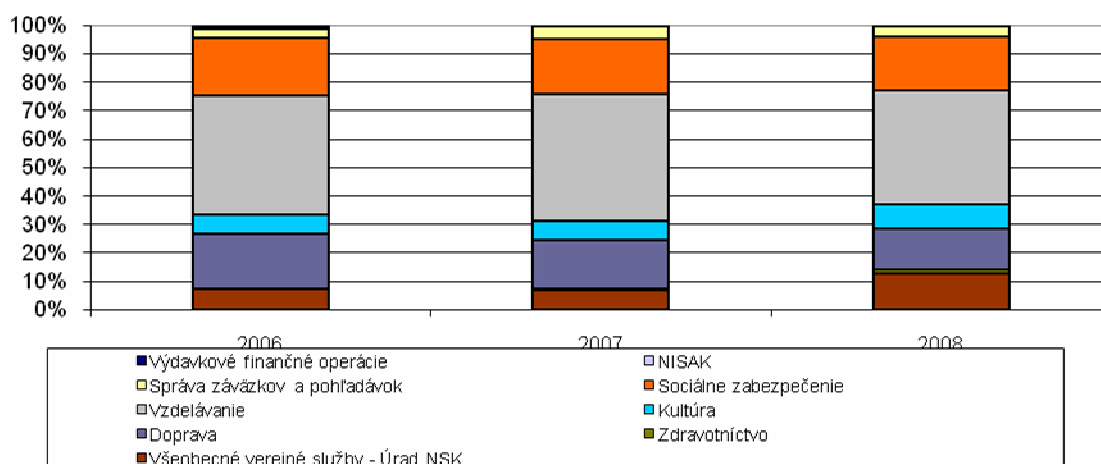

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Výdavky z rozpočtu NSK boli v roku 2006 na úrovni 121,8 mil. Eur. a v roku 2007 na úrovni 122,2 mil. Eur. V roku 2006 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (42 %), výdavky na sociálne zabezpečenie (20 %) a výdavky na dopravu (19 %). V roku 2007 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (44 %), výdavky na sociálne zabezpečenia (20 %) a výdavky na dopravu (17 %). Výdavky rozpočtu NSK boli v roku 2008 na úrovni 145,2 mil. Eur., z čoho 40 % predstavovali výdavky na vzdelania, 19 % výdavky na sociálne zabezpečenia a 14 % výdavky na dopravu.

Graf 2-10 Štruktúra výdavkov samosprávneho kraja

Štruktúra výdavkov NSK

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Žilinský samosprávny kraj

Tabuľka 2-6 Rozpočet Žilinského samosprávneho kraja

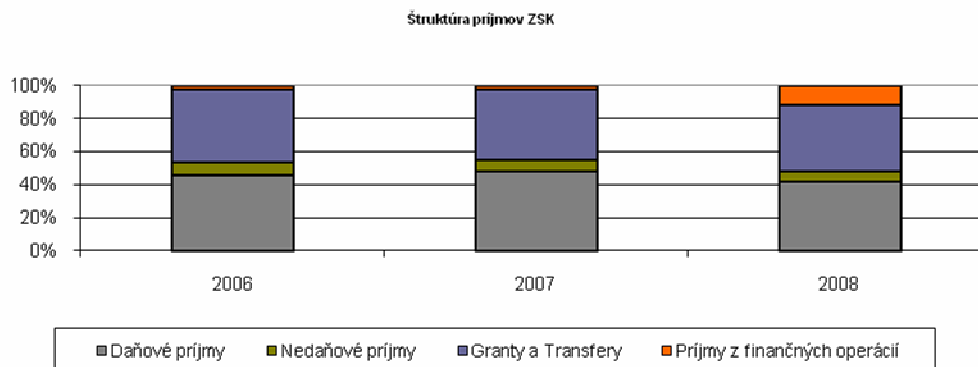
PRÍJMY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Daňové príjmy	55 802	59 483	63 169
Nedaňové príjmy	9 111	8 340	8 945
Granty a Transfery	53 790	52 567	60 572
Príjmy spolu	118 702	120 391	132 687
Príjmy z finančných operácií	2 746	2 869	17 911
Príjmy a finančné operácie spolu	121 448	123 259	150 597
VÝDAVKY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Všeobecné verejné služby - Úrad ZSK	5 142	6 167	7 962
Zdravotníctvo	3 107	1 475	9 628
Doprava	18 279	17 646	24 069
Kultúra	9 862	7 184	11 454
Vzdelávanie	55 407	58 962	63 589
Sociálne zabezpečenie	23 520	25 170	27 443
Výdavkové finančné operácie	3 284	2 817	2 662
Výdavky spolu	118 601	119 422	146 808
Rozdiel výdavkov a príjmov	2 848	3 837	3 789

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Príjmy ZSK v roku 2006 predstavovali 121,5 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 46 %, nedaňové 8 %, granty a transfery 44 % a príjmy z finančných operácií 2 %. V roku 2007 príjmy predstavovali 123,3 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 48 %, nedaňové 7 %, granty a transfery 43 % a príjmy z finančných operácií 2 %. V roku 2008

príjmy predstavovali 150,6 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 42 %, nedaňové 6 %, granty a transfery 40 % a príjmy z finančných operácií 12 %.

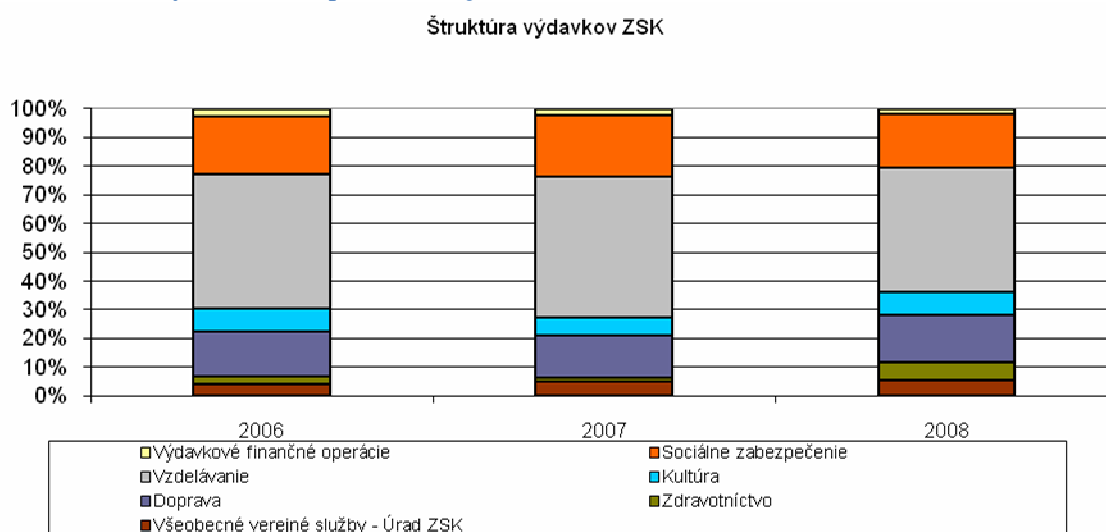
Graf 2-11 Štruktúra príjmov samosprávneho kraja

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Výdavky z rozpočtu TSK boli v roku 2006 na úrovni 118,6 mil. Eur. a v roku 2007 na úrovni 119,4 mil. Eur. V roku 2006 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (47 %), výdavky na sociálne zabezpečenie (20 %) a výdavky na dopravu (15 %). V roku 2007 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (49 %), výdavky na sociálne zabezpečenia (21 %) a výdavky na dopravu (15 %). Výdavky rozpočtu ŽSK boli v roku 2008 na úrovni 146,8 mil. Eur., z čoho 43 % predstavovali výdavky na vzdelania, 19 % výdavky na sociálne zabezpečenia a 16 % výdavky na dopravu.

Graf 2-12 Štruktúra výdavkov samosprávneho kraja

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Banskobystrický samosprávny kraj

Tabuľka 2-7 Rozpočet Banskobystrického samosprávneho kraja

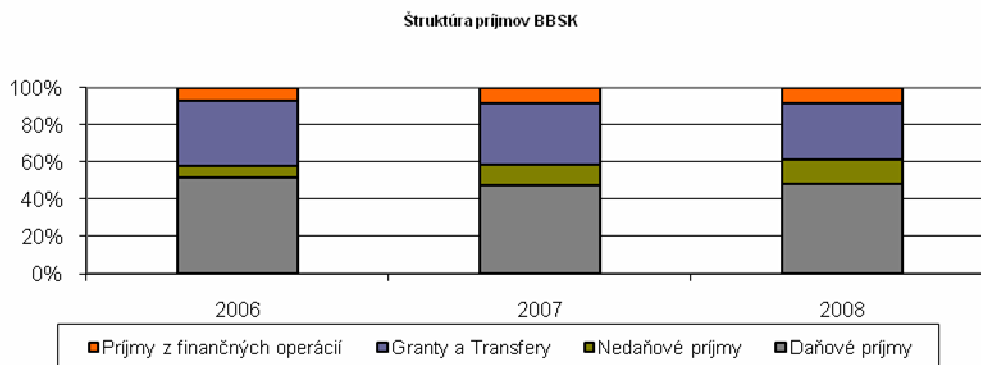
PRÍJMY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Daňové príjmy	64 837	67 521	72 700
Nedaňové príjmy	7 970	15 675	19 133
Granty a Transfery	44 493	46 114	45 312
Príjmy spolu	117 299	129 310	137 145

Príjmy z finančných operácií	8 316	12 148	12 859
Príjmy a finančné operácie spolu	125 616	141 459	150 004
VÝDAVKY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Všeobecné verejné služby - Úrad BBSK	10 486	9 375	13 988
Zdravotníctvo	40	753	2 430
Doprava	28 216	31 056	31 104
Kultúra	5 365	6 568	6 929
Vzdelávanie	53 323	56 434	59 131
Sociálne zabezpečenie	23 571	28 471	29 240
Výdavkové finančné operácie	704	1 403	2 333
Výdavky spolu	121 704	134 060	145 155
Rozdiel výdavkov a príjmov	3 911	7 399	4 849

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Príjmy BBSK v roku 2006 boli na úrovni 125,6 mil. Eur. Najväčší podiel na nich mali daňové príjmy na úrovni 52 % a granty a transfery 35 %. Podiel nedaňových príjmov predstavoval 6 % a podiel príjmov z finančných operácií 7 %. V roku 2007 príjmy predstavovali 141,5 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 47 %, nedaňové 11 %, granty a transfery 33 % a príjmy z finančných operácií 9 %. V roku 2008 príjmy predstavovali 145,2 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 48 %, nedaňové 13 %, granty a transfery 30 % a príjmy z finančných operácií 9 %.

Graf 2-13 Štruktúra príjmov samosprávneho kraja

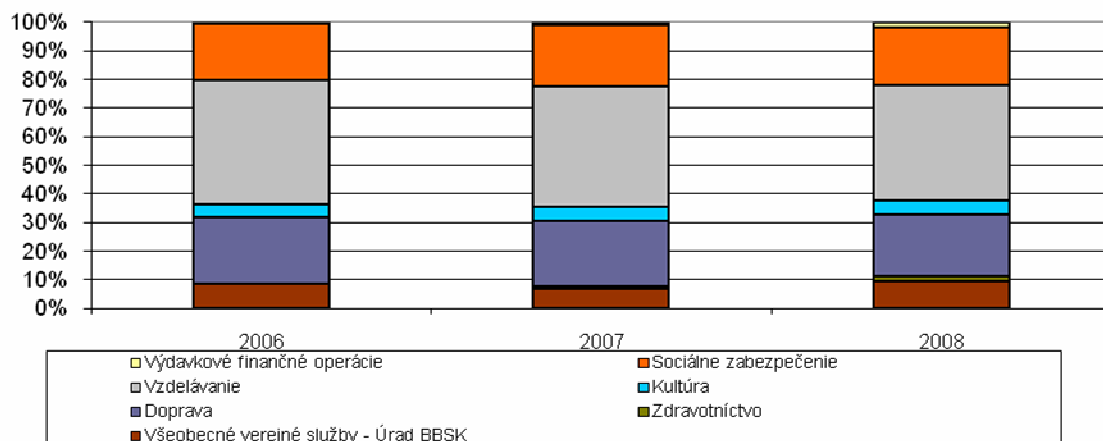

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Výdavky z rozpočtu BBSK boli v roku 2006 na úrovni 121,7 mil. Eur. a v roku 2007 na úrovni 134,1 mil. Eur. V roku 2006 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (44 %), výdavky na dopravu (23 %) a výdavky na sociálne zabezpečenie (19 %). V roku 2007 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (42 %), výdavky na dopravu (23 %) a výdavky na sociálne zabezpečenia (21 %). Výdavky rozpočtu BBSK boli v roku 2008 na úrovni 146,8 mil. Eur., z čoho 41 % predstavovali výdavky na vzdelania, 21 % výdavky na sociálne zabezpečenia a 20 % výdavky na dopravu.

Graf 2-14 Štruktúra výdavkov samosprávneho kraja

Štruktúra výdavkov BBSK

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Prešovský samosprávny kraj

Tabuľka 2-8 Rozpočet Prešovského samosprávneho kraja

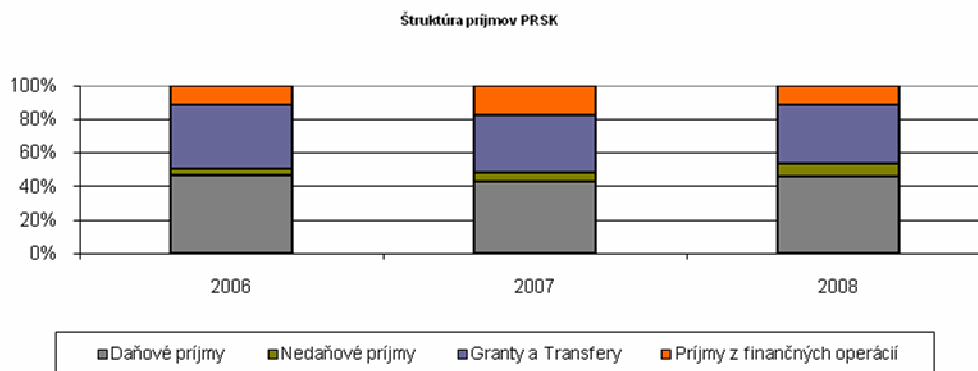
PRÍJMY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Daňové príjmy	66 338	69 561	74 731
Nedaňové príjmy	5 872	8 665	12 379
Granty a Transfery	55 117	56 100	57 549
Príjmy spolu	127 327	134 327	144 659
Príjmy z finančných operácií	16 075	28 201	19 215
Príjmy a finančné operácie spolu	143 402	162 528	163 874
VÝDAVKY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Všeobecné verejné služby - Úrad PRSK	5 295	7 711	11 057
Všeobecná pracovná oblasť	2 763	1 859	1 107
Zdravotníctvo	1 153	1 262	1 678
Doprava	34 241	43 191	30 856
Kultúra	7 239	7 588	10 845
Vzdelávanie	61 909	63 390	67 985
Sociálne zabezpečenie	20 482	22 776	25 804
Výdavkové finančné operácie	0	66	35
Výdavky spolu	133 082	147 844	149 367
Rozdiel výdavkov a príjmov	10 319	14 684	14 507

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Príjmy PRSK v roku 2006 predstavovali 143,4 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 46 %, nedaňové 4 %, granty a transfery 38 % a príjmy z finančných operácií 11 %. V roku 2007 príjmy predstavovali 162,5 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 43 %, nedaňové 5 %, granty a transfery 35 % a príjmy z finančných operácií 17 %. V roku 2008 príjmy predstavovali 163,9 mil. Eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 46 %, nedaňové 8 %, granty a transfery 35 % a príjmy z finančných operácií 12 %.

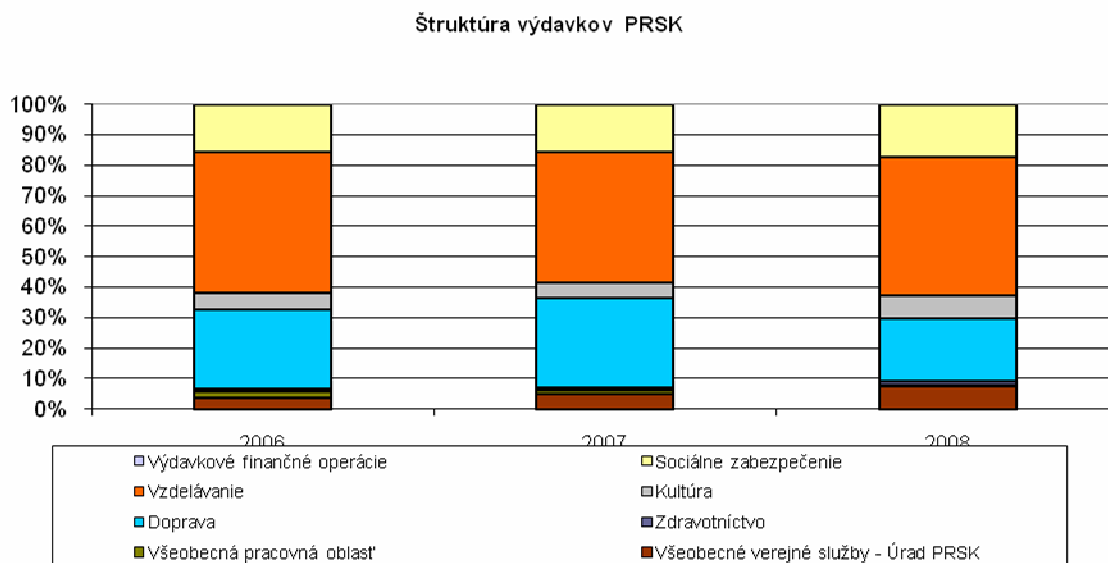
Graf 2-15 Štruktúra príjmov samosprávneho kraja

Zdroj: Závěrečný účet samosprávneho kraja

Výdavky z rozpočtu PRSK boli v roku 2006 na úrovni 133,1 mil. Eur. a v roku 2007 na úrovni 147,8 mil. Eur. V roku 2006 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (47 %), výdavky na dopravu (26 %) a výdavky na sociálne zabezpečenie (15 %). V roku 2007 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (43 %), výdavky na dopravu (29 %) a výdavky na sociálne zabezpečenia (15 %). Výdavky rozpočtu PRSK boli v roku 2008 na úrovni 149,4 mil. Eur., z čoho 46 % predstavovali výdavky na vzdelania, 17 % výdavky na sociálne zabezpečenia a 21 % výdavky na dopravu. Prešovsky samosprávny kraj vynakladal v priemere za sledované obdobia najväčší podiel zo svojho rozpočtu na dopravu z všetkých VÚC.

Graf 2-16 Štruktúra výdavkov samosprávneho kraja

Zdroj: Závěrečný účet samosprávneho kraja

Košický samosprávny kraj

Tabuľka 2-9 Rozpočet Košického samosprávneho kraja

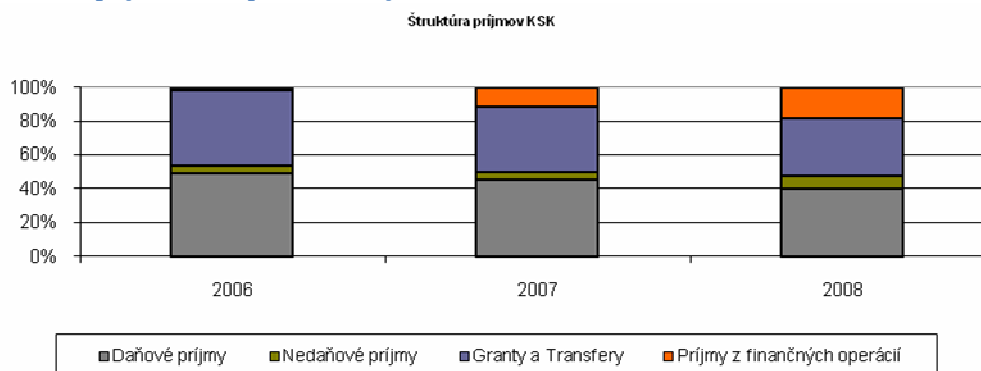
PRÍJMY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Daňové príjmy	57 901	62 637	67 296,39
Nedaňové príjmy	5 225	7 298	11 966,54
Granty a Transfery	52 280	53 663	56 632,78
Príjmy spolu	115 405	123 598	135 895,7

Príjmy z finančných operácií	2 155	15 275	30 905,2
Príjmy a finančné operácie spolu	117 560	138 873	166 800,9
VÝDAVKY v tis. Eur			
	2006	2007	2008
Všeobecné verejné služby - Úrad KSK	7 323	8 547	1 1634,3
Správa záväzkov a pohľadávok	0	143	2 603,499
Zdravotníctvo	1 749	3 190	7 466,308
Doprava	22 282	23 130	45 955,52
Kultúra	5 797	6 279	6 813,915
Vzdelávanie	59 321	62 414	65 496,38
Sociálne zabezpečenie	19 580	21 460	21 921,03
Výdavkové finančné operácie	154	25	3 120,494
Výdavky spolu	116 206	125 188	158 291,8
Rozdiel výdavkov a príjmov	1 354	13 685	8 509,128

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Príjmy KK v roku 2006 predstavovali 117,6 mil. eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 49 %, nedaňové 4 %, granty a transfery 45 % a príjmy z finančných operácií 2 %. V roku 2007 príjmy predstavovali 138,9 mil. eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 45 %, nedaňové 5 %, granty a transfery 39 % a príjmy z finančných operácií 11 %. V roku 2008 príjmy predstavovali 166,8 mil. eur. Daňové príjmy sa na nich podieľali 40 %, nedaňové 7 %, granty a transfery 34 % a príjmy z finančných operácií 19 %.

Graf 2-17 Štruktúra príjmov samosprávneho kraja

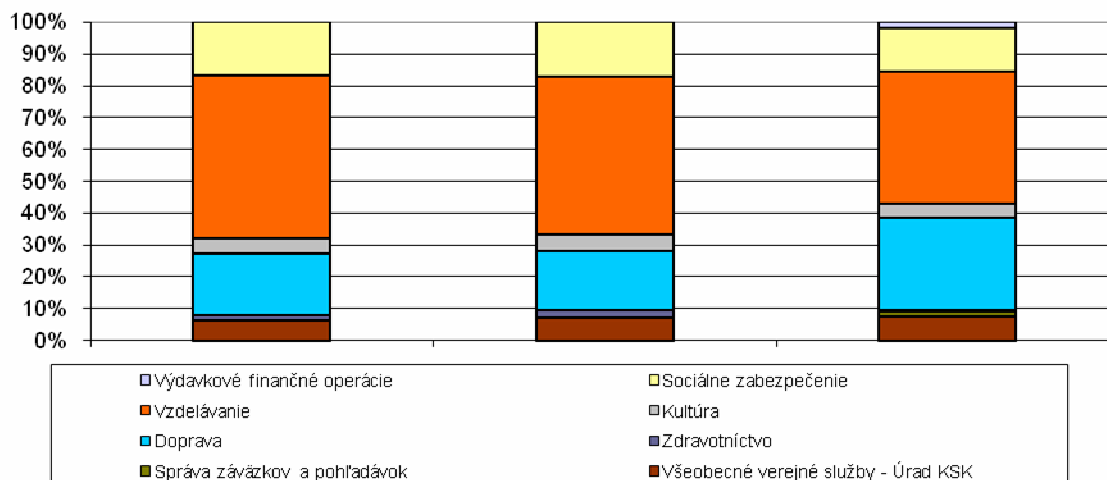

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Výdavky z rozpočtu PRSK boli v roku 2006 na úrovni 116,2 mil. eur. a v roku 2007 na úrovni 125,2 mil. eur. V roku 2006 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (51 %), výdavky na dopravu (19 %) a výdavky na sociálne zabezpečenie (17 %). V roku 2007 mali najväčší podiel na celkových výdavkoch: výdavky na vzdelanie (50 %), výdavky na dopravu (19 %) a výdavky na sociálne zabezpečenia (17 %). Výdavky rozpočtu PSK boli v roku 2008 na úrovni 149,4 mil. eur., z čoho 41 % predstavovali výdavky na vzdelanie, 14 % výdavky na sociálne zabezpečenia a 29 % výdavky na dopravu.

Graf 2-18 Štruktúra výdavkov samosprávneho kraja

Štruktúra výdavkov KSK

Zdroj: Záverečný účet samosprávneho kraja

Zhrnutie

Kapitálové a bežné príjmy VÚC na Slovensku môžu byť: daňové, nedaňové, granty a transfery a príjmy pochádzajúce z finančných operácií. Najväčší podiel na príjmoch VÚC majú daňové príjmy a príjmy z grantov a transferov. Vo väčšine prípadov súčet týchto príjmov sa podieľa na príjmoch celej VÚC viac než 70 %, najčastejšie však viac než 85 %. Neplatilo to v roku 2007 a 2008 v TTSK, kedy príjmy samosprávneho kraja predstavovali príjmy z finančných operácií s 33 % a s 28 % a v roku 2008 v TSK, kedy príjmy samosprávneho kraja predstavovali príjmy z finančných operácií s 30 %.

Výdavky z rozpočtov samosprávnych krajov za sledované obdobie smerovali najmä na vzdelanie, čo predstavovalo viac než 40 %. Najvyšší podiel na vzdelanie vynakladá BSK zo svojho rozpočtu na úrovni cca 55 %. Ďalej jednotlivé samosprávne kraje vynakladajú zhruba 15 % až 20 % na sociálne zabezpečenie, pričom najnižší podiel vynakladá na túto časť svojho rozpočtu PRSK na úrovni asi 15 %. Väčšina samosprávnych krajov vynakladá cca 20 % zo svojho rozpočtu na dopravu. Výnimkou je BSK a ZSK, kde sa táto hodnota pohybuje okolo 10 % a 15 %. Najviac na dopravu vynakladá PRSK. V roku 2007 to bolo na úrovni 29 % zo svojho rozpočtu. Rovnako KSK vynaložilo 29 % zo svojho rozpočtu na dopravu v roku 2008. Ostatné finančné prostriedky sú použité na verejné služby úradov samosprávnych krajov, zdravotníctvo, kultúru, správu záväzkov a pohľadávok alebo finančné operácie.

3. Podnikanie

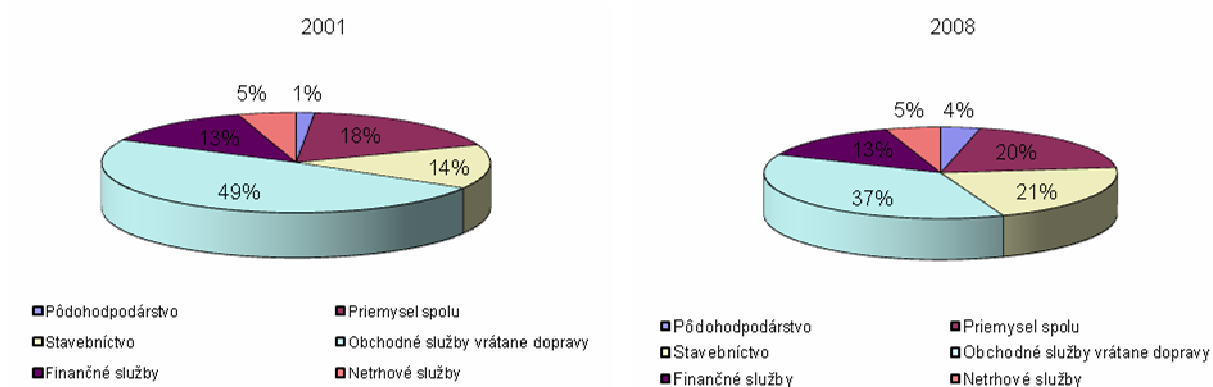
Vývoj podnikateľského prostredia je významne ovplyvňovaný viacerými faktormi. Jedným z hlavných javov je stabilizácia legislatívnych noriem, ktoré spolu s daňovou reformou významne prospeli k štartu viacerých nových podnikov. K rastu počtu živnostníkov a podnikov dochádza aj napriek celkovej situácii v podnikateľskom prostredí, ktoré je vo všeobecnosti vnímané ako nie príliš pozitívne. Ako najväčšie negatíva v podnikateľskom prostredí sú vnímané vysoké odvody, malá dostupnosť nových investičných úverov a nedokonalosti štátnej administratívy pri rozvoji podnikania.

Stav podnikateľského prostredia je dôležitým prvkom ekonomickej výkonnosti regiónu. Podnikateľské prostredie je tvorené fyzickými a právnickými osobami. Táto časť je venovaná popisu vývoja podnikateľského za sledované obdobie. Zvlášť je sledovaný vývoj v štruktúre živnostníkov a podnikov.

Živnostníci

Celkový počet živnostníkov, vzrástol v období rokov 2001 a 2008 z 279,6 tisíca na 392,8 tisíca. Najvyššie prírastky počty živnostníkov boli zaznamenané v rokoch 2003 a 2004, kedy tento počet vzrástol o viac ako 30 tisíc ročne. Spomedzi jednotlivých sektorov najväčší podiel živnostníkov pôsobí v sektore obchodných služieb¹⁰. V priebehu rokov však tento podiel poklesol zo 48 % na 37 %. V štruktúre živnostníkov sa jednoznačne prejavili fenomény hospodárskeho rozvoja za sledované obdobie, akými sú reštrukturalizácia priemyslu a stavebný boom (Graf 3-1). Práve v sektoroch priemyslu a stavebníctva boli zaznamenané rasty podielov živnostníkov. Podiel živnostníkov pôsobiacich v sektore priemyslu vzrástol z 18 % na 20 %. V sektore stavebníctva vzrástol tento podiel zo 14 % v roku 2001 na 21 % v roku 2008. Mierny nárast bol zaznamenaný v sektore pôdohospodárstva, kde v roku 2008 pôsobili 4 % živnostníkov.

Graf 3-1 Živnostníci podľa kategórie činnosti v SR v roku 2001 a 2008

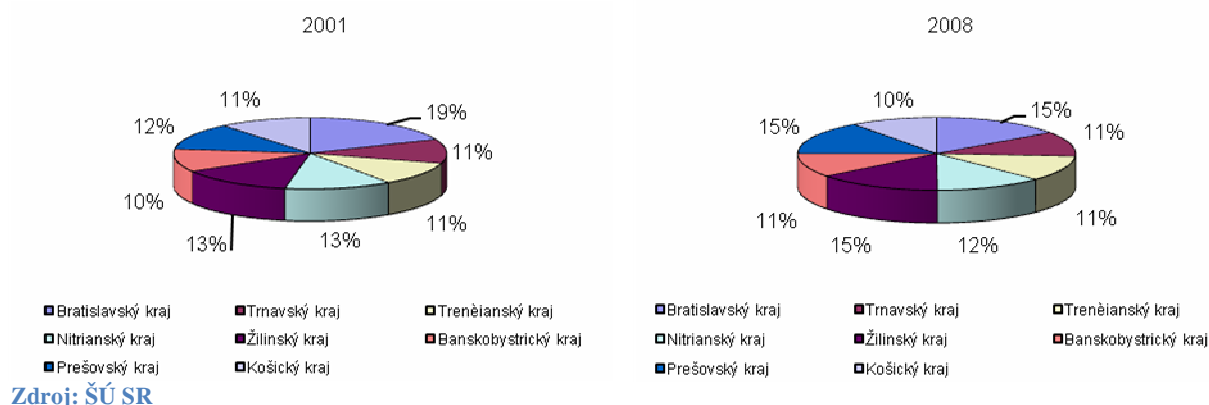

Zdroj: ŠÚ SR

Zaujímavá je situácia vývoja počtu živnostníkov vzhľadom na územné rozmiestnenie. Za sledovaný čas došlo k výraznému vyrovnaniu relatívneho počtu živnostníkov. Kým v roku 2001 bolo najviac živnostníkov pôsobiacich v Bratislavskom kraji (18 %) v roku 2008 boli najvyššie podiely živnostníkov (15 %) v troch krajoch – Bratislavskom, Žilinskom a Prešovskom. Najvyšší absolútny prírastok živnostníkov bol v sledovanom období zaznamenaný v Prešovskom kraji (viac ako 24 tis.).

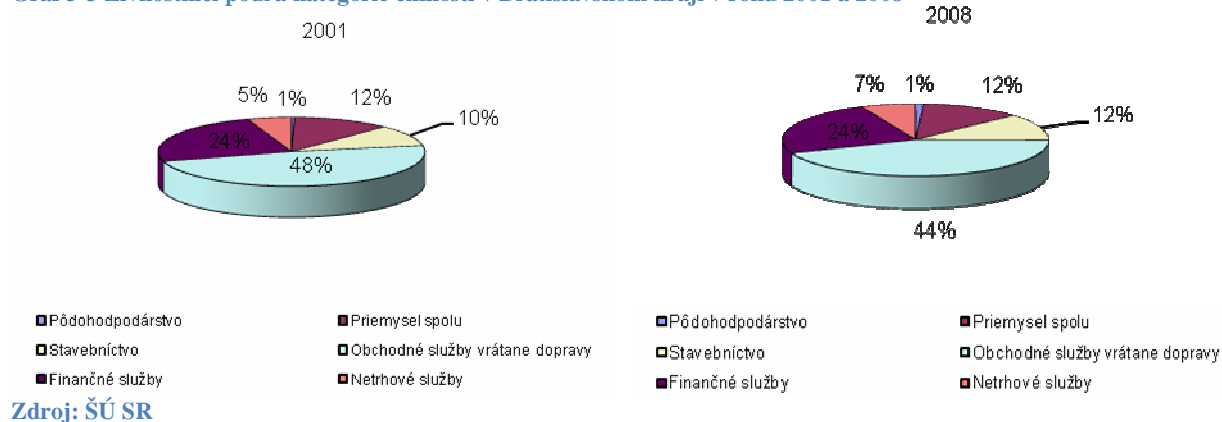
¹⁰ Pre potreby tejto analýzy bol vytvorený agregát obchodné služby, ktoré v sebe zahŕňajú SKNACE G – veľkoobchod, maloobchod a oprava, H – hotely a reštaurácie, I – Doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie

Graf 3-2 Živnostníci podľa miesta registrácie v krajoch v roku 2001 a 2008

Štruktúra živnostníkov v Bratislavskom kraji zachytáva Graf 3-3. Najväčší podiel živnostníkov pôsobí v sektore obchodných služieb. Ich podiel však za sledované obdobie klesol zo 49 % v roku 2001 na 42 %. Mierny rast bol zaznamenaný v sektore finančných služieb¹¹ stavebníctva a netrhových služieb¹². Rast živnostníkov v sektore stavebníctva je pochopiteľný vzhľadom na významný stavebný boom v tomto regióne, ktorý bol charakteristický pre obdobie 2004 – 2008. S rozvojom stavebníctva je pochopiteľne spojený aj rozvoj trhu s nehnuteľnosťami, ktorý je hlavným prispievateľom k rastu podielu finančných služieb. Otázka rozvoja netrhových služieb je možné spojiť jednak s rozvojom súkromného zdravotníctva a jednak s rozvojom živností v sektore školstva a vzdelávania.

Graf 3-3 Živnostníci podľa kategórie činnosti v Bratislavskom kraji v roku 2001 a 2008

Graf 3-4 popisuje zmenu štruktúry živnostníkov v Trnavskom kraji. Podobne ako v Bratislavskom kraji aj tu došlo k výraznému poklesu podielu živnostníkov pôsobiacich v sektore obchodných služieb v prospech stavebníctva a finančných služieb. Podiel živnostníkov v sektore obchodných služieb na celkovom počte živnostníkov poklesol z 47 % v roku 2001 na 34 % v roku 2008. Vzhľadom na rozvoj stavebnej činnosti v Bratislavskom kraji, ale rovnako aj v samotnom Trnavskom sa podiel živnostníkov v stavebníctve zvýšil z 20 % na 29 %. Výrazný rozvoj tohto regiónu priniesol pochopiteľne nábeh novej priemyselnej výroby. Tento fakt však k rozvoju živnostníkov pôsobiacich v sektore priemyslu neprispel. Ich podiel klesol zo 17 % v roku 2001 na 15 % v roku 2008.

¹¹ Pod finančnými službami rozumieme SKNACE J – finančné sprostredkovanie a K – Predaj a prenájom nehnuteľností

¹² Pod netrhovými službami rozumieme SKNACE L – verejná správa a soc. zabezpečenie, M – školstvo, N – zdravotníctvo a sociálna pomoc a O – ostatné služby

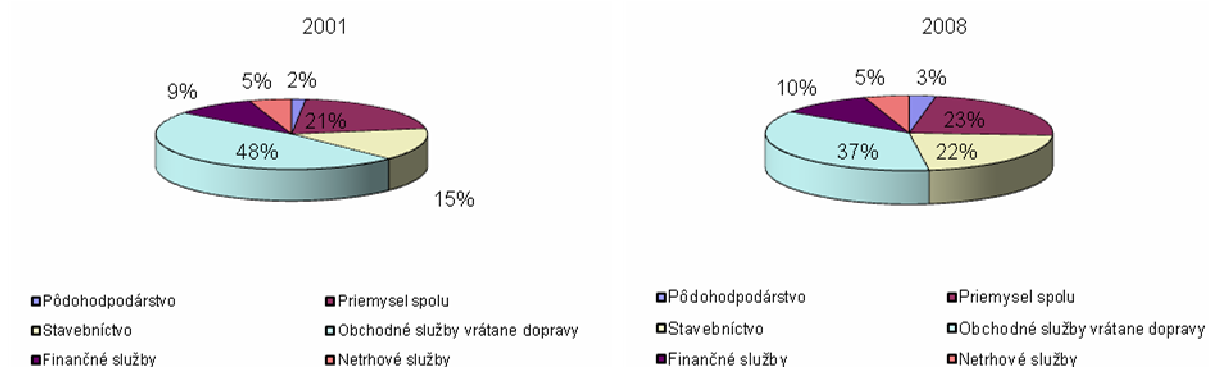
Graf 3-4 Živnostníci podľa kategórie činnosti v Trnavskom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Počet živnostníkov v **Trenčianskom kraji** vzrástol v sledovanom období z 30 tisíc v roku 2001 na viac ako 44 tisíc v roku 2008. Podiel živnostníkov pôsobiach v sektore stavebníctva zvýšil z 15 % v roku 2001 na 22 % v roku 2008. V absolútnych číslach to bolo zvýšenie o viac ako 5 000 živnostníkov, čo vzhľadom na dynamiku medzi obdobiami znamená nárast o 115 %.

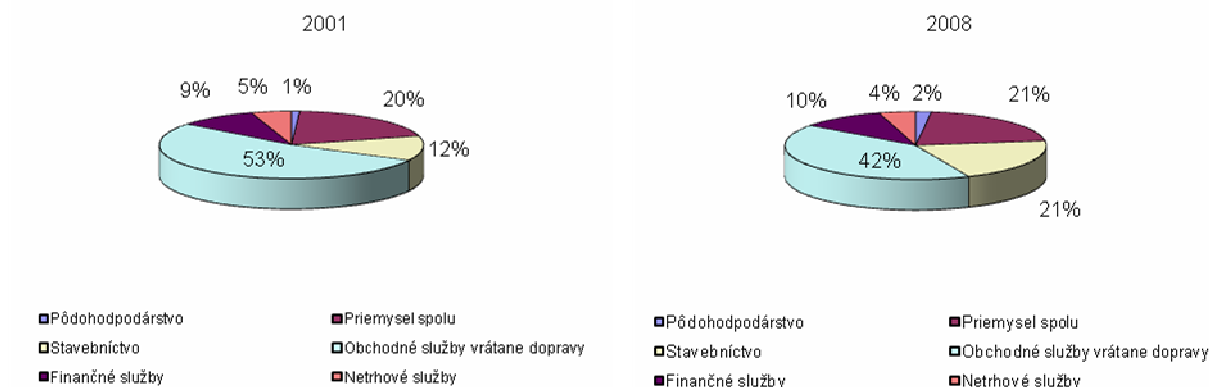
Graf 3-5 Živnostníci podľa kategórie činnosti v Trenčianskom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Počet živnostníkov v **Nitrianskom kraji** vzrástol v období 2001 – 2008 o viac ako 38 % na úroveň takmer 49 tisíc. Najvyšší prírastok bol podobne ako u všetkých krajoch Západného Slovenska v sektore stavebníctva (Graf 3-6). Podiel živnostníkov pôsobiach v tomto sektore vzrástol za sledované obdobie z 12 % na 21 %. Aj napriek rastu (cca o 1 500) živnostníkov pôsobiach v sektore finančných služieb v absolútnych hodnotách, ich podiel na celkovej štruktúre sa nezmenil. Mierny nárast (o 1 p. b.) zaznamenali sektory pôdohospodárstva a priemyslu.

Graf 3-6 Živnostníci podľa kategórie činnosti v Nitrianskom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Rozvoj priemyselnej výroby v **Žilinskom kraji** významne prispel k rozvoju živnostníkov v oblasti priemyslu. Ich podiel na celku sa zvýšil z 22 % na 26 %. Výrazne sa zvýšil aj podiel v sektore stavebníctva, kde podiel pôsobiacich živnostníkov vzrástol o 7 p. b. Vzhľadom na dynamiku medzi obdobiami vzrástol počet živnostníkov pôsobiacich v tomto sektore o viac ako 95 %. Rast živnostníkov v priemysle a stavebníctve je jasným signálom zlepšenia podnikateľského prostredia, nakoľko dochádza k rozvoju tých sektorov, v ktorých sa reálne hodnoty tvoria a nielen sprostredkúva ich distribúcia.

Graf 3-7 Živnostníci podľa kategórie činnosti v Žilinskom kraji v roku 2001 a 2008

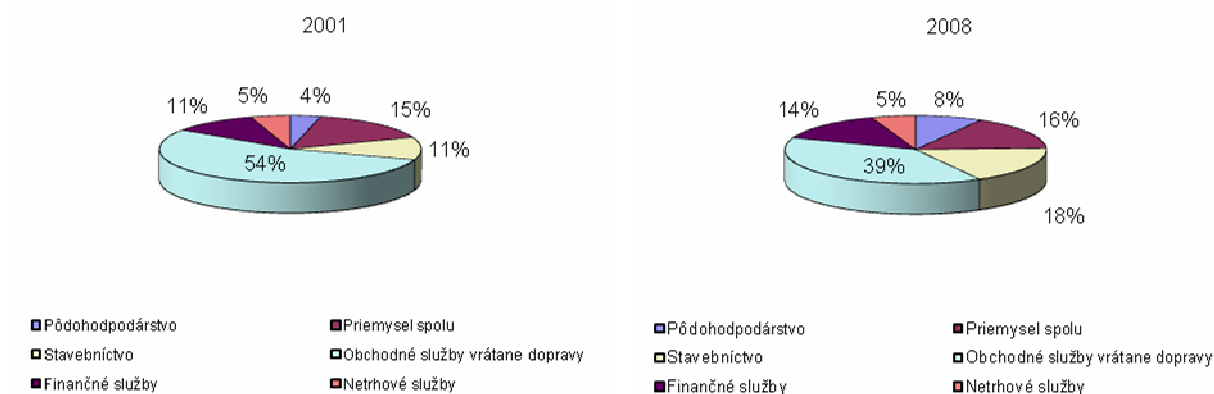

Zdroj: ŠÚ SR

Zmena štruktúry živnostníkov v Banskobystrickom kraji je mierne odlišná od situácie na severe Stredného Slovenska. Podiel živnostníkov v sektore obchodných služieb na celkovom počte poklesol z 52 % v roku 2001 na 39 % v roku 2008 (Graf 3-8) a podiel živnostníkov pôsobiacich v sektore stavebníctva vzrástol z 11 % na 18 %. Výrazne sa však zvýšil podiel živnostníkov vo finančných službách. Z 11% v roku 2001 vzrástol na 14 % v roku 2008, čo je najvyšší podiel v porovnaní s ostatnými. Rovnako najvyšší podiel živnostníkov je v tomto kraji dosahovaný v sektore pôdohospodárstva. Zo 4 % vzrástol podiel na 8 % čo je najviac v celej SR. Počet živnostníkov v priemysle ostal v sledovanom období na úrovni 16 %.

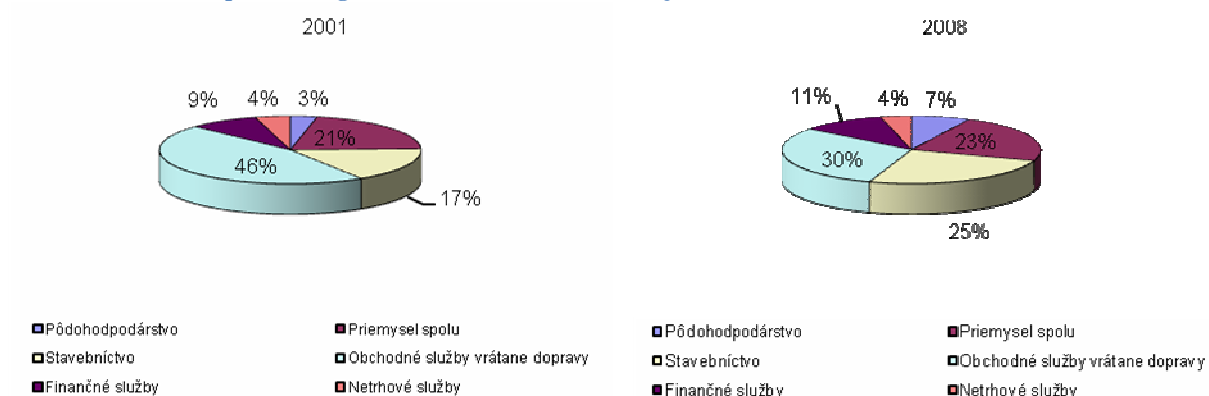
Graf 3-8 Živnostníci podľa kategórie činnosti v Banskobystrickom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Významný rast živnostníkov v sektore pôdohospodárstva bol zaznamenaný aj v **Prešovskom kraji**. Medzi rokmi 2001 – 2008 vzrástol z 3 % na 7 %. Rovnako významný bol aj rast v stavebníctve, kde vzrástol podiel o 9 p. b., čo je najviac v porovnaní s ostatnými regiónmi. Z pôvodných 5 500 živnostníkov v sektore priemyslu vzrástol ku koncu sledovaného obdobia na takmer 14 500. Mierny rast podielu živnostníkov bol zaznamenaný aj v sektore priemyslu a finančných služieb.

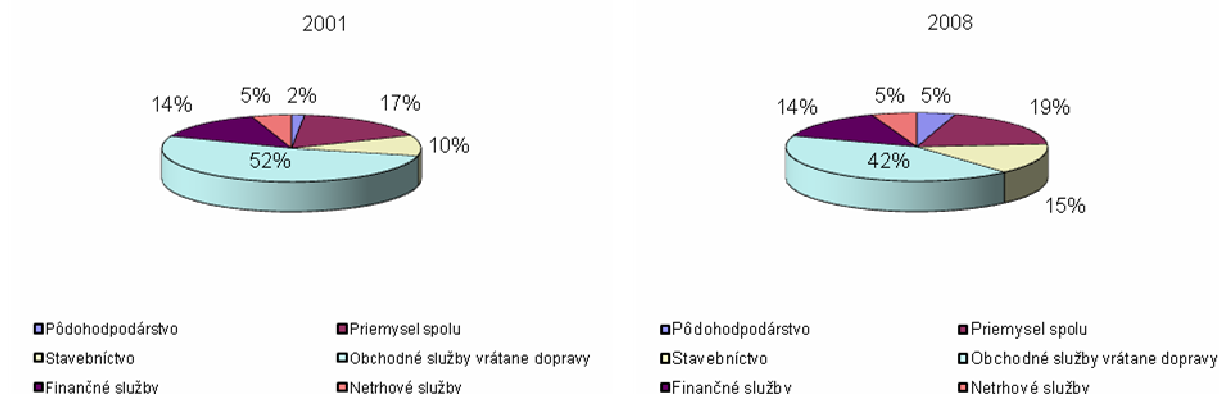
Graf 3-9 Živnostníci podľa kategórie činnosti v Prešovskom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

V **Košickom kraji** vzrástol medzi rokmi 2001 – 2008 počet živnostníkov z 30,6 tis. na 40 tis., čo je nárast o 30 %. Vzhľadom na štruktúru mierne narástol podiel živnostníkov pôsobiach v sektore priemyslu a stavebníctva. Najväčším sektorom pôsobenia živnostníkov však aj napriek poklesu podielu z 52 % na 41 % ostáva sektor obchodných služieb.

Graf 3-10: Živnostníci podľa kategórie činnosti v Košickom kraji v roku 2001 a 2008

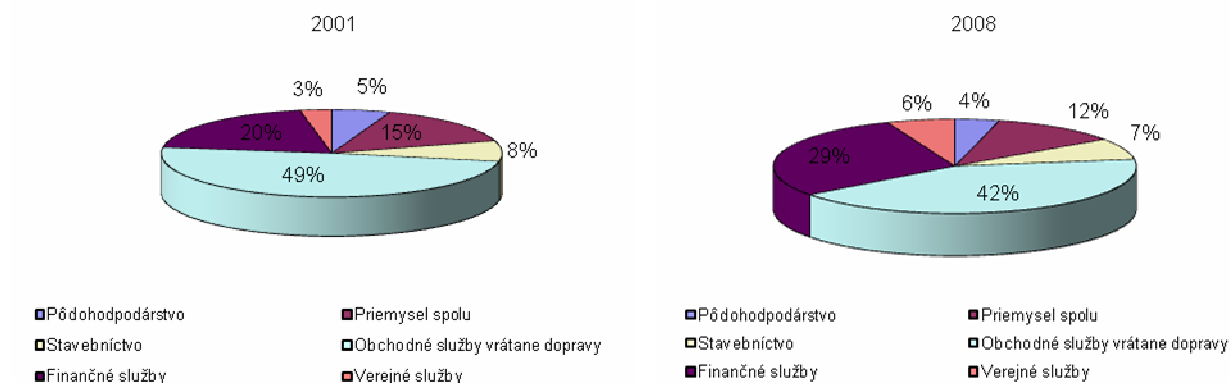
Zdroj: ŠÚ SR

Podniky

Podnikateľské prostredie je popri živnostníkoch predovšetkým závislé na rozvoji podnikov. Z definície sa pod podnikmi rozumejú tie právnické osoby, ktoré sú založené pre vytváranie zisku. Sú teda hlavným zdrojom ekonomickej výkonnosti a tvorby pracovných miest. V nasledujúcej časti bude popísaný stav a vývoj podnikovej sféry v jednotlivých regiónoch.

Vývoj v podnikovej sfére je v porovnaní s vývojom živností mierne odlišný. Hlavným dôvodom sú rozdielne finančné potreby pri zriaďovaní jednotlivých typov podnikaní. Pri porovnaní počtu podnikov podobne ako u živnostníkov došlo k poklesu podielu obchodných služieb (Graf 3-11). Ten zo 48 % v roku 2001 poklesol na 43 % v roku 2008. K poklesu podielu počtu podnikov z 8 % v roku 2001 na 7 % v roku 2008 došlo aj v sektore stavebníctva. Zaujímavým javom je aj pokles podielu počtu podnikov v priemysle. Na druhej strane sa však významne zvýšil podiel finančných (z 20 % na 29 %) a netrhových služieb (z 3 % na 6 %). Celkovo počet podnikov za sledované obdobie zrástol o 90 % zo 62 tisíc v roku 2001 takmer na 120 tisíc v roku 2008.

Graf 3-11 Podniky podľa kategórie činnosti v SR v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Vzhľadom na priestorové rozloženie je možné sledovať dva významné javy. Viac ako tretina všetkých podnikov je registrovaná v Bratislavskom kraji (Graf 3-12). Hlavný význam má zjavne pozícia hlavného mesta, ktoré je sídlom viacerých celonárodných, medzinárodných a nadnárodných korporácií. V ostatných krajoch sú podniky rozdelené viac-menej rovnomerne. Takáto štruktúra sa s miernymi zmenami zachovala počas celého sledovaného obdobia. Podiel podnikov sa mierne (do 2 p. b.) zvýšil v Bratislavskom, Trnavskom a Nitrianskom. Naopak mierne poklesy nastali v Košickom, Banskobystrickom,

a Trenčianskom kraji. Vzhľadom na veľkosti podnikov je treba podotknúť, že viac ako 86 % podnikov bolo počas celého sledovaného obdobia zo skupiny 0 – 19 zamestnancov.

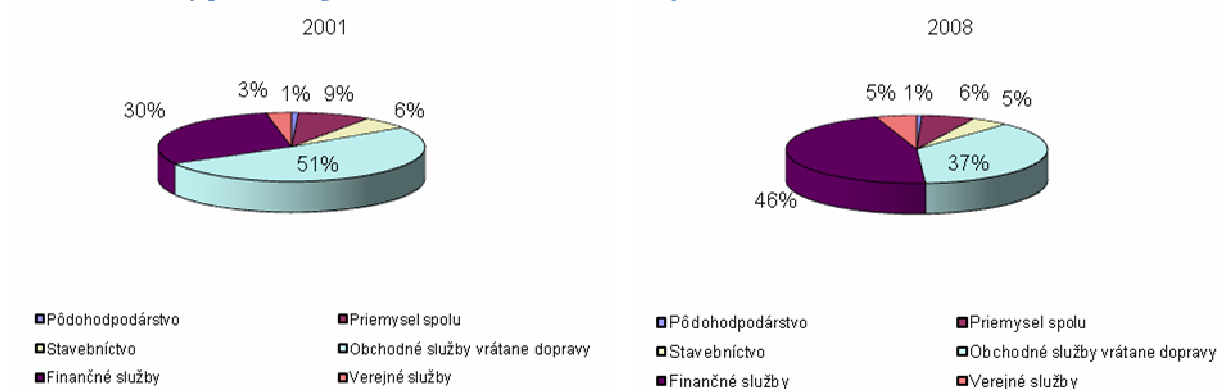
Graf 3-12 Podniky podľa miesta registrácie v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Asi najvýznamnejšia zmena štruktúry podnikov bola medzi rokmi 2001 a 2008 zaznamenaná v Bratislavskom kraji (Graf 3-13). Výrazná zmena nastala v najmä štruktúre služieb. Kým v roku 2001 bolo v Bratislavskom kraji viac ako polovica všetkých podnikov činná v sektore obchodných služieb v roku 2008 to bolo len 37 %. Naopak významný rast nastal v sektore finančných služieb, kde sa podiel podnikov zvýšil z 30 % v roku 2001 na 45 % v roku 2008. Podiel počtu podnikov v sektore stavebníctva a priemyslu mierne poklesol najmä z titulu spomenutého nárastu vo finančnom sektore.

Graf 3-13 Podniky podľa kategórie činnosti v Bratislavskom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Podobné zmeny v štruktúre ako **Bratislavský kraj**, avšak v menšom rozmere boli zaznamenané aj v Trnavskom kraji (Graf 3-15). Podiel podnikov vo finančnom sektore na všetkých podnikoch vzrástol o 9 p. b. z 15 % na 24 %. Mierne nárast podielu bol zaznamenaný aj pri netrhových službách. Je povšimnutia hodné, že aj napriek významnému prílevu zahraničných investícií do tohto regiónu podiel priemyselných podnikov na celkovom počte poklesol o 4 p. b.

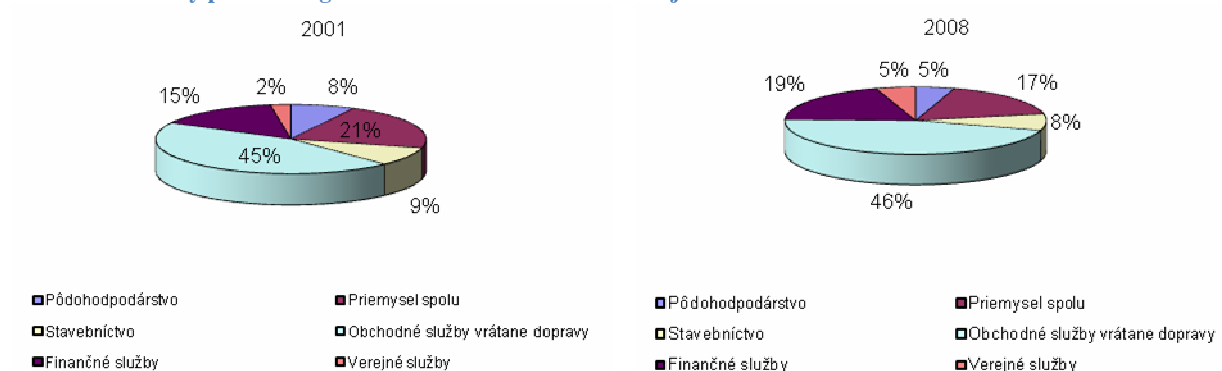
Graf 3-14 Podniky podľa kategórie činnosti v Trnavskom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Významné štrukturálne zmeny boli zaznamenané aj v **Trenčianskom kraji**. Zánik niektorých najmä odevných podnikov prispel k tomu, že podiel priemyselných podnikov na celkovom počte podnikov poklesol z 22 % na 17 %. Nárast bol naopak zaznamenaný u všetkých sektorov služieb. Podiel podnikov pôsobiacich v sektore obchodných služieb vzrástol zo 44 % na 45 %, pri finančných službách z 15 % na 20 % a pri netrhových službách z 2 % na 5 %.

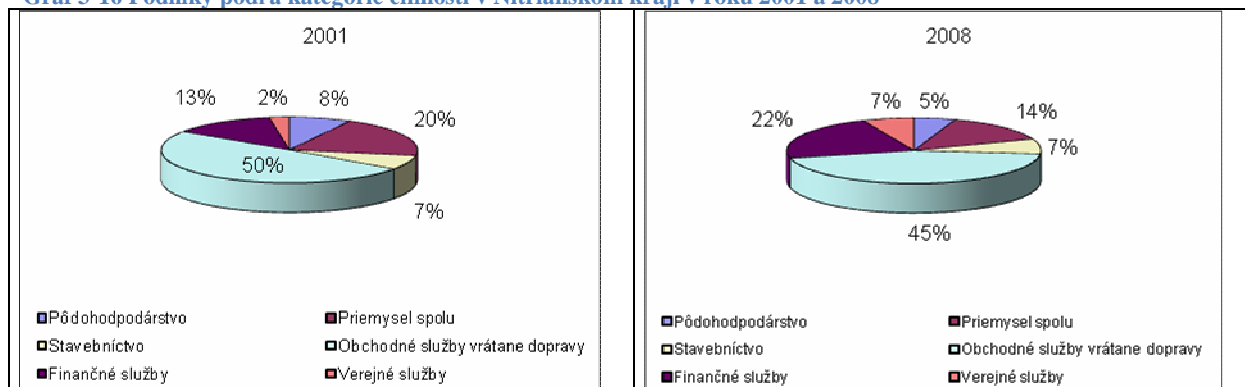
Graf 3-15 Podniky podľa kategórie činnosti v Trenčianskom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Podiel počtu priemyselných podnikov v **Nitrianskom kraji** poklesol z 20 % v roku 2001 na 14 % v roku 2008 a to aj napriek nárastu o takmer 600 podnikov v absolútnych číslach. (Graf 3-16) Podiel podnikov v stavebníctve ostal nezmenený na úrovni 7 %. V sledovanom období výrazne narástol podiel podnikov pôsobiacich v sektore finančných služieb, ktorý vzrástol o viac ako 260 %.

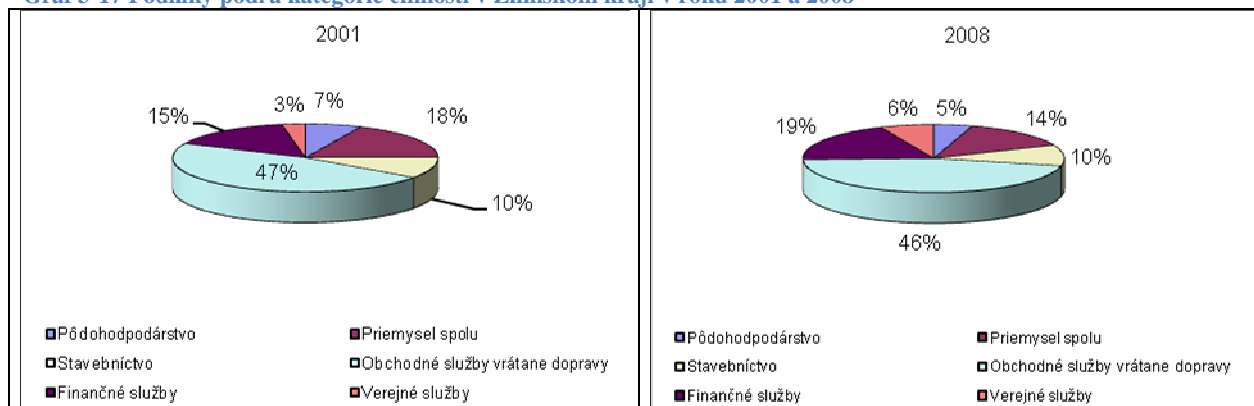
Graf 3-16 Podniky podľa kategórie činnosti v Nitrianskom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Podobne ako v Trnavskom kraji ani v **Žilinskom kraji** investície do priemyselnej výroby nedokázali významne vyrovnať rast finančného sektora. Podiel priemyselných podnikov na celkovom počte podnikov registrovaných v Žilinskom kraji klesol zo 14 % na 18 %. Podiel podnikov pôsobiacich vo finančnom sektore naopak vzrástol z 15 % na 19 %. Mierny pokles bol zaznamenaný aj u obchodných služieb a poľnohospodárstve.

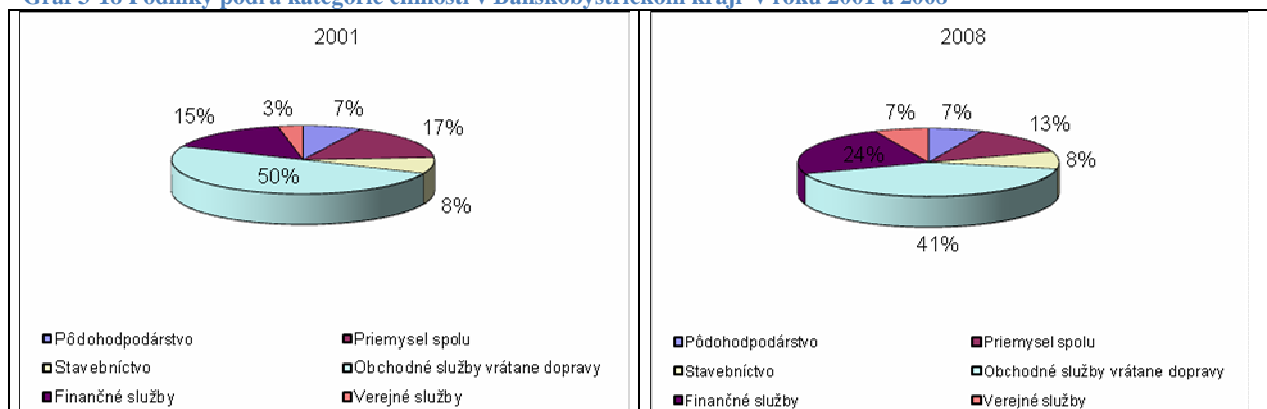
Graf 3-17 Podniky podľa kategórie činnosti v Žilinskom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Rast sektora finančných a netrhových služieb na úkor obchodných služieb a priemyslu je charakteristický aj pre **Banskobystrický kraj**. Podiel priemyselných podnikov na celkovom počte poklesol zo 17 % na 13 % a podiel obchodných služieb poklesol z 50 % na 41 %. Na druhej strane podiel finančného sektora vzrástol z 15 % na 24 % a u netrhových služieb z 3 % na 7 %.

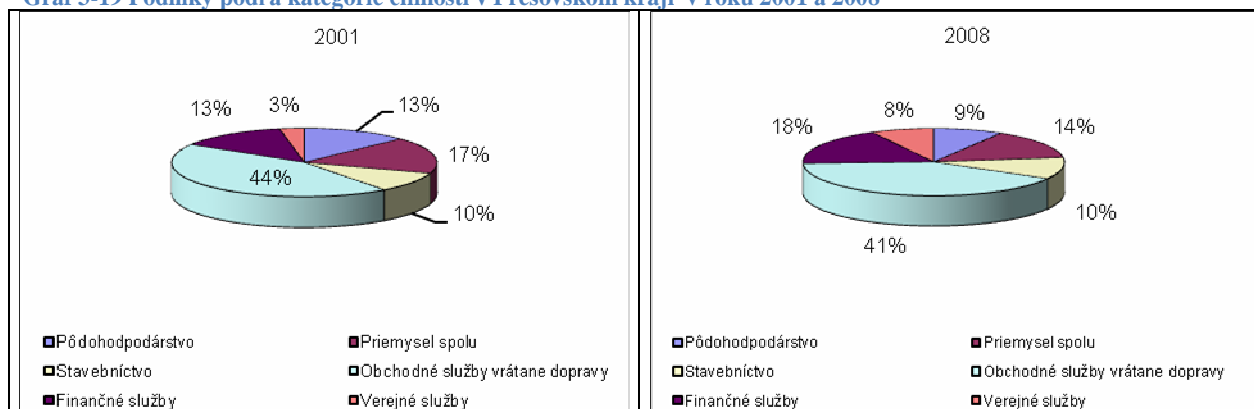
Graf 3-18 Podniky podľa kategórie činnosti v Banskobystrickom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Celkový počet podnikov v **Prešovskom kraji** za obdobie 2001 a 2008 vzrástol z viac ako 6 000 na viac ako 11,5 tisíc, čo je nárast o 90 %. Významný pokles zaznamenal sektor poľnohospodárstva, kde bol podiel podnikov znížený z pôvodných 13 % na 9 %. Pokles bol zaznamenaný aj v sektoroch priemyslu a obchodných služieb. Podniky v odvetví stavebníctva si zachovali svoj 10%-ný podiel. Rast zaznamenali finančný a netrhový sektor.

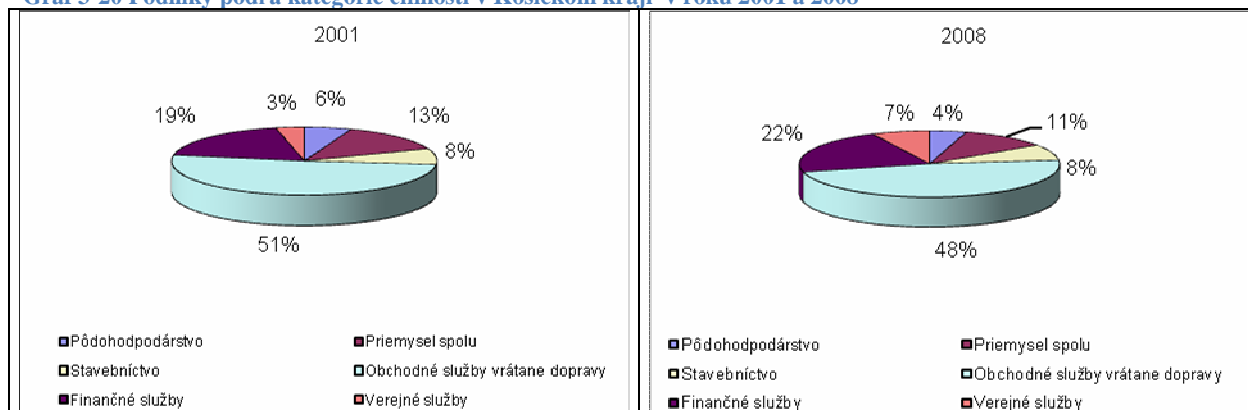
Graf 3-19 Podniky podľa kategórie činnosti v Prešovskom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Počet podnikov dosiahol v roku 2008 v **Košickom kraji** takmer 13 tisíc, čo je druhý najväčší počet v rámci porovnania medzi regiónmi. Rovnako ako v ostatných regiónoch aj v tomto kraji vzrástol podiel podnikov pôsobiach v sektore finančných služieb, pričom poklesol podiel priemyselných podnikov a podnikov obchodu vrátane dopravy. (pozri Graf 3-20).

Graf 3-20 Podniky podľa kategórie činnosti v Košickom kraji v roku 2001 a 2008

Zdroj: ŠÚ SR

Zhrnutie

Vývoj podnikateľského prostredia popísaný počtom živnostníkov a podnikov nesvedčí o významne odlišných trendoch. U živnostníkov je badateľný významný rozvoj priemyselných a stavebných činností a pri sledovaní podnikov je významný rast finančného a netrhového sektora. Pri oboch formách podnikania dochádza k poklesu podielu obchodných činností vrátane dopravy. Svedčia o tom zmeny podielov živnostníkov resp. podnikov za príslušné sektory v jednotlivých regiónoch. Táto analýza však hovorí len o počtoch podnikov a nie o ich efektívnosti, veľkosti, pridanej hodnote a pod. Týmto otázkam sa venujú ďalšie časti popisujúce vývoj v jednotlivých sektoroch.

4. Hospodársky vývoj vo vybraných odvetviach

Priemysel

Priemysel tvorí ťažiskové odvetvie v národnom hospodárstve SR. Podiel hrubej pridanej hodnoty v priemysle na celkovej hrubej pridanej hodnote v SR je v priemere za obdobie rokov 1996 - 2006 na úrovni 29,2 %, na ktorých sa najviac podieľa Bratislavský kraj s 5,1 % a najmenej Prešovský kraj s 2,2 %.

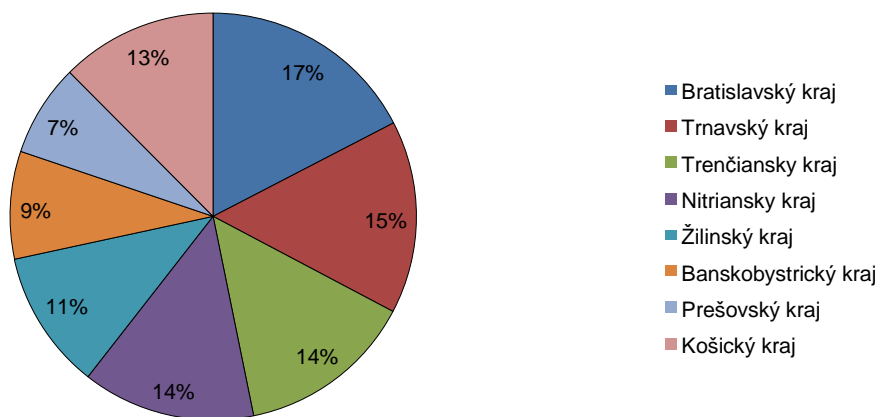
Tabuľka 4-1 Podiel Hrubej pridanej hodnoty v priemysle v bež. cenách (tis. Eur) na celkovej Hrubej pridanej hodnote v SR v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Priemer
Bratislavský kraj	5,56 %	4,97 %	4,91 %	5,24 %	5,37 %	4,95 %	4,66 %	4,86 %	4,96 %	5,78 %	4,60 %	5,08 %
Trnavský kraj	4,70 %	4,11 %	3,88 %	4,34 %	4,12 %	3,80 %	3,84 %	4,52 %	4,93 %	4,84 %	6,18 %	4,48 %
Trenčiansky kraj	4,48 %	4,00 %	3,94 %	4,25 %	4,19 %	4,15 %	3,84 %	4,09 %	4,23 %	3,84 %	4,25 %	4,11 %
Nitriansky kraj	4,28 %	3,72 %	3,56 %	4,10 %	3,89 %	3,50 %	3,62 %	4,19 %	4,59 %	4,24 %	4,54 %	4,02 %
Žilinský kraj	3,36 %	3,02 %	3,02 %	3,24 %	3,30 %	3,36 %	3,21 %	3,35 %	3,44 %	3,14 %	3,11 %	3,23 %
Banskobystrický kraj	2,91 %	2,51 %	2,52 %	2,64 %	2,57 %	2,55 %	2,35 %	2,48 %	2,57 %	1,99 %	2,38 %	2,50 %
Prešovský kraj	2,43 %	2,11 %	2,01 %	2,17 %	2,16 %	2,26 %	2,10 %	2,16 %	2,23 %	1,97 %	2,01 %	2,15 %
Košický kraj	3,88 %	3,52 %	3,60 %	3,73 %	3,55 %	3,90 %	3,14 %	3,25 %	3,35 %	3,91 %	4,22 %	3,64 %
Priemysel spolu	31,60 %	27,96 %	27,43 %	29,71 %	29,15 %	28,48 %	26,76 %	28,90 %	30,30 %	29,72 %	31,28 %	29,21 %

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 4-1 Priemerný podiel Hrubej pridanej hodnoty v priemysle v jednotlivých krajoch v bež. cenách (tis. Eur) na celkovej Hrubej pridanej hodnote v priemysle SR v bež. cenách (tis. Eur)

Zdroj: ŠÚ SR

Na Slovensku bolo za sledované obdobie v priemysle celková zamestnanosť v priemere 590 tisíc osôb, čo predstavuje 28,3 % všetkých zamestnaných v národnom hospodárstve, na čom sa najviac podieľal Trenčiansky kraj s 4,8 % a najmenej Trnavský kraj s 3,1 %.

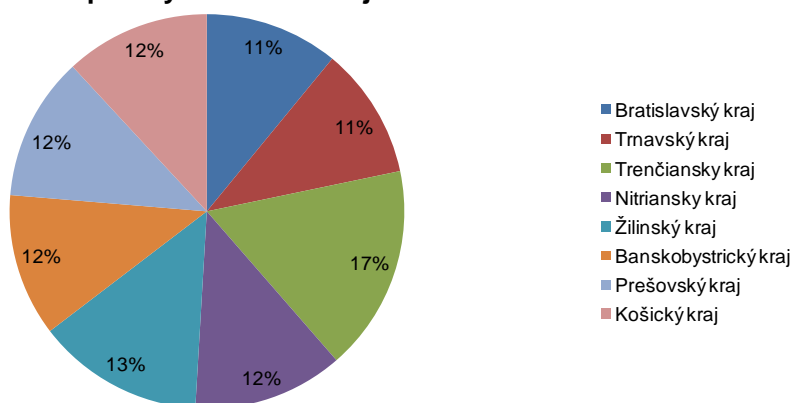
Tabuľka 4-2 Podiel zamestnancov v priemysle na celkovej zamestnanosti v SR

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Priemer
Bratislavský kraj	3,12 %	3,12 %	3,07 %	3,14 %	3,28 %	3,48 %	3,04 %	3,15 %	2,98 %	2,92 %	2,75 %	3,10 %
Trnavský kraj	3,42 %	2,89 %	2,88 %	2,95 %	2,88 %	2,86 %	3,06 %	3,15 %	3,26 %	3,12 %	3,13 %	3,06 %
Trenčiansky kraj	4,72 %	5,28 %	4,92 %	4,65 %	4,65 %	4,69 %	4,75 %	4,69 %	4,87 %	4,68 %	4,68 %	4,78 %
Nitriansky kraj	3,64 %	3,72 %	3,60 %	3,60 %	3,41 %	3,39 %	3,31 %	3,34 %	3,46 %	3,39 %	3,52 %	3,49 %
Žilinský kraj	4,17 %	4,29 %	4,15 %	3,97 %	3,93 %	3,75 %	3,75 %	3,85 %	3,56 %	3,61 %	3,51 %	3,87 %
Banskobystrický kraj	3,83 %	3,85 %	3,59 %	3,55 %	3,47 %	3,38 %	3,28 %	3,10 %	2,89 %	2,81 %	2,70 %	3,31 %
Prešovský kraj	3,64 %	3,57 %	3,62 %	3,51 %	3,30 %	3,23 %	3,18 %	3,29 %	3,22 %	2,99 %	3,10 %	3,33 %
Košický kraj	3,63 %	3,82 %	3,55 %	3,49 %	3,31 %	3,32 %	3,28 %	3,17 %	3,18 %	3,22 %	3,07 %	3,37 %
Priemysel spolu	30,16 %	30,54 %	29,38 %	28,87 %	28,23 %	28,11 %	27,66 %	27,74 %	27,41 %	26,74 %	26,45 %	28,30 %

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 4-2 Podiel zamestnancov v priemysle na celkovej zamestnanosti v SR

Podiel zamestnancov v priemysle na celkovej zamestnanosti v SR

Zdroj: ŠÚ SR

V roku 2008 pôsobilo na Slovensku 15720 podnikov v odvetví priemyslu. Najviac podnikov, 2474 z odvetvia priemyslu sa nachádzalo v Bratislavskom kraji. Najmenej priemyselných podnikov bolo v kraji Košickom 1414 a v kraji Banskobystrickom 1411. Najväčší nárast počtu podnikov oproti roku 2001 v roku 2008 zaznamenal Trnavský kraj, kde sa počet priemyselných podnikov zvýšil o 77,7 %. Najnižší nárast bol zaznamenaný v Banskobystrickom kraji.

Tabuľka 4-3 Počet podnikov v priemysle

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Zmena v roku 2008 oproti roku 2001
Bratislavský kraj	1 723	1 600	1 721	1 867	2 035	2 125	2 240	2 574	49,4 %
Trnavský kraj	861	992	1 015	1 144	1 258	1 323	1 381	1 530	77,7 %
Trenčiansky kraj	1 322	1 225	1 280	1 543	1 646	1 749	1 788	1 872	41,6 %
Nitriansky kraj	1 087	1 068	1 097	1 243	1 329	1 404	1 447	1 641	51,0 %
Žilinský kraj	1 135	1 099	1 180	1 300	1 403	1 446	1 516	1 625	43,2 %
Banskobystrický kraj	1 107	1 000	1 034	1 176	1 282	1 335	1 327	1 411	27,5 %
Prešovský kraj	1 044	1 001	1 094	1 229	1 330	1 418	1 448	1 645	57,6 %
Košický kraj	1 055	1 011	1 054	1 189	1 232	1 271	1 288	1 414	34,0 %
Spolu	11 335	10 998	11 478	12 695	13 520	14 077	14 442	15 720	38,7 %

Zdroj: ŠÚ SR

4.1.1. Bratislavský kraj

V Bratislavskom kraji sa nachádzajú veľké priemyselné podniky, ktoré poskytujú množstvo pracovných miest. Súčasne vytvárajú priestor pre ďalšie subdodávateľské subjekty, ktoré ďaleko prekračujú geografický rámec celého kraja. Odvetvová štruktúra priemyslu je orientovaná na výrobu dopravných prostriedkov v nadnárodnej spoločnosti Volkswagen, rafinárske spracovanie ropy a široké spektrum výrobkov organickej i anorganickej chémie. Rozsiahly sortiment produkuje odvetvie výroby potravín a nápojov. Medzi ťažiskové odvetvia patrí tiež výroba elektrických zariadení a strojov, vydavateľstvo a tlač. Najvýznamnejší podniky sú napr. automobilový koncern Volkswagen Bratislava, petrochemický kombinát Slovnaft, Delphi Automotive Systems alebo Henkel. Počet priemyselných podnikov v Bratislavskom kraji bol v roku 2008 2 574.

Hrubá pridaná hodnota v Bratislavskom kraji bola v roku 2006 na úrovni 2,28 mld. eur. Najvyšší podiel na celkovej hrubej pridanej hodnote v priemysle dosahuje odvetvie priemyselnej výroby. Za sledované obdobie bol priemerný podiel hrubej pridanej hodnoty odvetvia priemyslu na celkovej hrubej pridanej hodnote v SR okolo 5,1 %. Najnižší podiel bol v roku 2006 na úrovni 4,6 % a najvyšší v roku 2005 na úrovni 5,8 %.

Tabuľka 4-4 Celková zamestnanosť, počet osôb

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	638	619	745	574	634	641	596	560	694	624	567
Priemyselná výroba	60 884	60 167	58 594	58 481	59 969	62 891	55 747	59 006	55 364	54 858	52 355
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	5 498	5 729	5 685	5 824	5 749	7 358	5 646	5 290	5 253	5 402	5 635
Priemysel spolu	67 020	66 515	65 024	64 879	66 352	70 890	61 989	64 856	61 311	60 884	58 557

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 4-5 Hrubá pridaná hodnota v bežných cenách, tisíc Eur

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	29 244	30 406	31 800	33 260	32 796	34 488	35 352	39 169	35 750	32 198	28 447
Priemyselná výroba	1 039 800	1 031 567	1 111 498	1 281 086	1 454 060	1 475 669	1 507 303	1 714 665	1 950 906	2 475 370	2 229 636
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	8 199	7 767	7 435	8 996	5 145	4 780	8 199	13 377	18 024	25 991	25 825
Priemysel spolu	1 077 242	1 069 740	1 150 734	1 323 342	1 492 000	1 514 937	1 550 853	1 767 211	2 004 680	2 533 559	2 283 908

Zdroj: ŠÚ SR

Počet zamestnaných v odvetví priemyslu v Bratislavskom kraji v roku 2006 oproti roku 1996 poklesol o 12,6 %. Najväčší pokles bol zaznamenaný v odvetví priemyselnej výroby, čo bolo na úrovni 14,1 %. Priemerný podiel zamestnanosti v Bratislavskom kraji na celkovej zamestnanosti v SR bola 3,1 %.

Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného v Bratislavskom kraji v odvetví priemyslu dosiahla v roku 2006 hodnotu 39 tis. Eur. Táto hodnota je druhá najvyššia zo všetkých porovnávaných regiónov. Z hľadiska štruktúry odvetvia sa najvyššia hrubá pridaná hodnota dosahuje v odvetví ťažby nerastných surovín, za nim nasleduje odvetvie priemyselnej výroby a najnižšia je v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody.

Tabuľka 4-6 Hrubá pridaná hodnota v bežných cenách na zamestnanca, tisíc Eur

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	45,84	49,12	42,68	57,94	51,73	53,80	59,31	69,94	51,51	51,60	50,17
Priemyselná výroba	17,08	17,15	18,97	21,91	24,25	23,46	27,04	29,06	35,24	45,12	42,59
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	1,49	1,36	1,31	1,54	0,89	0,65	1,45	2,53	3,43	4,81	4,58
Priemysel spolu	16,07	16,08	17,70	20,40	22,49	21,37	25,02	27,25	32,70	41,61	39,00

Zdroj: ŠÚ SR

V rámci Slovenska sa dosahujú v Bratislavskom kraji druhé najvyššie mzdové kompenzácie v odvetví priemyslu. V roku 2006 boli na úrovni 898,5 mil. Eur. Najvyšší podiel na tejto hodnote pochádza vo všetkých sledovaných obdobiach z odvetvia priemyselnej výroby. Za nim nasleduje Výroba a rozvod elektriny plynu a vody a najnižšou časťou sa na nej podieľa odvetvie ťažby nerastných surovín.

Tabuľka 4-7 Mzdové kompenzácie zamestnancov (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	4 083	4 647	6 074	4 913	5 709	6 672	6 772	7 601	9 029	9 427	8 431
Priemyselná výroba	315 807	370 577	414 559	466 009	532 696	572 429	599 947	682 766	666 069	738 996	768 804
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	37 675	43 318	48 695	53 907	60 081	84 346	67 184	76 645	83 615	88 528	119 233
Priemysel spolu	357 565	418 542	469 329	524 829	598 486	663 447	673 903	767 012	758 713	836 951	896 468

Zdroj: ŠÚ SR

Tvorba hrubého fixného kapitálu bola v roku 2006 v bratislavskom kraji na úrovni 1,25 mld. Eur. Táto hodnota bola najvyššia zo všetkých krajov v SR. Najvyšší podiel na tvorbe hrubého fixného kapitálu v odvetví ma priemyselná výroba.

Tabuľka 4-8 Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. EUR)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	2 390	12 315	6 938	3 120	17 194	26 522	9 394	9 029	10 025	5 975	85 873
Priemyselná výroba	191 562	253 502	332 072	427 969	450 209	383 456	290 447	575 483	697 670	1 006 406	985 693
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	259 709	166 965	346 810	240 988	285 036	128 228	120 228	75 018	97 159	108 079	180 442
Priemysel spolu	453 661	432 782	685 820	672 077	752 440	538 206	420 069	659 530	804 853	1 120 461	1 252 008

Zdroj: ŠÚ SR

4.1.2. Trnavský kraj

Štruktúra odvetvia priemyslu v Trnavskom kraji je zastúpená takmer všetkými odvetviami priemyslu. Priemysel je teritoriálne rozmiestnený nerovnomerne. Severná a stredná časť je priemyselná a južná časť má charakter priemyselno-poľnohospodársky. V nadväznosti na poľnohospodársku prvovýrobu je rozvinutá najmä výroba potravín (mlieka a výroba mliečnych výrobkov, mäsa a mäsových výrobkov, cukru, cukroviniek a šumivých vín). Veľkú časť produkcie kraja vytvára chemický priemysel (výroba náterových hmôt, viskózných a polyesterových vlákien, liečiv a kozmetických prípravkov). Významné odvetvie je taktiež výroba kovových výrobkov, kovov, telekomunikačných zariadení, motorových vozidiel, strojov a nekovových minerálnych výrobkov. Najvýznamnejší priemyselný podnik pôsobiaci v automobilovom priemysle v Trnavskom kraji je koncern PSA Peugeot Citroën Slovakia v Trnave. Počet priemyselných podnikov v Trnavskom kraji bol v roku 2008 1530.

Hrubá pridaná hodnota v tomto kraji dosiahla v roku 2006 hodnotu 3,07 mld. eur., čo je najvyššia zo všetkých porovnávaných krajov. Najvyšší podiel na nej mala priemyselná výroba a výroba a rozvod elektriny, plynu a vody. Podiel hrubej pridanej hodnoty v tomto kraji v priemysle na celkovej hrubej pridanej hodnote v SR je v priemere za obdobie rokov 1996 - 2006 na úrovni 4,5 %.

Tabuľka 4-9 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	36 746	39 302	41 260	43 617	44 015	45 542	43 949	49 359	45 907	71 234	39 169
Priemyselná výroba	537 476	525 725	561 143	646 750	727 046	839 175	771 294	858 992	971 154	1 010 456	1 630 718
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	335 259	320 620	306 944	406 858	375 091	277 700	462 259	736 009	972 748	1 040 032	1 400 053
Priemysel spolu	909 480	885 647	909 347	1 097 225	1 146 153	1 162 418	1 277 501	1 644 360	1 989 809	2 121 722	3 069 940

Zdroj: ŠÚ SR

Celkový počet zamestnaných v roku 2006 oproti roku 1996 poklesol o 9,2 %. Najvyšší pokles zaznamenalo odvetvie ťažby nerastných surovín, kde tento pokles bol na úrovni 74,7 %. Celkový počet zamestnaných v roku 2006 bol na úrovni 66,8 tis. osôb, z čoho 60,8 tis. osôb je zamestnaných v priemyselnej výrobe. V Trnavskom kraji bol priemerný podiel zamestnaných v priemysle na všetkých zamestnaných v národnom hospodárstve 3,1 %, čo je najnižšia hodnota zo sledovaných regiónov.

Tabuľka 4-10 Celková zamestnanosť

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	2 237	2 260	1 609	1 542	1 467	1 384	1 361	1 337	1 068	779	565
Priemyselná výroba	65 613	53 490	53 695	53 471	50 794	53 016	54 711	57 857	60 509	58 792	60 746
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	5 722	5 818	5 785	5 975	6 056	3 838	6 282	5 733	5 462	5 427	5 487
Priemysel spolu	73 572	61 568	61 089	60 988	58 317	58 238	62 354	64 927	67 039	64 998	66 798

Zdroj: ŠÚ SR

Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného bola v roku 2006 45,96 tis. Eur, čo bola najvyššia hodnota spomedzi všetkých porovnávaných krajov. Z hľadiska štruktúry odvetvia sa najvyššia hrubá pridaná hodnota dosahuje v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody, za nim nasleduje odvetvie ťažby nerastných surovín a najnižšia je v odvetví priemyselnej výroby. Čo platí pre všetky sledované roky.

Tabuľka 4-11 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur) na zamestnaného

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	16,43	17,39	25,64	28,29	30,00	32,91	32,29	36,92	42,98	91,44	69,33
Priemyselná výroba	8,19	9,83	10,45	12,10	14,31	15,83	14,10	14,85	16,05	17,19	26,84
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	58,59	55,11	53,06	68,09	61,94	72,36	73,58	128,38	178,09	191,64	255,16
Priemysel spolu	12,36	14,38	14,89	17,99	19,65	19,96	20,49	25,33	29,68	32,64	45,96

Zdroj: ŠÚ SR

Mzdové kompenzácie v odvetví priemyslu v roku 2006 boli na úrovni 749,52 mil. Eur. Najvyšší podiel na ich tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby hodnotou 643,73 mil. Eur. Trnavský kraj dosiahol štvrté najvyššie mzdové kompenzácie z porovnávaných krajov.

Tabuľka 4-12 Mzdové kompenzácie zamestnancov (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	14 307	16 298	12 879	12 780	14 240	12 713	13 875	15 601	12 846	10 357	9 228
Priemyselná výroba	273 319	253 203	275 078	279 958	323 076	356 071	395 107	460 167	498 174	540 530	643 730
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	39 003	45 343	49 525	54 206	62 405	36 912	73 259	75 715	89 192	88 661	96 561
Priemysel spolu	326 628	314 844	337 483	346 943	399 721	405 696	482 241	551 484	600 212	639 547	749 519

Zdroj: ŠÚ SR

Tvorba hrubého fixného kapitálu bola v Trnavskom kraji v roku 2006 na úrovni 1,204 mld. Eur. Najvyšší podiel na jej tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-13 Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	1 726	8 763	3 817	1 660	6 639	11 518	8 929	20 016	23 037	14 572	209 454
Priemyselná výroba	111 034	127 963	158 966	193 753	148 078	373 730	275 211	337 383	426 011	764 157	748 456
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	158 601	97 491	188 044	123 349	114 220	107 515	136 228	135 498	144 825	147 348	245 934
Priemysel spolu	271 360	234 216	350 827	318 761	268 937	492 764	420 368	492 897	593 872	926 077	1203 844

Zdroj: ŠÚ SR

4.1.3. Trenčiansky kraj

V trenčianskom kraji je priemysel zastúpený najmä strojárstvom, elektrotechnikou, banským priemyslom, textilným a odevným, sklárskym, kožiarskym a potravinárskym priemyslom. Z hospodárskeho hľadiska má kraj dve výrazne odlišné oblasti oddelené od seba Považským Inovcom, a to Považie a Ponitrie. Na Hornej Nitre je jedna z najvýznamnejších banícka oblasť Slovenska. Najvýznamnejšie podniky v kraji sú: Hornonitrianske bane a. s. Prievidza, Makyta a. s. Púchov, Matador a. s. Púchov, Novácke chemické závody a. s. Nováky, TATRA SIPOX a. s. Bánovce nad Bebravou a VULKAN a. s. Partizánske. Počet priemyselných podnikov v Trenčianskom kraji bol v roku 2008 1872.

Hrubá pridaná hodnota v tomto kraji dosiahla v roku 2006 hodnotu 2,11 mld. Eur. Najvyšší podiel na nej mala priemyselná výroba a výroba a rozvod elektriny, plynu a vody.

Podiel hrubej pridanej hodnoty v tomto kraji v priemysle na celkovej hrubej pridanej hodnote v SR je v priemere za obdobie rokov 1996 - 2006 na úrovni 4,11 %.

Tabuľka 4-14 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	71 666	76 080	79 831	83 947	84 512	87 366	57 791	64 894	60 612	101 773	85 474
Priemyselná výroba	678 119	674 500	739 229	850 030	953 396	1 088 661	1 095 698	1 224 623	1 382 029	1 486 191	1 643 630
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	116 876	110 635	103 930	138 618	126 734	94 901	124 942	198 466	265 319	96 063	381 896
Priemysel spolu	866 660	861 216	922 990	1 072 595	1 164 642	1 270 929	1 278 431	1 487 984	1 707 960	1 684 027	2 111 000

Zdroj: ŠÚ SR

Počet zamestnaných v odvetví priemyslu v tomto kraji v roku 2006 oproti roku 1996 poklesol o 1,7 %. Priemerný podiel zamestnanosti v Trenčianskom kraji na celkovej zamestnanosti v SR bol 4,8 %.

Tabuľka 4-15 Celková zamestnanosť

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	8 038	7 766	7 940	7 377	6 835	6 585	6 354	5 425	4 965	4 612	4 391
Priemyselná výroba	89 386	100 277	91 292	83 647	82 341	85 226	85 570	86 357	90 837	88 596	91 122
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	4 018	4 328	5 004	5 061	4 908	3 684	4 818	4 868	4 303	4 291	4 196
Priemysel spolu	101 442	112 371	104 236	96 085	94 084	95 495	96 742	96 650	100 105	97 499	99 709

Zdroj: ŠÚ SR

Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného v Trenčianskom kraji v odvetví priemyslu dosiahla v roku 2006 hodnotu 21,2 tis. Eur. Z hľadiska štruktúry odvetvia sa najvyššia hrubá pridaná hodnota dosahuje v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody, za ňou nasledujú ťažba nerastných surovín a odvetvie priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-16 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur) na zamestnanca

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	8,92	9,80	10,05	11,38	12,36	13,27	9,10	11,96	12,21	22,07	19,47
Priemyselná výroba	7,59	6,73	8,10	10,16	11,58	12,77	12,80	14,18	15,21	16,77	18,04
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	29,09	25,56	20,77	27,39	25,82	25,76	25,93	40,77	61,66	22,39	91,01
Priemysel spolu	8,54	7,66	8,85	11,16	12,38	13,31	13,21	15,40	17,06	17,27	21,17

Zdroj: ŠÚ SR

Mzdové kompenzácie v odvetví priemyslu v roku 2006 boli na úrovni 974,28 mil. Eur. Najvyšší podiel na ich tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby hodnotou 870,84 mil. Eur. Trenčiansky kraj dosiahol najvyššie mzdové kompenzácie z porovnávaných krajov.

Tabuľka 4-17 Mzdové kompenzácie zamestnancov (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	42 754	44 712	51 019	49 061	50 123	52 280	54 106	49 625	47 368	44 779	43 949
Priemyselná výroba	351 723	434 542	437 297	439 222	525 858	549 227	587 034	642 037	715 163	738 897	870 842
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	23 236	27 717	33 725	37 376	41 924	34 289	47 434	54 172	56 330	54 504	59 484
Priemysel spolu	417 712	506 971	522 041	525 659	617 905	635 796	688 575	745 834	818 861	838 180	974 275

Zdroj: ŠÚ SR

Tvorba hrubého fixného kapitálu bola v tomto kraji v roku 2006 na úrovni 0,992 mld. Eur. Najvyšší podiel na tvorbe investícií malo odvetvie priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-18 Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	4 382	21 609	11 817	5 178	21 410	36 547	16 531	33 028	40 397	16 796	241 419
Priemyselná výroba	147 414	199 993	239 726	276 273	218 682	570 305	444 533	437 463	458 674	612 063	599 449
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	148 543	91 980	193 786	123 913	110 436	59 384	85 607	68 944	83 217	90 785	151 530
Priemysel spolu	300 339	313 583	445 330	405 364	350 528	666 235	546 671	539 434	582 288	719 644	992 399

Zdroj: ŠÚ SR

4.1.4. Nitriansky kraj

V tomto kraji sa nachádzajú významné podniky zamerané na potravinársky, chemický, elektrotechnický, strojársky, papierenský a kožiarsky priemysel. Najvýznamnejšie miesto má krajské mesto Nitra, ktorého významným podnikom je SE Bordnetze - Slovakia, s. r. o. Spomenúť by sme ešte mohli napr. Duslo a. s., Šaľa, kde sa spracúva zemný plyn a vyrábajú sa dusíkaté hnojivá a gumárenské chemikálie. Počet priemyselných podnikov v Nitrianskom kraji bol v roku 2008 1641. Hrubá pridaná hodnota v tomto kraji dosiahla v roku 2006 hodnotu 2,25 mld. eur. Najvyšší podiel na nej mala priemyselná výroba a výroba a rozvod elektriny, plynu a vody. Podiel hrubej pridanej hodnoty v tomto kraji v priemysle na celkovej hrubej pridanej hodnote v SR je v priemere za obdobie rokov 1996 - 2006 na úrovni 3,5 %.

Tabuľka 4-19 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	2 025	2 091	2 290	2 656	1 759	1 328	1 394	1 792	1 759	2 423	5 245
Priemyselná výroba	507 369	495 950	539 600	609 772	692 724	784 505	817 765	914 393	1 042 256	1 075 151	1 085 707
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	318 960	304 189	292 538	422 625	385 315	286 065	383 987	607 947	808 504	779 559	1 163 712
Priemysel spolu	828 354	802 231	834 429	1 035 053	1 079 798	1 071 898	1 203 147	1 524 132	1 852 519	1 857 133	2 254 664

Zdroj: ŠÚ SR

Celková zamestnanosť v roku 2006 oproti roku 1996 poklesol o 4,3 %. Celkový počet zamestnaných v roku 2006 bol na úrovni 75 tis. osôb, z čoho 69,8 tis. osôb je zamestnaných v priemyselnej výrobe. V Nitrianskom kraji bol priemerný podiel zamestnaných v priemysle na všetkých zamestnaných v národnom hospodárstve 3,5 %, čo je najnižšia hodnota zo sledovaných regiónov.

Tabuľka 4-20 Celková zamestnanosť

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	288	286	241	205	241	176	179	191	170	200	207
Priemyselná výroba	72 716	72 853	70 247	68 351	63 087	64 359	61 398	62 847	65 255	65 519	69 808
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	5 404	5 951	5 796	5 855	5 699	4 544	5 958	5 780	5 665	4 992	4 987
Priemysel spolu	78 408	79 090	76 284	74 411	69 027	69 079	67 535	68 818	71 090	70 711	75 002

Zdroj: ŠÚ SR

Hrubá pridaná hodnota v tomto kraji bola na zamestnaného v roku 2006 30,06 tis. Z hľadiska štruktúry odvetvia v roku 2006 sa najvyššia hrubá pridaná hodnota dosahuje v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody, za ním nasleduje odvetvie ťažby nerastných surovín a najnižšia je v odvetví priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-21 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur) na zamestnanca

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	7,03	7,31	9,50	12,95	7,30	7,54	7,79	9,38	10,35	12,12	25,34
Priemyselná výroba	6,98	6,81	7,68	8,92	10,98	12,19	13,32	14,55	15,97	16,41	15,55
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	59,02	51,12	50,47	72,18	67,61	62,95	64,45	105,18	142,72	156,16	233,35
Priemysel spolu	10,56	10,14	10,94	13,91	15,64	15,52	17,82	22,15	26,06	26,26	30,06

Zdroj: ŠÚ SR

Mzdové kompenzácie v odvetví priemyslu v roku 2006 boli na úrovni 684,45 mil. Eur. Najvyšší podiel na ich tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby s hodnotou 605,06 mil. Eur.

Tabuľka 4-22 Mzdové kompenzácie zamestnancov (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	1 228	1 361	1 295	996	1 261	1 029	1 195	1 361	1 228	1 627	1 992
Priemyselná výroba	268 638	308 405	332 238	339 308	364 336	387 805	393 414	444 765	477 727	501 195	605 059
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	31 501	38 638	43 816	47 666	52 612	40 065	64 463	69 840	76 080	74 753	77 408
Priemysel spolu	301 368	348 403	377 348	387 971	418 210	428 899	459 072	515 966	555 036	577 574	684 459

Zdroj: ŠÚ SR

Tvorba hrubého fixného kapitálu bola v Trnavskom kraji v roku 2006 na úrovni 0,705 mld. Eur. Najvyšší podiel na jej tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-23 Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	830	4 116	2 290	929	3 353	5 178	3 983	3 618	3 784	3 220	46 272
Priemyselná výroba	11 2361	144 991	188 707	227 412	167 165	357 631	319 226	290 978	298 778	39 3580	385 481
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	14 6750	95 001	191 828	12 446	108 710	194 251	147 215	154 053	162 551	16 3613	273 086
Priemysel spolu	25 9942	244 108	382 825	352 387	279 227	557 060	470 424	448 649	465 113	56 0413	704 840

Zdroj: ŠÚ SR

4.1.5. Žilinský kraj

Rozhodujúcimi sektormi hospodárstva Žilinského kraja sú priemysel a stavebníctvo. Priemyselný charakter kraja je ovplyvnený prítomnosťou priemyselných zón Českej a Poľskej republiky a taktiež nedostatok úrodnej pôdy. Priemysel prispieva významnou mierou k hospodárskemu rastu, zamestnanosti a výkonnosti regiónu. V tomto kraji sú najmä priemyselné podniky zamerané najmä na automobilový priemysel, strojárstvo a potravinárstvo. Automobilový priemysel v značnej miere vyvolal rozvoj subdodávateľských kapacít na výrobu komponentov a náhradných dielcov pre automobilový priemysel. Najvýznamnejšie podniky automobilového priemyslu sú napr. KIA Motors Slovakia a jeho

subdodávateľov, napríklad Hyundai Mobis, Hysco a Donghee Slovakia v Strečne. Automobilový priemysel zastupuje aj Volkswagen Slovakia BU Martin. Strojárske podniky sú najmä: OFZ Istebné, KLF-ZVL MTK Martin, Nová Zlievarenská Spoločnosť Martin, Kovohuty Dolný Kubín, Precismetal Žilina, MC-Metal Žilina, Elektrovod Žilina. Podniky pôsobiace v potravinárstve sú: Hyza Žilina, Kofola Rajecká Lesná, Pivovar Popper Bytča, Liptovská mliekareň Liptovský Mikuláš, Liptovské pekárne a cukrárne Včela - Lippek k. s. Liptovský Mikuláš, St. Nicolaus Liptovský Mikuláš. Počet priemyselných podnikov v Žilinskom kraji bol v roku 2008 1625.

Hrubá pridaná hodnota v tomto kraji dosiahla v roku 2006 hodnotu 1,54 mld. Eur. Najvyšší podiel na nej mala priemyselná výroba. Podiel hrubej pridanej hodnoty v tomto kraji v priemysle na celkovej hrubej pridanej hodnote v SR je v priemere za obdobie rokov 1996 - 2006 na úrovni 3,2 %.

Tabuľka 4-24 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EurUR)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	5 909	6 274	6 506	7 269	7 037	7 601	9 792	1 0821	9 593	9 560	10 921
Priemyselná výroba	602 768	605 059	663 679	763 759	864 204	986 092	999 502	1 111 3125	1 253 933	1 196 840	1 354 810
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	41 692	38 903	37 941	48 463	45 974	35 650	57857	9 3441	126 137	167 530	181 571
Priemysel spolu	650 368	650 236	708 126	819 491	917 214	1 029 343	1 067 151	1 21 7387	1 389 663	1 373 930	1 547 301

Zdroj: ŠÚ SR

Počet zamestnaných v odvetví priemyslu v tomto kraji v roku 2006 oproti roku 1996 poklesol o 1,7 %. Priemerný podiel zamestnanosti v Žilinskom kraji na celkovej zamestnanosti v SR bola 16,6 %. Počet zamestnaných v odvetví priemyslu v tomto kraji sa za sledované obdobie 1996 - 2006 v priemere podieľa na celkovej zamestnanosti v národnom hospodárstve 3,9 %.

Tabuľka 4-25 Celková zamestnanosť

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	600	526	452	382	562	472	484	530	327	432	472
Priemyselná výroba	84 156	86 026	82 266	76 189	73 877	69 769	70 834	73 832	68 149	70 388	70 090
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	4 871	4 883	5 282	5 373	5 229	6 207	5 205	5 018	4 626	4 326	4 182
Priemysel spolu	89 627	91 435	88 000	81 944	79 668	76 448	76 523	79 380	73 102	75 146	74 744

Zdroj: ŠÚ SR

Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného v tomto kraji v odvetví priemyslu dosiahla v roku 2006 hodnotu 20,7 tis. Eur. Z hľadiska štruktúry odvetvia sa najvyššia hrubá pridaná hodnota dosahuje v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody, za ňou nasledujú ťažba nerastných surovín a odvetvie priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-26 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur) na zamestnanca

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	9,85	11,93	14,39	19,03	12,52	16,10	20,23	20,42	29,34	22,13	23,14
Priemyselná výroba	7,16	7,03	8,07	10,02	11,70	14,13	14,11	15,08	18,40	17,00	19,33
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	8,56	7,97	7,18	9,02	8,79	5,74	11,12	18,62	27,27	38,73	43,42
Priemysel spolu	7,26	7,11	8,05	10,00	11,51	13,46	13,95	15,34	19,01	18,28	20,70

Zdroj: ŠÚ SR

Mzdové kompenzácie v odvetví priemyslu v roku 2006 boli na úrovni 707,86 mil. Eur. Najvyšší podiel na ich tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby s hodnotou 646,78 mil. Eur.

Tabuľka 4-27 Mzdové kompenzácie zamestnancov (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	2 257	2 722	2 689	2 357	4 116	3 917	4 182	5 079	3 087	4 714	4 813
Priemyselná výroba	321 715	370 145	373 199	374 693	423 953	427 073	468 300	533 161	516 199	565 591	646 784
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	25 858	29 310	35 451	39 434	43 218	64 197	52 745	56 264	57 094	54 106	56 264
Priemysel spolu	349 831	402 178	411 339	416 484	471 287	495 187	525 227	594 503	576 379	624 411	707 860

Zdroj: ŠÚ SR

Tvorba hrubého fixného kapitálu bola v tomto kraji v roku 2006 na úrovni 0,889 mld. Eur. Najvyšší podiel na tvorbe investícií malo odvetvie priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-28 Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	1 228	5 809	2 855	1 228	5 377	8 796	2 622	4 514	4 614	3 618	52 015
Priemyselná výroba	138 817	180 243	220 076	259 942	212 010	451 105	360 021	497 577	518 223	679 845	665 837
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	157 903	96 030	193 985	127 033	119 166	101 806	112 096	71 035	86 902	102 470	171 015
Priemysel spolu	297 949	282 082	416 916	388 203	336 553	561 708	474 739	573 126	609 739	785 932	888 867

Zdroj: ŠÚ SR

4.1.6. Banskobystrický kraj

V odvetví priemyslu je v Banskobystrickom kraji najviac zastúpená výroba kovov a kovových výrobkov, výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov, výroba potravín a nápojov a výroba strojov a zariadení inde nezaraďovaných. Hrubá pridaná hodnota v tomto kraji dosiahla v roku 2006 hodnotu 1,18 mld. eur. Najvyšší podiel na nej mala priemyselná výroba. Podiel hrubej pridanej hodnoty v tomto kraji v priemysle na celkovej hrubej pridanej hodnote v SR je v priemere za obdobie rokov 1996 - 2006 na úrovni 3,31 %. Počet priemyselných podnikov v tomto kraji bol v roku 2008 1411.

Tabuľka 4-29 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	10 954	11 618	12 780	12 780	13 211	13 377	12 448	14 539	12 946	14 705	14 970
Priemyselná výroba	522 406	500 896	550 388	615 980	665 306	741 154	730 897	822 579	939 288	822 844	1 043 019
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	29 875	28 514	27 186	39 468	34 754	26 024	39 667	64 994	87 466	35 186	125 871
Priemysel spolu	563 234	541 028	590 354	668 227	713 271	780 555	783 011	902 111	1 039 700	872 735	1 183 861

Zdroj: ŠÚ SR

Celkový počet zamestnaných v roku 2006 oproti roku 1996 poklesol o 30,14 %. Najvyšší pokles zaznamenalo odvetvie ťažby nerastných surovín, kde tento pokles bol na úrovni 74,4 %. Celkový počet zamestnaných v roku 2006 bol na úrovni 57,5 tis. osôb, z čoho 53,3 tis. osôb je zamestnaných v priemyselnej výrobe. V Banskobystrickom kraji bol priemerný podiel zamestnaných v priemysle na všetkých zamestnaných v národnom hospodárstve 3,3 %.

Tabuľka 4-30 Celková zamestnanosť

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	3 349	3 022	2 822	2 343	1 386	1 158	1 007	972	846	870	857
Priemyselná výroba	74 806	74 756	69 069	66 673	64 771	62 342	61 443	58 850	54 439	53 855	53 270
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	4 200	4 280	4 189	4 307	4 077	5 302	4 469	4 057	4 056	3 788	3 405
Priemysel spolu	82 355	82 058	76 080	73 323	70 234	68 802	66 919	63 879	59 341	58 513	57 532

Zdroj: ŠÚ SR

Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného bola v roku 2006 36,97 tis. Eur. Z hľadiska štruktúry odvetvia v roku 2006 sa najvyššia hrubá pridaná hodnota dosahuje v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody, za ním nasleduje odvetvie ťažby nerastných surovín a odvetvie priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-31 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur) na zamestnanca

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	3,27	3,84	4,53	5,45	9,53	11,55	12,36	14,96	15,30	16,90	17,47
Priemyselná výroba	6,98	6,70	7,97	9,24	10,27	11,89	11,90	13,98	17,25	15,28	19,58
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	7,11	6,66	6,49	9,16	8,52	4,91	8,88	16,02	21,56	9,29	36,97
Priemysel spolu	6,84	6,59	7,76	9,11	10,16	11,34	11,70	14,12	17,52	14,92	20,58

Zdroj: ŠÚ SR

Mzdové kompenzácie v odvetví priemyslu v roku 2006 boli na úrovni 523,9 mil. Eur. Najvyšší podiel na ich tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby s hodnotou 472,6 mil. Eur.

Tabuľka 4-32 Mzdové kompenzácie zamestnancov (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	15 535	15 767	15 701	14 041	8 962	7 867	7 502	8 232	7 104	7 734	7 601
Priemyselná výroba	302 928	345 217	341 931	350 196	392 684	411 837	420 202	437 496	419 671	436 135	472 549
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	21 211	24 464	26 522	29 476	31 235	49 127	40 297	42 156	44 712	45 874	43 750
Priemysel spolu	339 673	385 448	384 153	393 713	432 882	468 831	468 001	487 884	471 486	489 743	523 900

Zdroj: ŠÚ SR

Tvorba hrubého fixného kapitálu bola v Banskobystrickom kraji v roku 2006 na úrovni 0,55 mld. Eur. Najvyšší podiel na jej tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-33 Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	2 224	10 688	5 444	2 191	6 904	10 522	3 286	7 369	8 996	4 149	59 649
Priemyselná výroba	121 556	158 401	190 832	226 349	182 268	354 445	315 276	302 795	314 811	368 552	360 951
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	135 995	84 877	163 845	105 523	95 930	66 952	98 785	50 886	67 948	77 740	129 755
Priemysel spolu	259 776	253 967	360 121	334 064	285 103	431 919	417 347	361 050	391 755	450 441	550 355

Zdroj: ŠÚ SR

4.1.7. Prešovský kraj

Pre Prešovský kraj je charakteristické, že priemysel nie je výrazne orientovaný jedným smerom. Významne sú zastúpené: chemický, strojársky, elektrotechnický, potravinársky, drevospracujúci, odevný a textilný priemysel. Medzi najvýznamnejšie podniky v kraji patrí: Tatragónka v Poprade, Chemosvit fólie vo Svite, Bukocel v Hencovciach, Nexis Fibers, Nylstar Slovakia a MECOM v Humennom, MILK-AGRO a KRONOSPAN SLOVAKIA v Prešove a ďalšie. Hrubá pridaná hodnota v tomto kraji dosiahla v roku 2006 hodnotu 0,998 mld. Eur. Najvyšší podiel na nej mala priemyselná výroba. Podiel hrubej pridanej hodnoty v tomto kraji v priemysle na celkovej hrubej pridanej hodnote v SR je v priemere za obdobie rokov 1996 - 2006 na úrovni 2,15 %. Čo bola najnižšia hodnota za sledované kraje. Počet priemyselných podnikov v tomto kraji bol v roku 2008 1645.

Tabuľka 4-34 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	6 904	7 469	7 734	8 365	8 597	8 298	8 763	9 892	8 896	9 327	10 589
Priemyselná výroba	457 080	441 380	458 640	535 849	589 856	687 944	688 442	773 651	889 000	852 719	984 731
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	6 340	5 178	4 116	4 514	3 054	-3 087	797	1 361	1 892	3 054	2 755
Priemysel spolu	470 325	454 026	470 491	548 729	601 507	693 155	698 002	784 903	899 788	865 100	998 075

Zdroj: ŠÚ SR

Celkový počet zamestnaných v roku 2006 oproti roku 1996 poklesol o 15,6 %. Celkový počet zamestnaných v roku 2006 bol na úrovni 66,1 tis. osôb, z čoho 61,95 tis. osôb je zamestnaných v priemyselnej výrobe. V Prešovskom kraji bol priemerný podiel zamestnaných v priemysle na všetkých zamestnaných v národnom hospodárstve 3,33 %.

Tabuľka 4-35 Celková zamestnanosť

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	766	534	697	817	664	603	505	514	404	445	568
Priemyselná výroba	73 645	71 292	72 333	67 981	62 557	60 796	60 816	63 956	62 607	58 655	61 952
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	3 865	4 121	3 600	3 647	3 691	4 452	3 566	3 290	3 167	3 244	3 547
Priemysel spolu	78 276	75 947	76 630	72 445	66 912	65 851	64 887	67 760	66 178	62 344	66 067

Zdroj: ŠÚ SR

Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného bola v roku 2006 15,11 tis. Eur. Z hľadiska štruktúry odvetvia sa najvyššia hrubá pridaná hodnota dosahuje za sledované roky v odvetví ťažby nerastných surovín.

Tabuľka 4-36 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur) na zamestnanca

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	9,01	13,99	11,10	10,24	12,95	13,76	17,35	19,24	22,02	20,96	18,64
Priemyselná výroba	6,21	6,19	6,34	7,88	9,43	11,32	11,32	12,10	14,20	14,54	15,90
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	1,64	1,26	1,14	1,24	0,83	-0,69	0,22	0,41	0,60	0,94	0,78
Priemysel spolu	6,01	5,98	6,14	7,57	8,99	10,53	10,76	11,58	13,60	13,88	15,11

Zdroj: ŠÚ SR

Mzdové kompenzácie v odvetví priemyslu v roku 2006 boli na úrovni 502,8 mil. Eur. Najvyšší podiel na ich tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby s hodnotou 456,4 mil. Eur.

Tabuľka 4-37 Mzdové kompenzácie zamestnancov (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	3 386	2 755	4 614	5 377	5 211	4 680	4 149	4 415	4 083	4 415	5 809
Priemyselná výroba	253 900	279 294	301 600	302 231	315 010	342 827	356 237	400 219	409 281	393 414	456 416
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	17 892	21 576	21 709	23 468	26 422	40 331	31 003	30 937	34 455	34 820	40 596
Priemysel spolu	275 178	303 625	327 923	331 076	346 644	387 838	391 390	435 571	447 819	432 650	502 821

Zdroj: ŠÚ SR

Tvorba hrubého fixného kapitálu bola v tomto kraji v roku 2006 na úrovni 0,49 mld. Eur. Najvyšší podiel na jej tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-38 Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	929	4 182	2 390	1 062	3 983	6 572	2 324	6 074	6 506	3 253	46 770
Priemyselná výroba	106 021	135 132	175 065	205 736	156 310	299 675	317 633	252 174	259 012	346 080	338 943
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	112 129	71 666	131 713	84 678	77 408	23 601	32 165	56 131	61 973	62 936	105 059
Priemysel spolu	219 080	210 981	309 168	291 476	237 702	329 848	352 121	314 380	327 491	412 268	490 772

Zdroj: ŠÚ SR

4.1.8. Košický kraj

Surovinovou základňou regiónu je oblasť Slovenského Rudohoria, ktorá v dávnej minulosti podmienila vznik baníctva, hutníctva farebných kovov a strojárstva. Tieto odvetvia pri dominantnom postavení novodobého hutníckeho kombinátu a chemických podnikov predstavujú rozhodujúcu zložku priemyslu. Ťažiskovými ekonomickými odvetviami sú priemysel (hutnícky, strojársky, potravinársky, elektrotechnický, ťažobný, stavebných hmôt, palív a energetiky), stavebníctvo a poľnohospodárstvo. Dôležité postavenie majú ešte potravinárska výroba spracúvajúca produkty poľnohospodárskej prvovýroby. Počet priemyselných podnikov v Košickom kraji bol v roku 2008 1414.

Hrubá pridaná hodnota v tomto kraji dosiahla v roku 2006 hodnotu 2,1 mld. Eur. Najvyšší podiel na nej mala priemyselná výroba. Podiel hrubej pridanej hodnoty v tomto kraji v priemysle na celkovej hrubej pridanej hodnote v SR je v priemere za obdobie rokov 1996 - 2006 na úrovni 3,64 %.

Tabuľka 4-39 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	23 933	26 090	27 285	28 414	28 148	28 912	46 903	53 077	47 102	17 327	19 286
Priemyselná výroba	678 152	684 459	771 593	856 171	912 268	1 134 701	977 063	1 094 337	1 256 323	1 640 676	2 008 929
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	48 928	48 397	44 513	57 492	46 007	30 904	21 377	35 252	49 724	57 193	71 599
Priemysel spolu	751 012	758 946	843 391	942 077	986 424	1 194 516	1 045 343	1 182 666	1 353 150	1 715 196	2 099 814

Zdroj: ŠÚ SR

Celkový počet zamestnaných v roku 2006 oproti roku 1996 poklesol o 16,4 %. Celkový počet zamestnaných v roku 2006 bol na úrovni 65,4 tis. osôb, z čoho 57,7 tis. osôb je zamestnaných v priemyselnej výrobe. V Prešovskom kraji bol priemerný podiel zamestnaných v priemysle na všetkých zamestnaných v národnom hospodárstve 3,37 %.

Tabuľka 4-40 Celková zamestnanosť

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	4 632	5 057	4 588	3 586	3 173	2 307	1 464	1 150	1 236	1 142	990
Priemyselná výroba	65 812	68 760	62 404	59 973	56 616	58 752	57 917	57 082	57 222	59 358	57 723
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	7 725	7 466	8 268	8 494	7 173	6 601	7 406	7 135	6 948	6 677	6 670
Priemysel spolu	78 169	81 283	75 260	72 053	66 962	67 660	66 787	65 367	65 406	67 177	65 383

Zdroj: ŠÚ SR

Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného bola v roku 2006 32,12 tis. Eur. Z hľadiska štruktúry odvetvia sa najvyššia hrubá pridaná hodnota dosahuje za sledované roky s výnimkou roka 2002 v odvetví priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-41 Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. Eur) na zamestnanca

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	5,17	5,16	5,95	7,92	8,87	12,53	32,04	46,15	38,11	15,17	19,48
Priemyselná výroba	10,30	9,95	12,36	14,28	16,11	19,31	16,87	19,17	21,96	27,64	34,80
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	6,33	6,48	5,38	6,77	6,41	4,68	2,89	4,94	7,16	8,57	10,73
Priemysel spolu	9,61	9,34	11,21	13,07	14,73	17,65	15,65	18,09	20,69	25,53	32,12

Zdroj: ŠÚ SR

Mzdové kompenzácie v odvetví priemyslu v roku 2006 boli na úrovni 809,5 mil. Eur. Najvyšší podiel na ich tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby hodnotou 695,7 mil. Eur.

Tabuľka 4-42 Mzdové kompenzácie zamestnancov (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ťažba nerastných surovín	23 236	28 713	30 339	25 659	27 086	18 456	12 282	11 253	10 954	11 253	9 327
Priemyselná výroba	317 035	376 950	365 100	353 449	407 655	465 711	491 867	530 904	575 217	628 261	695 678
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	44 613	48 895	58 023	69 408	64 131	60 446	76 910	83 118	92 014	91 416	104 528
Priemysel spolu	384 883	454 558	453 462	448 516	498 871	544 613	581 060	625 274	678 185	730 930	809 533

Zdroj: ŠÚ SR

Tvorba hrubého fixného kapitálu bola v tomto kraji v roku 2006 na úrovni 0,888 mld. Eur. Najvyšší podiel na jej tvorbe malo odvetvie priemyselnej výroby.

Tabuľka 4-43 Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. Eur)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ďažba nerastných surovín	3 485	19 120	9 460	3 685	13 178	18 223	12 547	15 269	15 369	7 236	103 997
Priemyselná výroba	158 700	217 121	257 485	301 135	204 873	431 753	294 098	358 760	383 157	540 264	529 144
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	251 776	157 140	320 587	206 068	157 074	261 170	203 213	106 552	150 501	152 725	254 896
Priemysel spolu	413 961	393 381	587 532	510 888	375 124	711 147	509 859	480 582	549 027	700 226	888 037

Zdroj: ŠÚ SR

Pôdohospodárstvo

Hlavnou úlohou odvetvia poľnohospodárstva je zabezpečenie výživy obyvateľstva. Hlavným výrobným prostriedkom je pôda, t. j. poľnohospodárska produkcia je viazaná na pôdu. Charakteristickou činnosťou v poľnohospodárstve je obrábanie pôdy, pestovanie kultúrnych plodín a chov hospodárskych zvierat. Hlavnými produktmi poľnohospodárskej výroby sú potraviny pre obyvateľstvo, krmoviny pre hospodárske zvieratá, vedľajšími zas suroviny pre potravinársky a ľahký priemysel.

Rozloha lesnej a poľnohospodárskej pôdy v jednotlivých krajoch v SR je v Tabuľke 4-44)

Tabuľka 4-44 Rozloha (poľnohospodárska pôda + lesná pôda) (ha)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bratislavský kraj	205 256	205 262	205 262	205 262	205 262	205 262	205 259	205 315	205 268
Trnavský kraj	414 750	414 724	414 721	414 719	414 715	414 718	414 712	414 669	414 668
Trenčiansky kraj	450 194	450 192	450 193	450 185	450 185	450 190	450 207	450 216	450 216
Nitriansky kraj	634 373	634 373	634 367	634 341	634 341	634 341	634 341	634 384	634 384
Žilinský kraj	678 837	680 059	680 073	680 070	680 671	680 839	680 881	680 872	680 878
Banskobystrický kraj	945 506	945 524	945 534	945 508	945 494	945 477	945 474	945 467	945 443
Prešovský kraj	899 264	898 074	898 078	898 102	897 523	897 448	897 342	897 401	897 385
Košický kraj	675 290	675 138	675 196	675 201	675 189	675 192	675 181	675 248	675 462
Spolu	4 903 470	4 903 346	4 903 424	4 903 388	4 903 380	4 903 467	4 903 397	4 903 572	4 903 704

Zdroj: ŠÚ SR

Počas sledovaného obdobia rokov 2000 - 2008 sa rozloha v jednotlivých krajoch príliš nemenila. Najvyšší pokles v roku 2008 oproti roku 2000 bol v Žilinskom kraji (0,3 %) a najvyšší nárast v Banskobystrickom kraji (0,2 %). Najvyšší podiel poľnohospodárskej a lesnej pôdy na celkovej rozlohe poľnohospodárskej a lesnej pôdy v SR v roku 2008 mal Banskobystrický kraj s 19,3 %, za nim nasledoval Prešovský kraj s 18,3 %. Najnižší podiel mal Bratislavský kraj s 4,2 %. Banskobystrický a Prešovský kraj disponujú s najväčšími výmerami lesnej pôdy spomedzi krajov SR a súčasne v rozlohe poľnohospodárskej pôdy obsadzujú druhé a tretie miesto. Tento pomer bol podobný aj v ostatných sledovaných rokoch.

Tabuľka 4-45 Podiel poľnohospodárskej a lesnej pôdy v kraji na celkovej rozlohe poľn. a lesnej pôdy v SR

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bratislavský kraj	4,19 %	4,19 %	4,19 %	4,19 %	4,19 %	4,19 %	4,19 %	4,19 %	4,19 %
Trnavský kraj	8,46 %	8,46 %	8,46 %	8,46 %	8,46 %	8,46 %	8,46 %	8,46 %	8,46 %
Trenčiansky kraj	9,18 %	9,18 %	9,18 %	9,18 %	9,18 %	9,18 %	9,18 %	9,18 %	9,18 %
Nitriansky kraj	12,94 %	12,94 %	12,94 %	12,94 %	12,94 %	12,94 %	12,94 %	12,94 %	12,94 %

Hospodársky vývoj v regiónoch SR – analytická časť

Žilinský kraj	13,84 %	13,87 %	13,87 %	13,87 %	13,88 %	13,88 %	13,89 %	13,89 %	13,88 %
Banskobystrický kraj	19,28 %	19,28 %	19,28 %	19,28 %	19,28 %	19,28 %	19,28 %	19,28 %	19,28 %
Prešovský kraj	18,34 %	18,32 %	18,32 %	18,32 %	18,30 %	18,30 %	18,30 %	18,30 %	18,30 %
Košický kraj	13,77 %	13,77 %	13,77 %	13,77 %	13,77 %	13,77 %	13,77 %	13,77 %	13,77 %
Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Zdroj: ŠÚ SR

Rozloha poľnohospodárskej pôdy v jednotlivých krajoch je v Tabuľka 4-46.

Tabuľka 4-46 Poľnohospodárska pôda (ha)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bratislavský kraj	96 062	96 012	95 899	95 871	95 640	95 322	95 044	94 805	93 504
Trnavský kraj	294 406	294 322	294 225	294 029	293 850	293 607	293 258	292 808	291 916
Trenčiansky kraj	186 983	186 891	186 929	186 888	186 440	186 467	186 260	186 053	185 353
Nitriansky kraj	469 826	469 763	469 719	469 726	469 641	469 485	469 187	469 098	468 669
Žilinský kraj	248 364	248 067	247 698	247 166	246 827	246 268	245 939	245 738	245 063
Banskobystrický kraj	419 781	419 634	419 369	419 127	418 921	418 708	418 548	418 199	417 571
Prešovský kraj	386 515	386 250	386 057	385 890	385 458	385 160	384 635	384 453	383 936
Košický kraj	338 729	338 469	338 457	338 183	337 973	337 963	337 813	337 745	337 466
Spolu	2 440 666	2 439 408	2 438 353	2 436 880	2 434 750	2 432 980	2 430 684	2 428 899	2 423 478

Zdroj: ŠÚ SR

Počas sledovaného obdobia rokov 2000 - 2008 sa rozloha v jednotlivých krajoch príliš nemenila. Najvyšší nárast v roku 2008 oproti roku 2000 bol v Bratislavskom kraji (2,6 %) a najnižší nárast bol v Nitrianskom kraji (0,4 %). Najvyšší podiel poľnohospodárskej pôdy v kraji na celkovej poľnohospodárskej pôde bol v Nitrianskom kraji, čo predstavovalo 19,3 %. Za ním nasledoval Banskobystrický kraj s 17,2 % a Prešovský kraj s 15,8 %. Najnižší podiel mal Bratislavský kraj, kde táto hodnota bola na úrovni 3,9 % v roku 2008.

Tabuľka 4-47 Podiel na celkovej rozlohe poľnohospodárskej pôdy (ha)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bratislavský kraj	3,94 %	3,94 %	3,93 %	3,93 %	3,93 %	3,92 %	3,91 %	3,90 %	3,86 %
Trnavský kraj	12,06 %	12,07 %	12,07 %	12,07 %	12,07 %	12,07 %	12,06 %	12,06 %	12,05 %
Trenčiansky kraj	7,66 %	7,66 %	7,67 %	7,67 %	7,66 %	7,66 %	7,66 %	7,66 %	7,65 %
Nitriansky kraj	19,25 %	19,26 %	19,26 %	19,28 %	19,29 %	19,30 %	19,30 %	19,31 %	19,34 %
Žilinský kraj	10,18 %	10,17 %	10,16 %	10,14 %	10,14 %	10,12 %	10,12 %	10,12 %	10,11 %
Banskobystrický kraj	17,20 %	17,20 %	17,20 %	17,20 %	17,21 %	17,21 %	17,22 %	17,22 %	17,23 %
Prešovský kraj	15,84 %	15,83 %	15,83 %	15,84 %	15,83 %	15,83 %	15,82 %	15,83 %	15,84 %
Košický kraj	13,88 %	13,88 %	13,88 %	13,88 %	13,88 %	13,89 %	13,90 %	13,91 %	13,92 %
Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Zdroj: ŠÚ SR

Podiel poľnohospodárskej pôdy v SR na celkovej rozlohe poľnohospodárskej a lesnej pôdy v SR za sledované obdobie bolo v priemere 49,6 %. Najvyšší podiel poľnohospodárskej pôdy bol v Nitrianskom kraji a v Trnavskom kraji, kde táto hodnota bola nad 70 %. Najnižšia hodnota bola v Žilinskom kraji 36 %.

Tabuľka 4-48 Podiel poľn. pôdy v kraji na celkovej rozlohe poľn. a lesnej pôdy v SR

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bratislavský kraj	46,80 %	46,78 %	46,72 %	46,71 %	46,59 %	46,44 %	46,30 %	46,18 %	45,55 %
Trnavský kraj	70,98 %	70,97 %	70,95 %	70,90 %	70,86 %	70,80 %	70,71 %	70,61 %	70,40 %
Trenčiansky kraj	41,53 %	41,51 %	41,52 %	41,51 %	41,41 %	41,42 %	41,37 %	41,33 %	41,17 %
Nitriansky kraj	74,06 %	74,05 %	74,05 %	74,05 %	74,04 %	74,01 %	73,96 %	73,95 %	73,88 %
Žilinský kraj	36,59 %	36,48 %	36,42 %	36,34 %	36,26 %	36,17 %	36,12 %	36,09 %	35,99 %
Banskobystrický kraj	44,40 %	44,38 %	44,35 %	44,33 %	44,31 %	44,29 %	44,27 %	44,23 %	44,17 %
Prešovský kraj	42,98 %	43,01 %	42,99 %	42,97 %	42,95 %	42,92 %	42,86 %	42,84 %	42,78 %
Košický kraj	50,16 %	50,13 %	50,13 %	50,09 %	50,06 %	50,05 %	50,03 %	50,02 %	49,96 %
Spolu	49,77 %	49,75 %	49,73 %	49,70 %	49,65 %	49,62 %	49,57 %	49,53 %	49,42 %

Zdroj: ŠÚ SR

Celková poľnohospodárska produkcia v SR bola v roku 2007 na úrovni 2,1 mld. Eur. Najvyšší podiel na nej mal Nitriansky kraj s 0,6 mld. Eur (30,3 %) a Trnavský kraj s 0,4 mld. Eur (19,4 %). Najnižší podiel vykazoval bratislavský kraj s 98,2 mil. Eur (4,8 %).

Tabuľka 4-49 Poľnohospodárska produkcia (tis. Eur b. c.)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský kraj	125 108	95 831	96 063	105 723	114 287	95 598	113 025	99 051	93 374	97 026	98 154
Trnavský kraj	422 027	341 466	340 968	320 886	385 813	387 838	413 629	431 986	404 103	390 327	400 319
Trenčiansky kraj	173 206	173 272	176 658	175 098	220 972	218 881	233 785	212 873	188 210	193 720	215 462
Nitriansky kraj	522 041	523 534	477 395	422 260	548 928	570 338	490 141	573 292	564 031	566 023	623 847
Žilinský kraj	165 538	168 857	146 584	137 522	157 406	156 211	143 464	137 489	121 191	129 423	132 842
Banskobystrický kraj	257 850	243 345	224 590	214 897	246 598	254 199	220 740	238 067	214 964	218 848	224 988
Prešovský kraj	197 736	192 458	173 272	182 733	186 915	192 160	149 638	171 812	146 883	151 497	160 559
Košický kraj	207 163	203 744	224 623	189 670	211 711	213 802	176 791	227 611	180 509	180 077	202 616
Spolu	2 070 670	1 942 508	1 860 154	1 748 788	2 072 628	2 089 026	1 941 214	2 092 180	1 913 264	1 926 940	2 058 786

Zdroj: ŠÚ SR

Najvyšší nárast na podiely poľnohospodárskej produkcie v roku 2007 oproti roku 1997 zaznamenal Nitriansky kraj na úrovni 5,1 %. Najvyšší pokles bol v Prešovskom kraji o 1,7 %.

Tabuľka 4-50 Podiel produkcie kraja na celkovej Poľnohospodárskej produkcii

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský kraj	6,04 %	4,93 %	5,16 %	6,05 %	5,51 %	4,58 %	5,82 %	4,73 %	4,88 %	5,04 %	4,77 %
Trnavský kraj	20,38 %	17,58 %	18,33 %	18,35 %	18,61 %	18,57 %	21,31 %	20,65 %	21,12 %	20,26 %	19,44 %
Trenčiansky kraj	8,36 %	8,92 %	9,50 %	10,01 %	10,66 %	10,48 %	12,04 %	10,17 %	9,84 %	10,05 %	10,47 %
Nitriansky kraj	25,21 %	26,95 %	25,66 %	24,15 %	26,48 %	27,30 %	25,25 %	27,40 %	29,48 %	29,37 %	30,30 %
Žilinský kraj	7,99 %	8,69 %	7,88 %	7,86 %	7,59 %	7,48 %	7,39 %	6,57 %	6,33 %	6,72 %	6,45 %
Banskobystrický kraj	12,45 %	12,53 %	12,07 %	12,29 %	11,90 %	12,17 %	11,37 %	11,38 %	11,24 %	11,36 %	10,93 %
Prešovský kraj	9,55 %	9,91 %	9,31 %	10,45 %	9,02 %	9,20 %	7,71 %	8,21 %	7,68 %	7,86 %	7,80 %
Košický kraj	10,00 %	10,49 %	12,08 %	10,85 %	10,21 %	10,23 %	9,11 %	10,88 %	9,43 %	9,35 %	9,84 %
Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Zdroj: ŠÚ SR

4.2.1. Bratislavský kraj

Bratislavský kraj obhospodaruje najnižšiu výmeru poľnohospodárskej pôdy zo všetkých krajov SR. Má výraznú špecializáciu najmä v pestovaní hrozna, je jeho druhým najväčším producentom po Nitrianskom kraji v SR. Hroznu sa darí v nižších polohách slnečných pahorkatín a vrchovín, v Bratislavskom kraji najmä v Malých Karpatoch.

Hrubá pridaná hodnota v poľnohospodárstve v Bratislavskom kraji bola v roku 2006 na úrovni 127,4 mil. Eur. Táto hodnota je druhá najnižšia spomedzi krajov v SR. Tvorba hrubého fixného kapitálu v tomto kraji v roku 2006 predstavovalo 20,98 mil. Eur. Počet zamestnaných v poľnohospodárstve v roku 2006 predstavoval 4723 osôb oproti 7833 zamestnaných roku 1996, čo predstavuje zníženie o 39,7 %. Aj napriek tomu je tento pokles najnižší zo všetkých regiónov. Súčasne v Bratislavskom kraji je zamestnaných najmenej ľudí v odvetví poľnohospodárstva v SR. Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného predstavovala v roku 2006 20,97 tis. Eur.

Tabuľka 4-51 Prehľad vybraných ukazovateľov odvetvia poľnohospodárstva v Bratislavskom kraji

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR)	73 724	77 939	85 674	83 981	89 059	70 338	85 375	85 010	84 711	89 889	127 365
Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. EUR)	8 332	17 991	14 473	7 734	13 842	23 501	24 696	11 950	16 763	25 261	20 979
Celková zamestnanosť	7 833	7 353	6 319	6 000	5 119	4 947	5 172	5 063	6 295	7 753	4 723
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR) na zamestnaného	9,41	10,60	13,56	14,00	17,40	14,22	16,51	16,79	13,46	11,59	26,97

Zdroj: ŠÚ SR

Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Bratislavskom kraji je v Tabuľka 4-52. V roku 2008 z pohľadu produkcie obilnín a olejní v bola produkcia v tomto kraji nad priemernou produkciu v jednotlivých krajoch o 11 %. Výrazný rozdiel dosiahol v produkcii tony zemiakov na jeden hektár poľnohospodárskej pôdy oproti ostatným krajom, keď priemer prevýšil skoro o 60 %.

Tabuľka 4-52 Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Bratislavskom kraji

	Zrniny spolu	Obilniny	Olejniny	Zemiaky	Cukrová repa	Viacročné krmoviny na ornej pôde
1997	4,26	4,33	1,96	26,95	34,13	7,61
1998	3,63	3,69	1,67	17,8	36,73	6,6
1999	4,1	4,19	1,81	21,78	41,01	8,33
2000	2,61	2,64	1,46	17,44	30,35	5,87
2001	3,7	3,72	1,98	18,57	41,4	7,64
2002	3,46	3,47	1,8	23,81	45,68	4,77
2003	3,05	3,07	1,64	21,86	40,69	4,88
2004	4,46	4,48	2,18	27,87	48,42	5,48
2005	4,13	4,16	2,3	27,72	57,49	4,45
2006	3,79	3,82	2,42	27,56	51,86	4,53
2007	2,98	3,01	1,96	25,05	44,37	3,8
2008	5,25	5,3	2,58	29,66	56,4	4,86

Zdroj: ŠÚ SR

4.2.2. Trnavský kraj

Trnavský kraj spolu s Nitrianskym patria medzi najproduktívnejšie poľnohospodárske kraje SR. Z celkovej rozlohy Trnavského kraja zaberá poľnohospodárska pôda asi 70 %. Stupeň zorania je jedna z najvyšších zo všetkých krajov SR. Produkčná schopnosť poľnohospodárskych pôd na území kraja je veľmi dobrá. Zodpovedá tomu i štruktúra osevných plôch, z ktorých najväčšie zastúpenie majú obilniny, olejniný, cukrová repa a viacročné krmoviny, kde sa dosahujú jedny z najvyšších hektárových úrod v rámci porovnávaných krajov. Rastlinná výroba je dopĺňaná živočíšnou výrobou, pričom výrazné zastúpenie má chov hovädzieho dobytku a ošípaných. Hrubá pridaná hodnota v poľnohospodárstve bola v tomto kraji v roku 2006 na úrovni 213,5 mil. Eur. Tvorba hrubého fixného kapitálu v tomto kraji v roku 2006 predstavovalo 77 840 tis. Eur, čo bola druhá najvyššia spomedzi porovnávaných krajov. Počet zamestnaných v poľnohospodárstve v roku 2006, kedy bola 12 230 osôb sa oproti roku 1996, kedy bola 25 139 osôb sa znížila o 51,4 %. Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného bola v roku 2006 17,45 tis. Eur.

Tabuľka 4-53 Prehľad vybraných ukazovateľov odvetvia poľnohospodárstva v Trnavskom kraji

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR)	150 700	160 028	177 720	167 928	176 724	204 541	225 619	219 279	221 005	311 293	213 470
Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. EUR)	26 489	55 965	48 629	24 331	45 044	53 077	63 035	49 758	58 587	93 872	77 840
Celková zamestnanosť	25 139	21 955	22 002	17 906	16 614	15 973	15 145	14 181	13 418	13 644	12 230
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR) na zamestnaného	5,99	7,29	8,08	9,38	10,64	12,81	14,90	15,46	16,47	22,82	17,45

Zdroj: ŠÚ SR

Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Trnavskom kraji je v Tabuľke 4-54. Z pohľadu produkcie obilnín (5,99 ton/ha), olejnin (2,89 ton/ha) a cukrovej repy (64,77 ton/ha) v roku 2008 bol Trnavský kraj najproduktívnejší v SR. V pestovaní zemiakov v roku 2008 dosiahol Trnavský kraj druhú najlepšiu hodnotu 26,21 ton na hektár poľnohospodárskej pôdy.

Tabuľka 4-54 Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Trnavskom kraji

	Zrniny spolu	Obilniny	Olejniný	Zemiaky	Cukrová repa	Viacročné krmoviny na ornej pôde
1997	5,14	5,27	2,26	16,31	38,06	8,27
1998	4,49	4,61	1,96	11,39	40,43	7,22
1999	4,86	5	2,11	17,02	44,23	8,3
2000	3,21	3,27	1,79	15,52	32,87	6,8
2001	4,53	4,57	2,19	17,72	41,5	8,2
2002	4,46	4,51	2,06	22,71	44,84	8,05
2003	3,88	3,94	1,95	19,52	37,55	6,48
2004	5,25	5,31	2,51	21,78	44,83	8,23
2005	5,56	5,29	2,46	26,15	50,28	7,27
2006	4,49	4,55	2,49	19,3	48,51	7,08
2007	3,79	3,82	2,26	16,93	43,72	6,99
2008	5,96	5,99	2,89	26,21	64,77	7,31

Zdroj: ŠÚ SR

4.2.3. Trenčiansky kraj

Poľnohospodárska pôda zaberá zhruba dve pätiny územia Trenčianskeho kraja. Z hľadiska poľnohospodárskej výroby má kraj rôznorodé pestovateľské podmienky. Rastlinná výroba v teplejších, nižšie položených častiach kraja je zastúpená produkciou najmä jačmeňa, cukrovej repy alebo pšenice. Významné je aj ovocinárstvo a pestovanie chmeľu. Vo vyšších polohách sa pestujú prevažne zemiaky. So stúpajúcou nadmorskou výškou pribúdajú lúky a pasienky, na ktoré nadväzuje chov hovädzieho dobytku. Hrubá pridaná hodnota v poľnohospodárstve bola v tomto kraji v roku 2006 na úrovni 128,99 mil. Eur. Tvorba hrubého fixného kapitálu v tomto kraji v roku 2006 predstavovalo 32 928 tis. Eur. Počet zamestnaných v poľnohospodárstve v roku 2006, kedy bola 8 305 osôb sa oproti roku 1996, kedy bola 12 936 osôb sa znížila o 40,4 %. Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného bola v roku 2006 15,53 tis. Eur.

Tabuľka 4-55 Prehľad vybraných ukazovateľov odvetvia poľnohospodárstva v Trenčianskom kraji

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR)	99 416	103 963	117 208	110 370	113 258	128 693	144 991	138 551	139 016	176 459	128 992
Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. EUR)	12 315	27 551	23 601	12 514	23 070	33 426	54 239	24 630	32 198	39 833	32 928
Celková zamestnanosť	13 936	13 666	13 098	12 004	10 883	11 141	10 075	9 552	9 049	8 123	8 305
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR) na zamestnaného	7,13	7,61	8,95	9,19	10,41	11,55	14,39	14,50	15,36	21,72	15,53

Zdroj: ŠÚ SR

Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Trenčianskom kraji je v Tabuľka 4-56. Trenčiansky kraj na základe produkcie obilnín a olejnín na hektár poľnohospodárskej pôdy v roku 2008 sa držal o približne 7 % nad priemerom produkcie v jednotlivých krajoch. V pestovaní zemiakov a cukrovej repy dosiahol 95,6 % a 91,2 % priemernej hodnoty. V pestovaní obilnín, zemiakov a cukrovej repy dosiahol štvrté najlepšie výsledky a v pestovaní olejnín tretie.

Tabuľka 4-56 Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Trenčianskom kraji

	Zrniny spolu	Obilniny	Olejníny	Zemiaky	Cukrová repa	Viacročné krmoviny na ornej pôde
1997	3,89	3,97	2,12	12,36	35,82	6,19
1998	4,11	4,18	2	15,87	43,2	6,33
1999	3,5	3,58	2,02	17,18	40,34	6,49
2000	2,66	2,72	1,65	13,42	31,22	3,87
2001	4,21	4,25	2,14	11,9	44,19	7,4
2002	3,77	3,8	2,01	19,33	48,02	6,7
2003	3,37	3,41	1,5	13,82	41,78	4,16
2004	4,47	4,51	2,35	17,29	43,47	6,15
2005	4,94	4,16	2,23	16,01	50,91	5,73
2006	3,75	3,79	2,12	15,49	45,07	5,32
2007	3,86	3,91	2,24	18,31	47,49	5,49
2008	5,04	5,07	2,69	17,16	55,93	5,66

Zdroj: ŠÚ SR

4.2.4. Nitriansky kraj

Nitriansky kraj patrí k najteplejším oblastiam a najproduktívnejším poľnohospodárskym centráм Slovenskej republiky. Kraj obhospodaruje najväčšiu výmeru poľnohospodárskej pôdy zo všetkých krajov SR. Patrí k najvýznamnejším producentom pšenice, jačmeňa, kukurice na zrno, hrachu jedlého, cukrovej repy technickej, tabaku, repky olejnej, slnečnice na semeno a je najväčším producentom hrozna v SR. Živočíšna výroba sa zameriava najmä na chov ošipáných a hydiny. Nitriansky kraj z pohľadu hrubej pridanej hodnoty, tvorby pridanej hodnoty a počtu zamestnaných v odvetví poľnohospodárstva je na prvom mieste v rámci krajov SR. V tomto kraji bola v roku 2006 hrubá pridaná hodnota na úrovni 361,25 mil. Eur, tvorba hrubého fixného kapitálu predstavovala 88,3 mil. Eur. Počet zamestnaných bolo 15,9 tis. osôb. Pokles zamestnaných v roku 2006 oproti roku 1996 bol na úrovni 51,5 %. Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného predstavovala 22,73 tis. Eur, čo bola druhá najvyššia hodnota v rámci krajov v SR.

Tabuľka 4-57 Prehľad vybraných ukazovateľov odvetvia poľnohospodárstva v Nitrianskom kraji

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR)	218 051	235 610	260 904	251 909	265 087	305 948	347 474	342 926	342 495	396 402	361 249
Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. EUR)	37 808	82 553	68 944	35 617	64 463	58 189	63 931	49 393	67 184	106 552	88 329
Celková zamestnanosť	32 758	30 729	27 984	24 618	21 595	20 399	19 292	17 652	17 546	17 190	15 891
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR) na zamestnaného	6,66	7,67	9,32	10,23	12,28	15,00	18,01	19,43	19,52	23,06	22,73

Zdroj: ŠÚ SR

Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Nitrianskom kraji je v Tabuľke 4-58. Nitriansky kraj z pohľadu produkcie obilnín, olejnin a cukrovej repy na hektár poľnohospodárskej pôdy v roku 2008 dosiahol druhé najlepšie výsledky. V pestovaní zemiakov dosiahol tretí najlepší výsledok v rámci SR. V pestovaní všetkých spomínaných produktov dosiahol nadpriemerné hodnoty oproti produkcii v jednotlivých krajoch v tomto roku.

Tabuľka 4-58 Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Nitrianskom kraji

	Zrniny spolu	Obilniny	Olejniny	Zemiaky	Cukrová repa	Viacročné krmoviny na ornej pôde
1997	5,11	5,21	2,02	19,53	35,69	7,39
1998	4,67	4,77	1,93	15,6	38,74	7,08
1999	4,48	4,6	1,68	19,16	42,83	7,86
2000	3,08	3,12	1,65	11,92	31,82	5,84
2001	4,41	4,43	2,28	16,11	41,87	9,67
2002	4,51	4,54	2,2	17,69	44,47	7,57
2003	3,31	3,35	1,75	13,6	35,23	5,35
2004	5,29	5,34	2,66	20,16	45,42	8,15
2005	5,43	5,32	2,3	19,66	54,36	7,29
2006	4,55	4,6	2,35	18,63	52,26	7,4
2007	3,87	3,9	2,25	14,93	45,13	7,28
2008	5,78	5,82	2,72	19,9	61,27	7,76

Zdroj: ŠÚ SR

4.2.5. Žilinský kraj

Žilinský kraj tvorí zhruba desatinu poľnohospodárskej pôdy SR, z nej viac ako štvrtinu tvorí orná pôda, na ktorej sa pestujú predovšetkým zemiaky, obilniny a krmoviny. Hrubá pridaná hodnota v poľnohospodárstve bola v tomto kraji v roku 2006 na úrovni 118,54 mil. Eur. Tvorba hrubého fixného kapitálu v tomto kraji v roku 2006 predstavovalo 32 895 tis. Eur. Počet zamestnaných v poľnohospodárstve v roku 2006, kedy bola 8 154 osôb sa oproti roku 1996, kedy bola 16 746 osôb sa znížila o 51,3 %. Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného bola v roku 2006 14,54 tis. Eur, čo je najnižšia hodnota spomedzi porovnávaných krajov.

Tabuľka 4-59 Prehľad vybraných ukazovateľov odvetvia poľnohospodárstva v Žilinskom kraji

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR)	107 980	112 893	123 481	118 768	120 726	143 696	164 642	157 206	156 874	119 764	118 535
Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. EUR)	11 883	26 953	21 775	11 485	21 576	44 380	40 563	23 601	30 572	39 800	32 895
Celková zamestnanosť	16 746	16 677	14 589	12 948	11 974	11 552	10 907	9 739	8 352	7 681	8 154
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR) na zamestnaného	6,45	6,77	8,46	9,17	10,08	12,44	15,10	16,14	18,78	15,59	14,54

Zdroj: ŠÚ SR

Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Žilinskom kraji je v Tabuľke 4-60. Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy okrem produkcie olejnín vykazovala v roku 2008 podpriemerné hodnoty. Produkcia obilnín a zemiakov na hektár poľnohospodárskej pôdy bola druhá najnižšia v rámci krajov SR.

Tabuľka 4-60 Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Žilinskom kraji

	Zrniny spolu	Obilniny	Olejníny	Zemiaky	Cukrová repa	Viacročné krmoviny na ornej pôde
1997	3,02	3,04	1,22	15,88	25,17	5,22
1998	3,37	3,37	1,53	15,05	33,99	5,6
1999	3,12	3,13	1,95	12,99	31,7	4,87
2000	2,33	2,33	1,52	16,82	23,72	3,75
2001	3,4	3,41	2,19	10,8	26,71	5,3
2002	3,13	3,15	2,12	19,39	33,7	5,09
2003	2,94	2,96	1,08	15,44	21,91	3,77
2004	3,64	3,66	2,64	14,37	37,47	5,46
2005	2,15	2,87	2,05	14,29	30,08	5
2006	3,05	3,08	2,13	12,01	..	5,03
2007	3,11	3,12	2,13	14,33	..	5,32
2008	3,95	3,97	2,51	14,07	..	5,26

Zdroj: ŠÚ SR

4.2.6. Banskobystrický kraj

Banskobystrický kraj disponuje s najvyššiu výmeru lesných pozemkov v rámci SR a v ťažbe dreva (hlavne vo svojej severnej a severovýchodnej časti), niekoľkonásobne preyšuje hodnoty iných krajov. Južná časť Banskobystrického kraja je orientovaná na poľnohospodárstvo a v rámci toho hlavne na pestovanie hrozna. V Banskobystrický kraj

z pohľadu hrubej pridanej hodnoty a počtu zamestnaných v odvetví poľnohospodárstva je na druhom mieste spomedzi porovnávaných krajov. V tomto kraji bola v roku 2006 hrubá pridaná hodnota na úrovni 360,02 mil. Eur, tvorba hrubého fixného kapitálu predstavovala 51,4 mil. Eur, čo je tretia najvyššia hodnota v rámci SR. Počet zamestnaných bolo 13,1 tis. osôb. Pokles zamestnaných v roku 2006 oproti roku 1996 bol na úrovni 50,6 %. Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného predstavovala 27,42 tis. Eur, čo bola prvá najvyššia hodnota v rámci krajov v SR.

Tabuľka 4-61 Prehľad vybraných ukazovateľov odvetvia poľnohospodárstva v Banskobystrickom kraji

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR)	160 360	172 144	189 073	179 911	188 044	241 685	282 879	274 149	273 053	191 131	360 021
Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. EUR)	21 908	47 866	39 468	20 945	38 671	44 015	66 189	35 816	41 725	62 006	51 417
Celková zamestnanosť	26 598	24 992	22 255	20 520	18 677	17 658	15 951	14 283	14 025	14 522	13 129
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR) na zamestnaného	6,03	6,89	8,50	8,77	10,07	13,69	17,73	19,19	19,47	13,16	27,42

Zdroj: ŠÚ SR

Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Banskobystrickom kraji je v Tabuľke 4-62. Banskobystrický kraj z pohľadu produkcie na hektár poľnohospodárskej pôdy patrí do druhej polovice v rebríčku porovnávaných krajov. Najlepšie výsledky v porovnaní s ostatnými krajinami dosiahol v roku 2008 v produkcii obilnín (4,23 ton/ha), čo bol piaty najlepší výsledok v rámci porovnávaných krajov.

Tabuľka 4-62 Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Banskobystrickom kraji

	Zrniny spolu	Obilniny	Olejniny	Zemiaky	Cukrová repa	Viacročné krmoviny na ornej pôde
1997	3,64	3,68	1,84	17,05	28,6	5,1
1998	3,7	3,73	1,3	13,04	26,97	5,3
1999	2,56	2,59	1,17	10,97	23,43	4,68
2000	2,11	2,13	1,09	13,24	17,27	3,03
2001	3,08	3,09	1,64	13,11	32,21	4,87
2002	2,99	2,99	1,83	18,38	33,64	4,53
2003	2,35	2,36	1,13	14,08	25,08	2,93
2004	3,76	3,77	2,5	13,56	42,86	4,81
2005	3,32	3,62	1,88	13,65	47,94	4,38
2006	3,12	3,15	1,56	12,94	33,52	3,93
2007	2,89	2,9	1,72	12,88	35,57	3,36
2008	4,19	4,23	2,28	14,59	51,26	4,33

Zdroj: ŠÚ SR

4.2.7. Prešovský kraj

Poľnohospodárska pôda v Prešovskom kraji zaberá asi 43 % z jej celkovej rozlohy. Z nej dve pätiny predstavuje orná pôda, na ktorej sa pestujú najmä: obilniny, krmoviny, olejniný a zemiaky. V pestovaní zemiakov patrí kraj k najväčším producentom v SR. V rámci živočíšnej výroby prevažuje chov hovädzieho dobytku. Spolu s Banskobystrickým krajom

obhospodaruje najväčšie plochy lesných pozemkov. Hrubá pridaná hodnota v poľnohospodárstve bola v tomto kraji v roku 2006 na úrovni 229,67 mil. Eur. Tvorba hrubého fixného kapitálu v tomto kraji v roku 2006 predstavovalo 39700 tis. Eur. Počet zamestnaných v poľnohospodárstve v roku 2006, kedy bola 11 876 osôb sa oproti roku 1996, kedy bola 26 618 osôb sa znížila o 55,4 %, čo predstavoval najväčší pokles spomedzi všetkých krajov v SR. Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného bola v roku 2006 19,34 tis. Eur.

Tabuľka 4-63 Prehľad vybraných ukazovateľov odvetvia poľnohospodárstva v Prešovskom kraji

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR)	132 577	141 771	154 982	146 352	150 568	180 276	229 835	226 150	228 241	163 248	229 669
Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. EUR)	16 730	36 414	31 136	15 701	29 011	33 028	50 388	29 709	34 688	47 899	39 700
Celková zamestnanosť	26 618	24 937	23 458	19 828	18 013	16 211	14 564	12 899	13 823	12 751	11 876
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR) na zamestnaného	4,98	5,69	6,61	7,38	8,36	11,12	15,78	17,53	16,51	12,80	19,34

Zdroj: ŠÚ SR

Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Prešovskom kraji je v Tabuľke 4-65. Prešovský kraj bol v roku 2008 najmenej produktívnym krajom v rámci SR v produkcii na hektár poľnohospodárskej pôdy. V produkcii všetkých porovnávaných komodít vykázal najnižšie hodnoty.

Tabuľka 4-64 Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Prešovskom kraji

	Zrniny spolu	Obilniny	Olejníny	Zemiaky	Cukrová repa	Viacročné krmoviny na ornej pôde
1997	2,88	2,91	1,75	13,56	38,24	4,82
1998	2,92	2,94	1,39	14,74	23,04	4,98
1999	2,47	2,49	1,62	13,01	32,52	3,87
2000	1,86	1,86	1,18	18	24,97	2,94
2001	2,59	2,61	1,84	11,34	39,27	4,64
2002	3,03	3,04	1,82	16,95	42,02	4,12
2003	2,54	2,56	1,19	15,21	49,47	2,92
2004	3,02	3,05	2,18	12,67	0	4,51
2005	2,27	2,76	1,69	12,44	0	3,62
2006	2,75	2,79	1,49	12	21	3,25
2007	3,08	3,13	1,71	17,34	..	3,03
2008	3,47	3,51	1,95	13,97	..	3,48

Zdroj: ŠÚ SR

4.2.8. Košický kraj

Poľnohospodárska pôda zaberá asi 50 % z výmery kraja, z čoho viac ako tri pätiny tvorí orná pôda, tretinu trvalé trávne porasty. Lesy pokrývajú dve pätiny povrchu územia. Vyše troch štvrtín ornej pôdy je v okresoch Košice - okolie, Michalovce a Trebišov, lesy pokrývajú najmä územie okresu Gelnica a Rožňava. Hrubá pridaná hodnota v poľnohospodárstve bola v tomto kraji v roku 2006 na úrovni 226,35 mil. Eur. Tvorba hrubého fixného kapitálu v tomto kraji predstavovala v roku 2006 objem 35,849 mil. Eur.

Počet zamestnaných v poľnohospodárstve v roku 2006, kedy bola 10 470 osôb sa oproti roku 1996, kedy bola 22 751 osôb sa znížila o 54 %, čo predstavoval druhý najväčší pokles spomedzi všetkých krajov SR. Hrubá pridaná hodnota na zamestnaného bola v roku 2006 21,62 tis. Eur, čo je najnižšia hodnota spomedzi porovnávaných krajov.

Tabuľka 4-65 Prehľad vybraných ukazovateľov odvetvia poľnohospodárstva v Košickom kraji

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR)	126 137	138 551	151 231	140 311	141 008	159 796	202 881	201 255	198 002	151 331	226 349
Tvorba hrubého fixného kapitálu v bež. cenách (tis. EUR)	27 186	60 479	49 227	24 597	43 949	41 360	45 277	24 796	33 493	43 252	35 849
Celková zamestnanosť	22 751	22 382	19 119	15 387	12 999	12 551	10 796	9 299	10 650	9 740	10 470
Hrubá pridaná hodnota v bež. cenách (tis. EUR) na zamestnaného	5,54	6,19	7,91	9,12	10,85	12,73	18,79	21,64	18,59	15,54	21,62

Zdroj: ŠÚ SR

Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Košickom kraji je v Tabuľke 4-66. Košický kraj patrí k menej produktívnym krajom v rámci SR. Vo roku 2008 dosiahol pre všetky porovnávané produkty hodnoty pod priemerom produkcie v ostatných krajoch. Jej produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy je približne rovnaká ako v Banskobystrickom kraji, okrem cukrovej repy, ktorá sa tu v roku 2008 nepestovala.

Tabuľka 4-66 Produkcia na hektár poľnohospodárskej pôdy v tonách v Košickom kraji

	Zrniny spolu	Obilniny	Olejníny	Zemiaky	Cukrová repa	Viacročné krmoviny na ornej pôde
1997	3,38	3,51	1,66	12,94	31,02	5,47
1998	2,9	2,97	1,29	11,53	27,43	5,54
1999	2,64	2,69	1,45	11,66	27,72	4,43
2000	1,97	2	1,31	13,05	22,05	2,74
2001	3,11	3,14	1,88	10,9	33,22	6,71
2002	3,21	3,21	1,66	17,36	34,11	4,68
2003	2,36	2,38	1,34	13,85	34,25	2,83
2004	3,9	3,93	2,18	16,11	35,01	4,42
2005	2,26	3,47	1,92	14,02	35	3,94
2006	3,07	3,11	1,63	13,35	49,53	3,42
2007	3,15	3,18	1,67	13,84	..	2,65
2008	4,11	4,15	2,26	14,95	..	3,5

Zdroj: ŠÚ SR

Stavebníctvo

Sektor stavebníctva dosahoval na Slovensku v období rokov 1998 - 2006 na celkovej tvorbe hrubej pridanej hodnoty podiel medzi 5,6 – 7,7 % (Tabuľka 4-67 a Tabuľka 4-67). Najmenší podiel dosahoval v roku 1999. Za toto obdobie celkovo nastal výrazný pokles na podiely pridanej hodnoty v stavebníctve v Trnavskom kraji o takmer 4 percentuálne body (p. b.). Mierne poklesy nastali v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji. Najvyšší nárast sektoru stavebníctva na tvorbe hrubej pridanej hodnoty zaznamenal Žilinský kraj (5,5 p. b.) a Prešovský kraj (3,6 p. b.) a to aj vďaka výraznejšiemu nárastu výstavby diaľnic v týchto krajoch ku koncu sledovaného obdobia. V Trenčianskom kraji narástol podiel pridanej hodnoty o 2,4 p. b. Bez významných zmien zostal podiel pridanej hodnoty v Bratislavskom

kraji, ktorý má zároveň najnižší podiel sektora stavebníctva na pridanej hodnote a Košickom kraji.

Tabuľka 4-67 Podiel hrubej pridanej hodnoty sektoru stavebníctva na celkovej hrubej pridanej hodnote v krajoch SR

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bratislavský kraj	5,0 %	4,0 %	4,9 %	4,5 %	4,8 %	4,2 %	4,2 %	4,4 %	5,0 %
Trnavský kraj	10,1 %	7,8 %	10,1 %	9,4 %	7,5 %	5,9 %	5,9 %	6,4 %	6,2 %
Trenčiansky kraj	6,8 %	5,1 %	6,4 %	5,8 %	7,6 %	6,3 %	6,5 %	7,7 %	9,2 %
Nitriansky kraj	7,6 %	5,8 %	7,4 %	6,9 %	7,4 %	6,1 %	5,5 %	5,4 %	6,6 %
Žilinský kraj	8,5 %	6,7 %	8,6 %	7,7 %	9,6 %	8,1 %	8,6 %	11,2 %	14,0 %
Banskobystrický kraj	7,5 %	5,8 %	7,1 %	6,3 %	8,4 %	6,9 %	6,8 %	7,2 %	6,5 %
Prešovský kraj	8,3 %	6,4 %	8,1 %	7,1 %	8,4 %	7,2 %	7,9 %	10,4 %	11,9 %
Košický kraj	6,8 %	5,4 %	6,8 %	6,0 %	7,6 %	6,5 %	7,1 %	5,9 %	7,2 %
Slovenská republika	7,2 %	5,6 %	7,1 %	6,4 %	7,2 %	6,0 %	6,2 %	6,7 %	7,7 %

Zdroj: ŠÚ SR

Podiel zamestnancov v sektore stavebníctva bol oproti tvorbe hrubej pridanej hodnoty menej volatilný. Na Slovensku sa pohyboval v rozmedzí 6,5 - 7,4 %. Vývoj podielu zamestnancov pracujúcich v sektore stavebníctva podľa ESA je zobrazený v Tabuľka 4-68. V rokoch 1996 – 2001 na Slovensku celkový počet zamestnancov v sektore stavebníctva neustále klesal z počtu viac ako 157 tisíc na 128 tisíc v roku 2001, kedy dosiahol minimum. Od roku 2001 počet zamestnancov v stavebníctve neustále rástol a v roku 2006 dosiahol počet 158 tisíc. Počas popisovaného obdobia medzi rokmi 1998 - 2006 počet zamestnancov v sektore stavebníctva vzrástol o 5 000 zamestnancov.

Tabuľka 4-68 Počet zamestnancov v sektore stavebníctva podľa ESA

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bratislavský kraj	27 293	27 158	24 251	23 538	23 157	24 575	25 467	26 868	26 243
Trnavský kraj	13 331	14 972	14 248	14 351	15 249	14 372	16 690	16 446	18 363
Trenčiansky kraj	18 266	15 178	14 569	14 763	15 101	16 292	16 504	18 198	19 184
Nitriansky kraj	17 282	16 554	14 927	12 680	13 252	14 339	14 195	14 984	17 279
Žilinský kraj	24 798	20 666	20 805	18 175	20 132	22 924	22 068	25 040	24 067
Banskobystrický kraj	13 096	13 907	13 622	12 996	12 895	12 578	12 837	12 671	13 940
Prešovský kraj	20 304	17 142	17 179	17 441	18 242	21 630	23 126	20 427	21 873
Košický kraj	19 451	15 686	14 361	14 625	13 860	15 264	16 316	16 406	17 417
Slovenská republika	153 821	141 263	133 962	128 569	131 888	141 974	147 203	151 040	158 366

Zdroj: ŠÚ SR

Najvyššie hodnoty tvorby hrubého fixného kapitálu v sektore stavebníctva mal Bratislavský kraj (Tabuľka 4-69), ale podiel na celkových investíciách Slovenska do sektoru stavebníctva sa v rokoch 1998 až 2006 znížil o 4,7 p. b. na 24,3 %. Najviac počas tohto obdobia vzrástol podiel investícií do sektora stavebníctva v Trnavskom kraji (3,2 p. b.) a Nitrianskom kraji (2,6 p. b.).

Tabuľka 4-69 Hrubá tvorba fixného kapitálu v krajoch SR, tisíc Eur

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bratislavský kraj	42 090	27 319	18 124	16 365	14 804	21 377	36 015	60 347	84 744
Trnavský kraj	10 589	8 630	7 170	5 477	8 929	8 066	16 165	25 924	36 414
Trenčiansky kraj	13 543	9 029	7 469	6 639	8 166	8 863	18 190	26 754	37 576
Nitriansky kraj	13 145	9 859	7 469	6 904	7 767	12 912	20 315	28 945	40 663
Žilinský kraj	21 510	13 975	11 452	17 593	11 120	11 983	19 750	33 592	47 169
Banskobystrický kraj	9 859	8 099	6 506	10 224	7 170	8 099	14 141	20 049	28 148
Prešovský kraj	15 203	10 456	8 365	6 805	10 323	9 327	14 074	23 866	33 526
Košický kraj	19 120	12 381	8 597	9 195	7 435	11 850	20 215	28 447	39 965
Slovenská republika	145 057	99 748	75 151	79 201	75 715	92 478	158 866	247 925	348 204

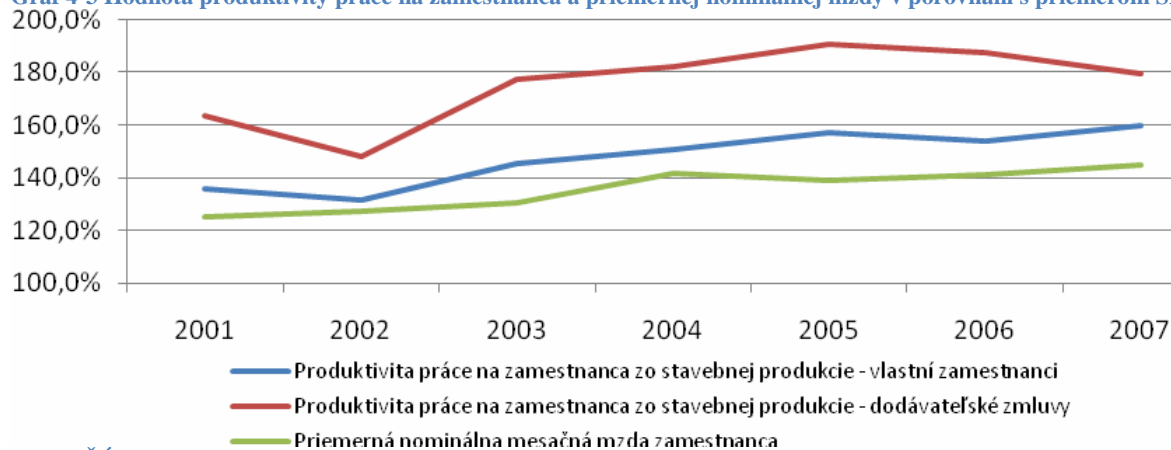
Zdroj: ŠÚ SR

4.3.1. Bratislavský kraj

V Bratislavskom kraji sa počas rokov 2001 - 2006 tvorila zhruba štvrtina Slovenskej produkcie na Slovensku pri klesajúcom podiele zamestnanosti. Reálne počet zamestnancov v roku 2006 oproti roku 2001 vzrástol o 2700 na 26 200, ale stále nedosiahol hodnotu z roku 1998, keď počet zamestnancov v stavebníctve dosahoval 27 300.

V Bratislavskom kraji je najvyššia produktivita práce na zamestnanca v sektore stavebníctva a presahuje 150 % priemeru na Slovensku (Graf 4-3). Mierne nižšie rasty ako produktivita práce dosahuje rast priemernej nominálnej mzdy, pričom v roku 2007 dosahovala hodnotu 750 Eur.

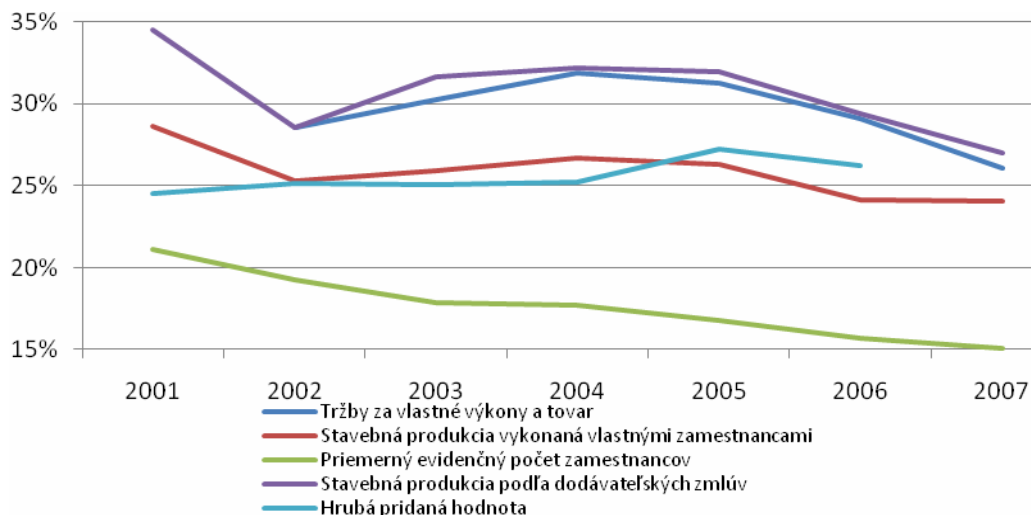
Graf 4-3 Hodnota produktivity práce na zamestnanca a priemernej nominálnej mzdy v porovnaní s priemerom SR

Zdroj: ŠÚ SR

Hrubá pridaná hodnota v sektore stavebníctva v Bratislavskom kraji si udržuje pomerne k celoslovenskej pridanej hodnote stabilnú úroveň okolo 25 % (Graf 4-4). To umožňuje pri zvýšení produktivity práce v ostatných regiónoch dosiahnuť reálnu konvergenciu v sektore stavebníctva, čo sa aj vplyvom štátnych objednávok podarilo dosiahnuť v niektorých krajoch.

Graf 4-4 Podiel základných ekonomických ukazovateľov sektora stavebníctvo v Bratislavskom kraji na SR

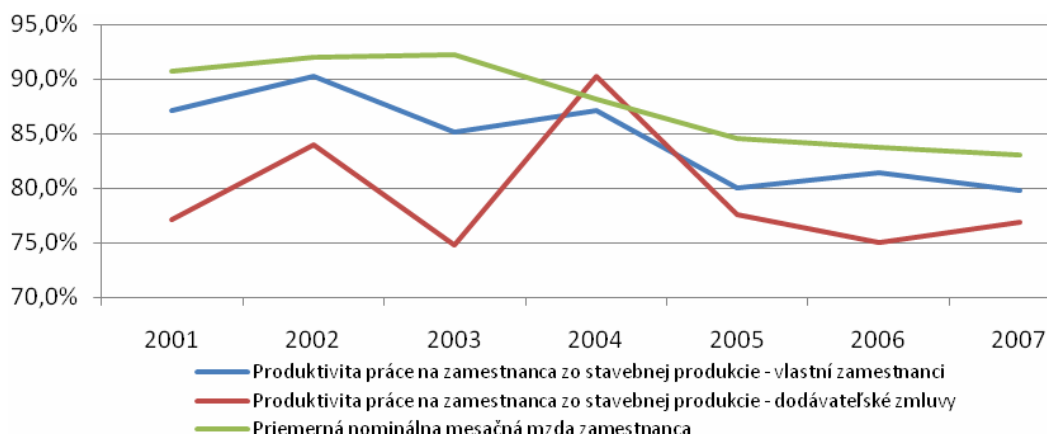

Zdroj: ŠÚ SR

4.3.2. Trnavský kraj

V Trnavskom kraji počas rokov 2001 - 2006 výrazne vzrástol podiel hrubej pridanej hodnoty v sektore stavebníctva o 2 p. b. z 10,5 % v roku 2001 na 12,5 % v roku 2006 pri výraznom raste počtu zamestnancov. V tomto období vzrástol počet zamestnancov o viac ako 4 000. Negatívnym javom bol mierny pokles produktivity práce v tomto sektore a pokles podielu nominálnej mzdy. V tomto období rástla mzda v stavebníctve v Trnavskom kraji najmenej zo všetkých krajov SR a v roku 2007 dosahovala hodnotu 429 Eur, čo bola najnižšia hodnota po Prešovskom kraji.

Graf 4-5 Hodnota produktivity práce na zamestnanca a priemernej nominálnej mzdy v porovnaní s priemerom SR

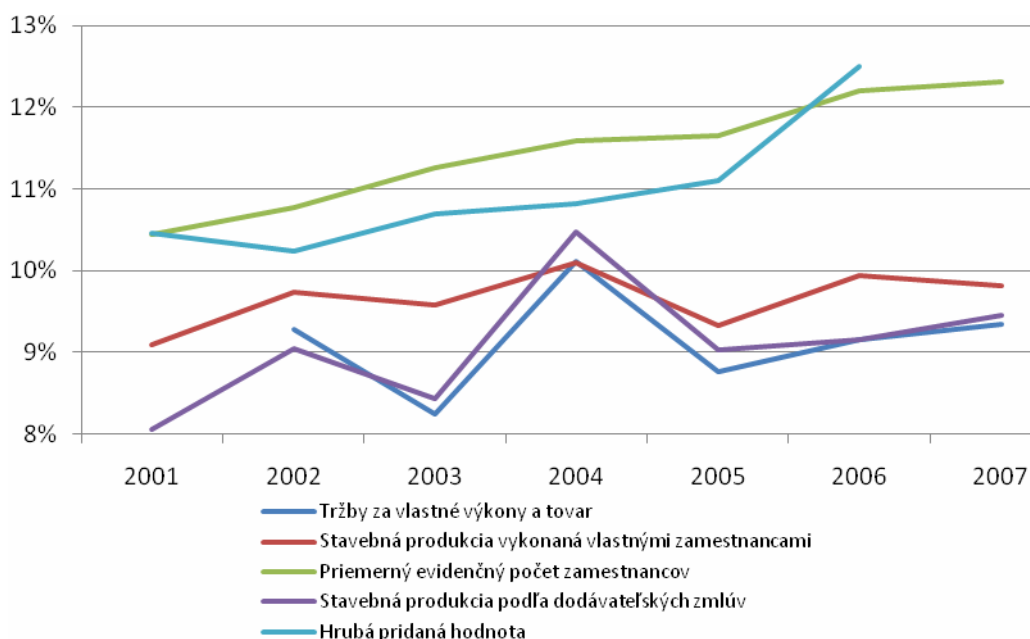

Zdroj: ŠÚ SR

Rast podielu hrubej pridanej hodnoty sa výrazne neprejavil na raste tržieb v tomto sektore. V rokoch 2002 a 2007 bol dokonca rovnaký na úrovni 9,3 %.

Graf 4-6 Podiel základných ekonomických ukazovateľov sektora stavebníctvo v Trnavskom kraji na SR

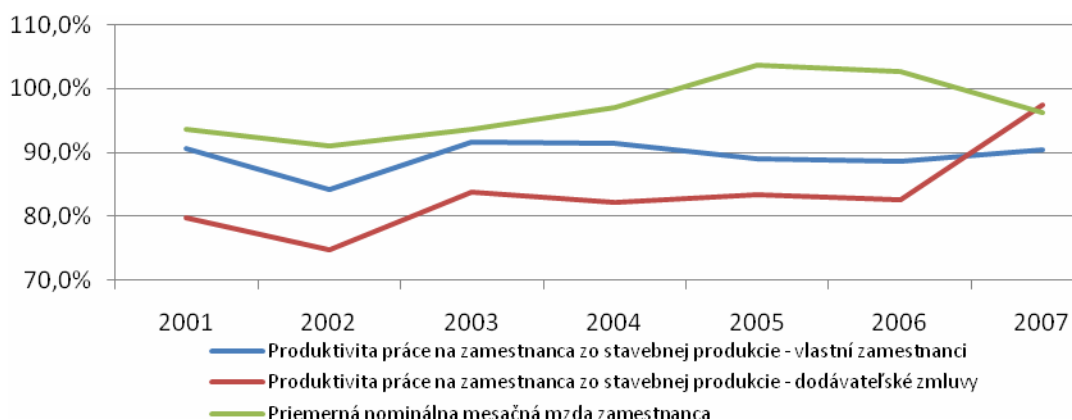

Zdroj: ŠÚ SR

4.3.3. Trenčiansky kraj

Podiel hrubej pridanej hodnoty Trenčianskeho kraja na celoslovenskej tvorbe pridanej hodnoty v sektore stavebníctva sa výrazne nemenil a dosahuje hodnoty okolo 10,3 %. Medzi rokmi 2001 a 2006 narástol počet zamestnancov v tomto sektore o 4 400. Priemerná mesačná nominálna mzda presahovala v rokoch 2001 a 2006 priemer Slovenska a bola vysoko nad podielom produktivity práce. V roku 2007 dosahovala hodnotu 497 Eur a bola treťou najvyššou po Bratislavskom a Košickom kraji.

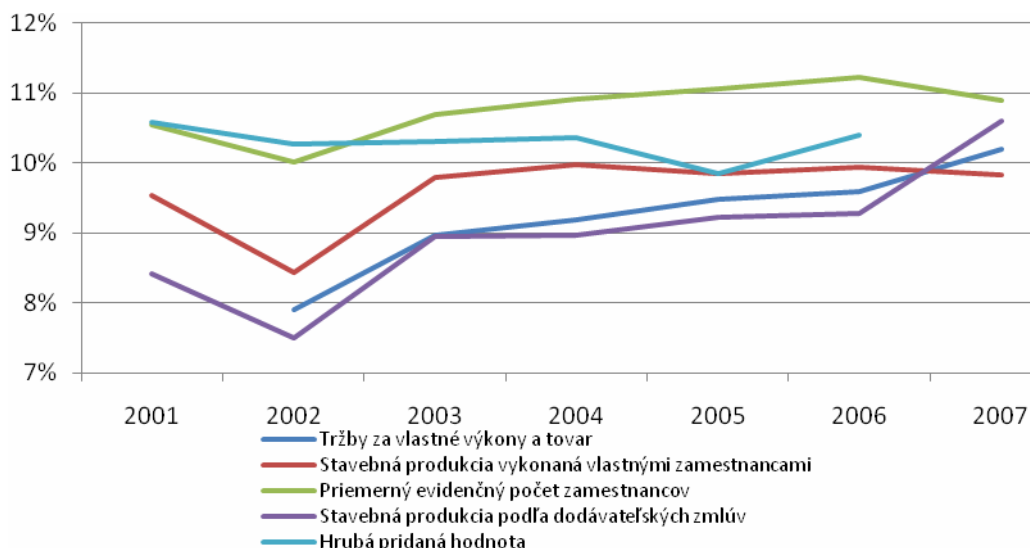
Graf 4-7 Hodnota produktivity práce na zamestnanca a priemernej nominálnej mzdy v porovnaní s priemerom SR

Zdroj: ŠÚ SR

Trenčiansky kraj v rokoch 2002 - 2007 zaznamenal prudký rast podielu tržieb v tomto sektore zo 7,9 % na 10,2 % podielu na Slovensku.

Graf 4-8 Podiel základných ekonomických ukazovateľov sektora stavebníctvo v Trenčianskom kraji na SR

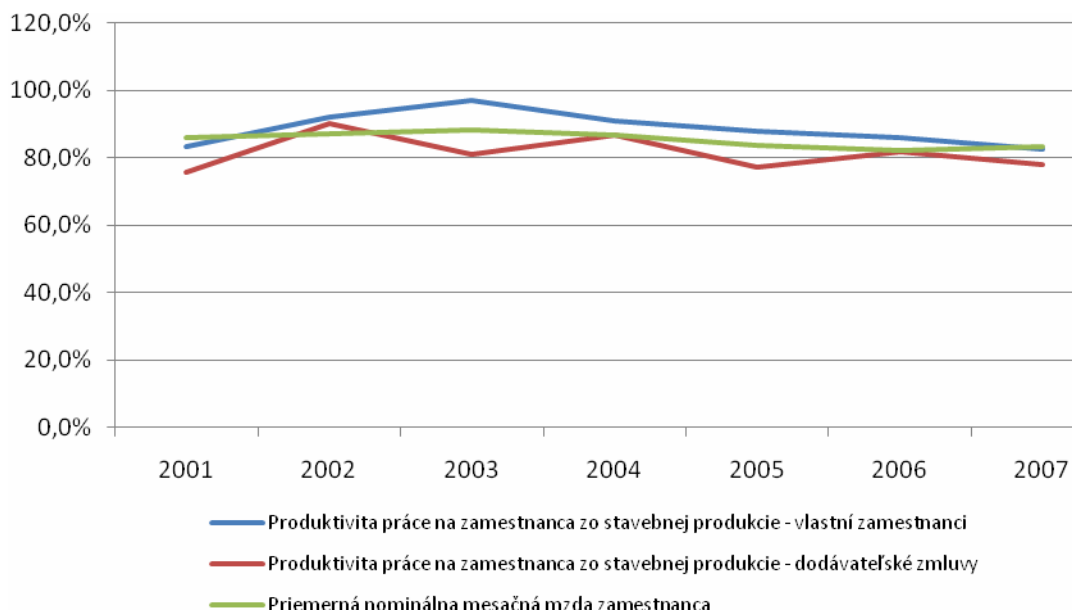

Zdroj: ŠÚ SR

4.3.4. Nitriansky kraj

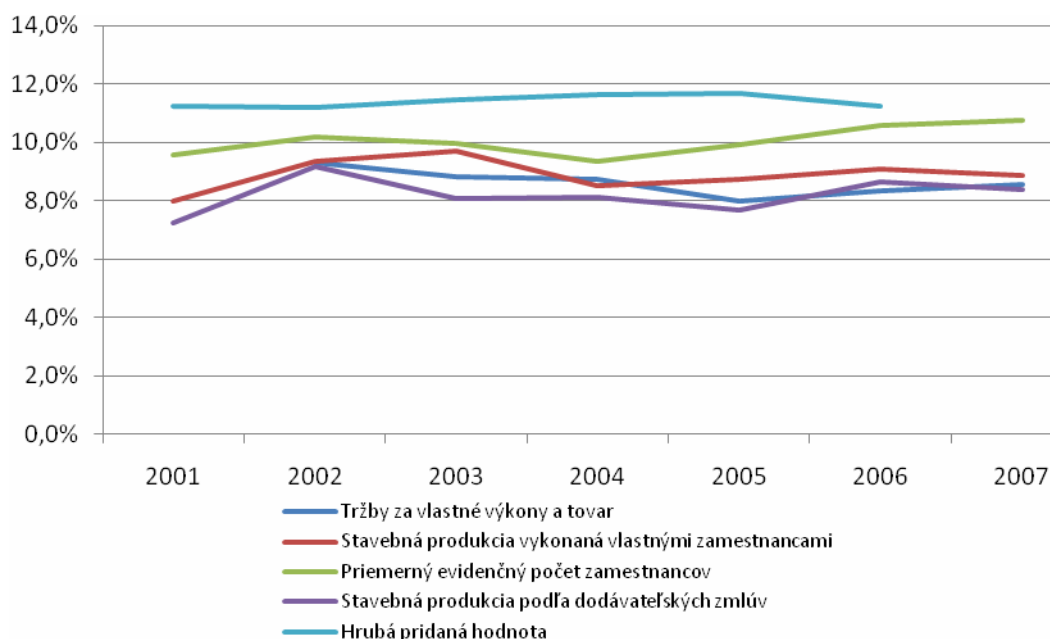
Nitriansky kraj dosahuje podiel hrubej pridanej hodnoty na celoslovenskom sektore stavebníctva 11,2 %. Počet zamestnancov sektoru stavebníctva zaznamenal v rokoch 2001 - 2006 druhý najvyšší rast o 4 600 zamestnancov. Produktivita práce poklesla z takmer priemeru Slovenska na 82,6 %, čo sa však výrazne nedotklo rastu mzdy, ktorá dosahovala v roku 2007 takmer identický podiel. V roku 2007 bola priemerná mesačná nominálna mzda v Nitrianskom kraji 430 Eur a bola treťou najnižšou po Prešovskom a Trnavskom kraji.

Graf 4-9 Hodnota produktivity práce na zamestnanca a priemernej nominálnej mzdy v porovnaní s priemerom SR

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 4-10 Podiel základných ekonomických ukazovateľov sektora stavebníctvo v Nitrianskom kraji na SR

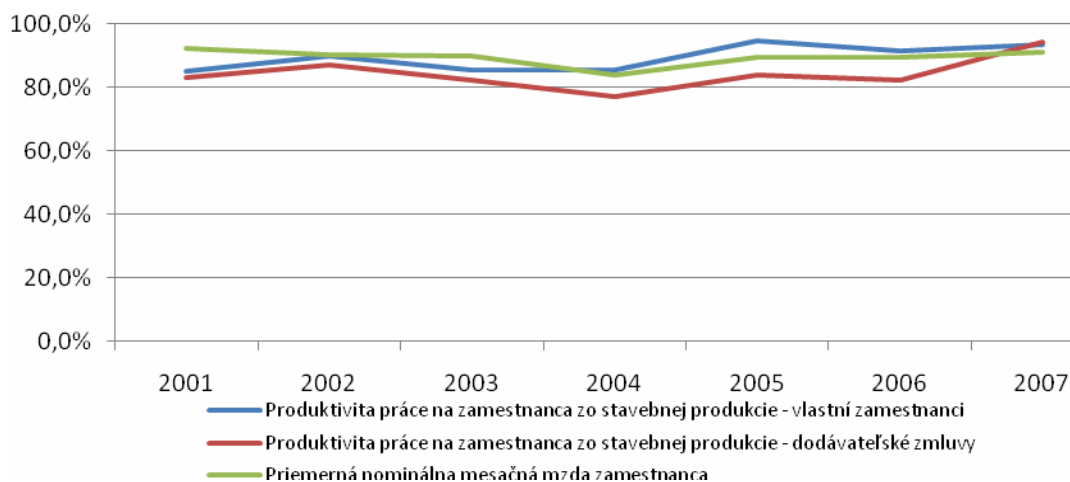

Zdroj: ŠÚ SR

4.3.5. Žilinský kraj

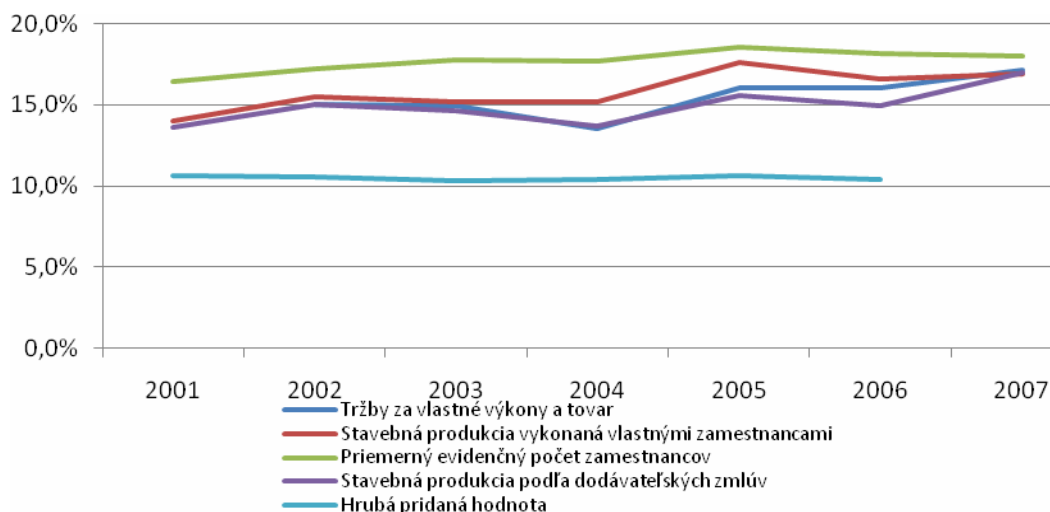
Žilinský kraj dosahoval v rokoch 2001 - 2006 podiel na hrubej pridanej hodnote Slovenska v sektore stavebníctva priemernú hodnotu 10,5 %. Zároveň v tomto období zaznamenal najvyšší nárast počtu zamestnancov o takmer 6 tisíc. Táto zmena sa výrazne neprejavila na zmene produktivity práce, ktorá dosahovala viac ako 90 % priemeru Slovenska. Priemerná mesačná nominálna mzda kopírovala rasty produktivity práce a v roku 2007 dosahovala 471 Eur, čo je štvrtá najvyššia hodnota.

Graf 4-11 Hodnota produktivity práce na zamestnanca a priemernej nominálnej mzdy v porovnaní s priemerom SR

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 4-12 Podiel základných ekonomických ukazovateľov sektora stavebníctvo v Žilinskom kraji na SR

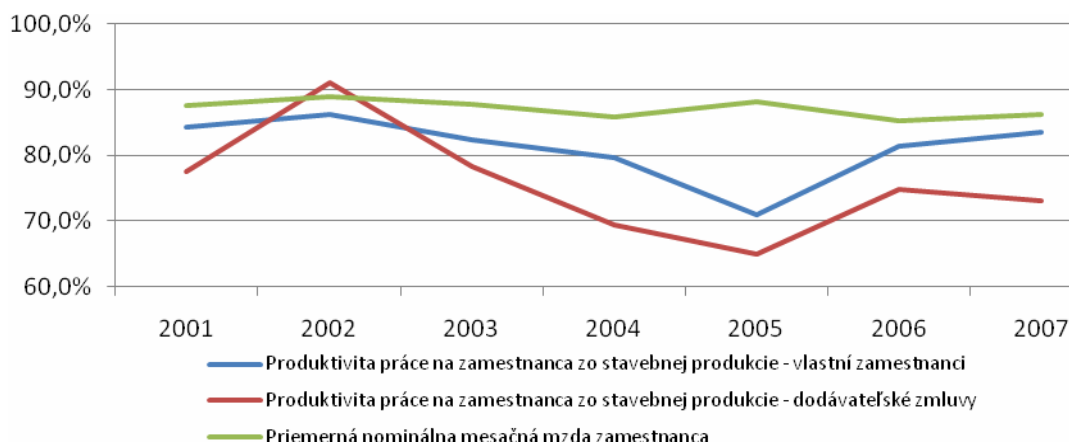

Zdroj: ŠÚ SR

4.3.6. Banskobystrický kraj

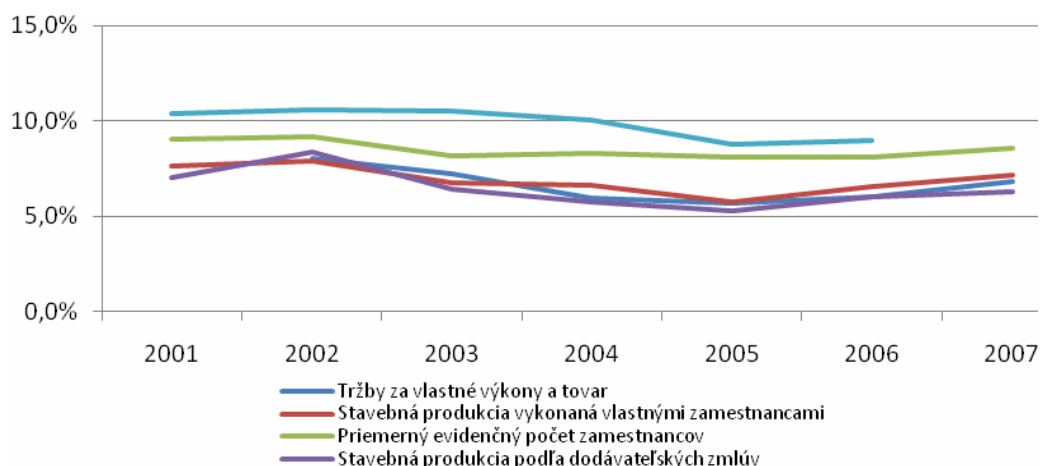
V Banskobystrickom kraji výrazne poklesol podiel na celoslovenskej tvorbe hrubej pridanej hodnoty v sektore stavebníctva z 10,4 % v roku 2001 na 9 % v roku 2006. Počet zamestnancov v tomto období vzrástol o menej ako 1 000. Banskobystrický kraj je jedným z dvoch krajov, ktoré majú výrazne vyšší podiel nominálnej mzdy ako produktivity práce. Priemerná nominálna mzda v sektore stavebníctva dosahovala v roku 2007 hodnotu 445 Eur.

Graf 4-13 Hodnota produktivity práce na zamestnanca a priemernej nominálnej mzdy v porovnaní s priemerom SR

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 4-14 Podiel základných ekonomických ukazovateľov sektora stavebníctvo v Banskobystrickom kraji na SR

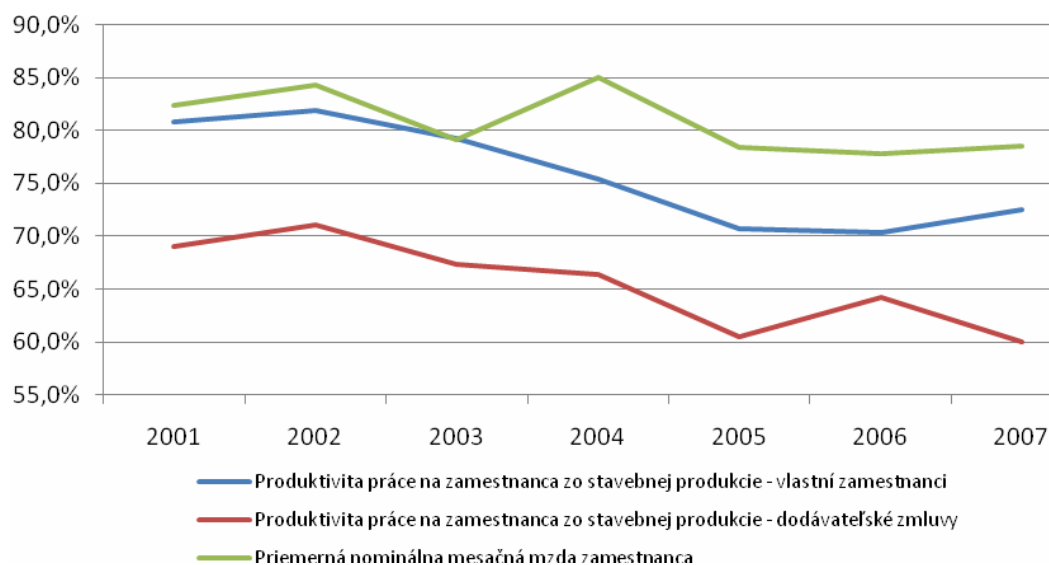

Zdroj: ŠÚ SR

4.3.7. Prešovský kraj

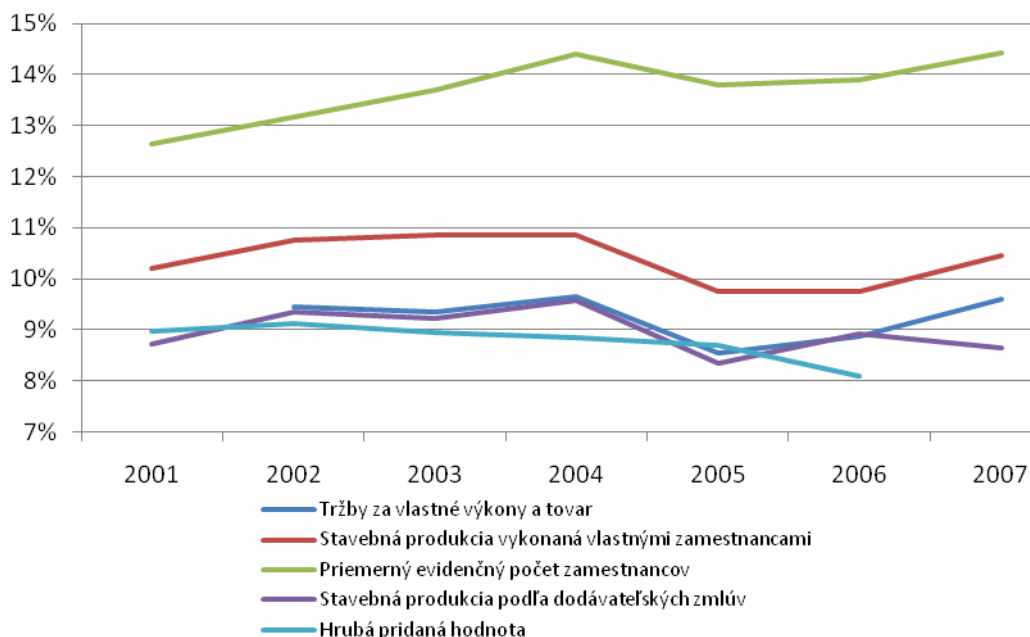
Prešovský kraj patrí k najslabším aj v sektore stavebníctva. Podiel hrubej pridanej hodnoty na slovenskej pridanej hodnote poklesol z 9 % v roku 2001 na 8,1 % v roku 2006 s nárastom počtu zamestnancov o 4 400. Pri takmer nezmenenom počte produkcie výrazne poklesla produktivita práce. Priemerná mesačná nominálna mzda dosahovala v roku 2007 hodnotu 405 Eur, čo dosahuje len 77 % priemeru Slovenska a je najnižšou v tomto sektore na Slovensku.

Graf 4-15 Hodnota produktivity práce na zamestnanca a priemernej nominálnej mzdy v porovnaní s priemerom SR

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 4-16 Podiel základných ekonomických ukazovateľov sektora stavebníctvo v Prešovskom kraji na SR

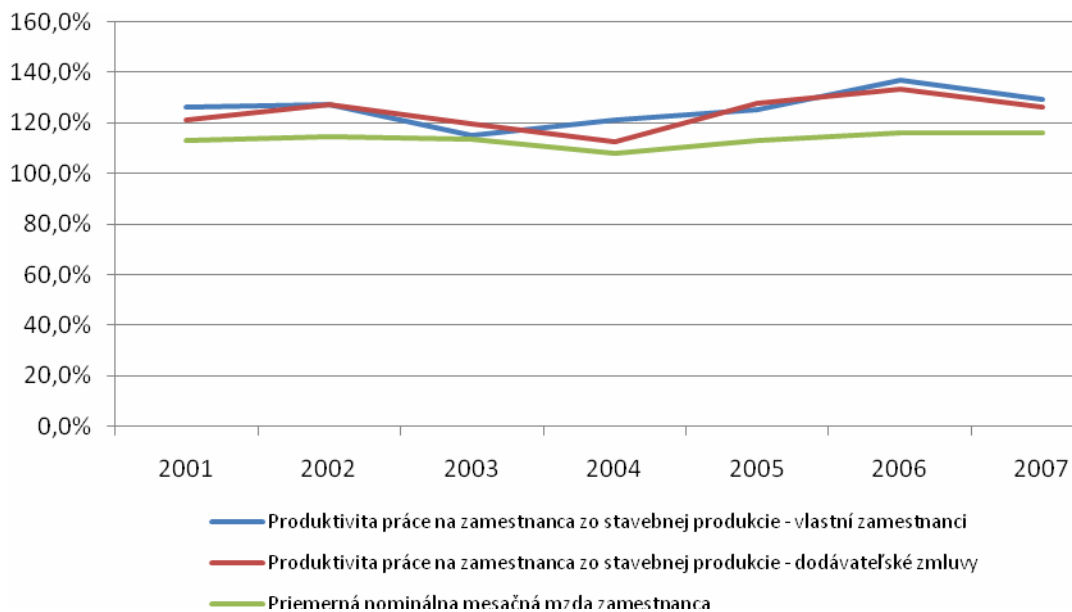

Zdroj: ŠÚ SR

4.3.8. Košický kraj

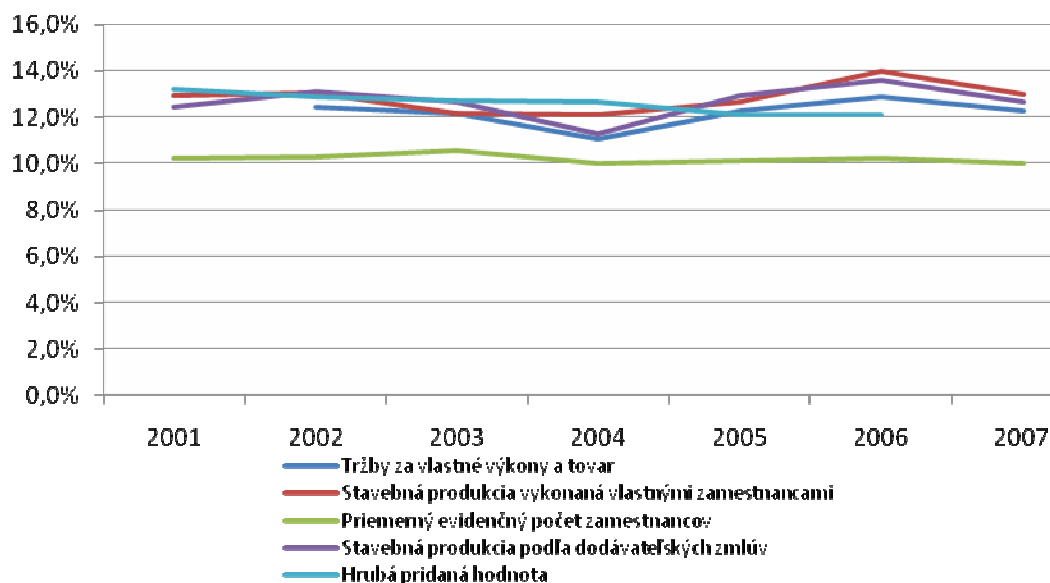
Košický kraj dosahuje výrazne nadpriemerné hodnoty v sektore stavebníctva aj napriek tomu, že podiel pridanej hodnoty tohto sektoru poklesol z 13,2 % na 12,1 %. Počet zamestnancov v tomto období vzrástol o 2 700. Produktivita práce v Košickom kraji dosahovala hodnoty okolo 130 % priemeru Slovenska. Priemerná mesačná nominálna mzda v roku 2007 presiahla 600 Eur a bola druhou najvyššou na Slovensku.

Graf 4-17 Hodnota produktivity práce na zamestnanca a priemernej nominálnej mzdy v porovnaní s priemerom SR

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 4-18 Podiel základných ekonomických ukazovateľov sektora stavebníctvo v Košickom kraji na SR

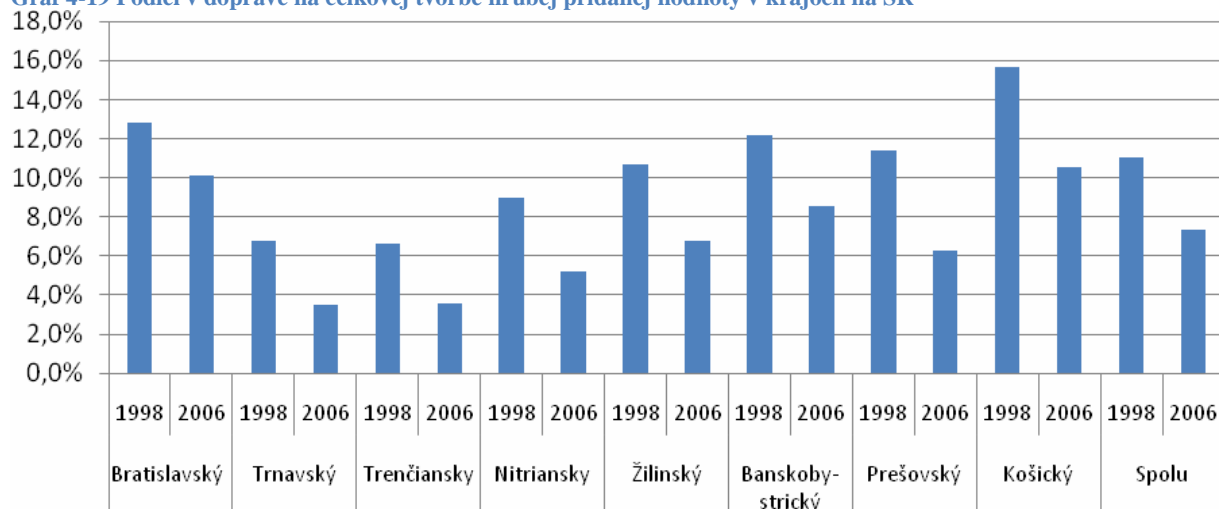

Zdroj: ŠÚ SR

Doprava

Podiel hrubej pridanej hodnoty na Slovensku v sektore dopravy na celkovej pridanej hodnote postupne klesá. Medzi rokmi 1998 - 2006 poklesla o 3,7 p. b. z hodnoty 11 % na 7,3 %. Rovnako nastal pokles vo všetkých krajoch, aj napriek zvýšenému objemu nákladnej prepravy.

Graf 4-19 Podiel v doprave na celkovej tvorbe hrubej pridanej hodnoty v krajoch na SR

Zdroj: ŠÚ SR

V Tabuľka 4-70 sú uvedené celkové výkony v osobnej a nákladnej doprave. Takmer vo všetkých ukazovateľoch klesal objem verejnej prepravy osôb. Mierny nárast nastal vo mestskej hromadnej doprave. Výrazný nárast počtu prepravených osôb bol v leteckej doprave, kde vzrástol počet z 0,3 mil. osôb v roku 2002 na 2,3 mil. osôb v roku 2006. Je to spôsobené najmä nástupom nízkonákladových dopravcov na slovenské letiská. V nákladnej doprave v rokoch 2002 - 2006 mierne narástol celkový objem prepravovaného tovaru. Najvýraznejší nárast bol v cestnej doprave. V železničnej preprave v tomto období mierne narástol objem prepravy, ale celková preprava v počte tonokilometrov zostala takmer nezmenená. Opačný

vývoj má lodná doprava, ktorá prepravila takmer rovnaké množstvo tovarov, ale na dlhšie vzdialenosti.

Tabuľka 4-70 Hrubá tvorba fixného kapitálu v krajoch SR, tisíc Eur

	2002	2006	2002	2006	2002	2006	2002	2006	2002	2006
	Cestná doprava		Železničná doprava		Vodná doprava		Letecká doprava		MHD	
Osoby, mil.	540,6	406,0	59,4	48,4	0,1	0,1	0,3	2,3	370,0	400,6
Osoby, mld. oskm	8,4	7,8	2,7	2,2	0,0	0,0	0,4	2,8	1,4	1,4
Preprava tovaru, mil. ton	164,4	181,4	49,8	52,5	1,7	1,7	1,0	0,0		
Preprava tovaru, mld. tkm	14,9	22,1	10,4	10,0	0,6	0,9	0,7	0,2		

Zdroj: ŠÚ SR

4.4.1. Cestná doprava

Na objem cestnej prepravy vplýva viacero faktorov, medzi ktoré patrí napríklad rozloha kraja, rozdrobenosť sídelnej štruktúry, mobilita pracovnej sily, či sídla dodávateľov. Stav cestnej infraštruktúry zobrazuje Graf 4-20.

Investície do sektoru dopravy v rokoch 1998 - 2007 (Tabuľka 4-71) najviac rástli v Žilinskom a Trnavskom kraji. Oproti Bratislavskému kraju výrazne rástol ešte objem investícií v Trenčianskom kraji. Najvýznamnejšie bol rast investícií do sektoru dopravy zabrzdený v Banskobystrickom a Košickom regióne.

Tabuľka 4-71 Hrubá tvorba fixného kapitálu v doprave podľa krajov SR, tisíc Eur

Osobné	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský kraj	208 363	217 302	227 495	232 996	241 972	248 802	216 508	236 411	238 256	252 162
Trnavský kraj	129 757	135 375	144 097	146 880	151 310	155 057	135 949	152 298	154 094	166 216
Trenčiansky kraj	126 341	130 619	132 801	133 914	136 704	139 965	129 314	138 140	143 753	155 373
Nitriansky kraj	162 355	167 212	169 115	171 557	175 226	178 662	157 890	174 258	179 616	194 338
Žilinský kraj	120 614	124 944	129 732	132 321	137 194	141 002	128 960	141 939	145 218	158 475
Banskobystrický kraj	146 931	150 355	153 095	153 965	156 114	157 809	135 199	146 231	150 594	162 019
Prešovský kraj	136 723	141 052	145 736	148 199	152 332	155 613	138 338	149 277	152 828	164 355
Košický kraj	165 025	169 537	172 173	173 011	176 039	179 275	154 872	165 150	169 390	180 988
Spolu	1 196 109	1 236 396	1 274 244	1 292 843	1 326 891	1 356 185	1 197 030	1 303 704	1 333 749	1 433 926

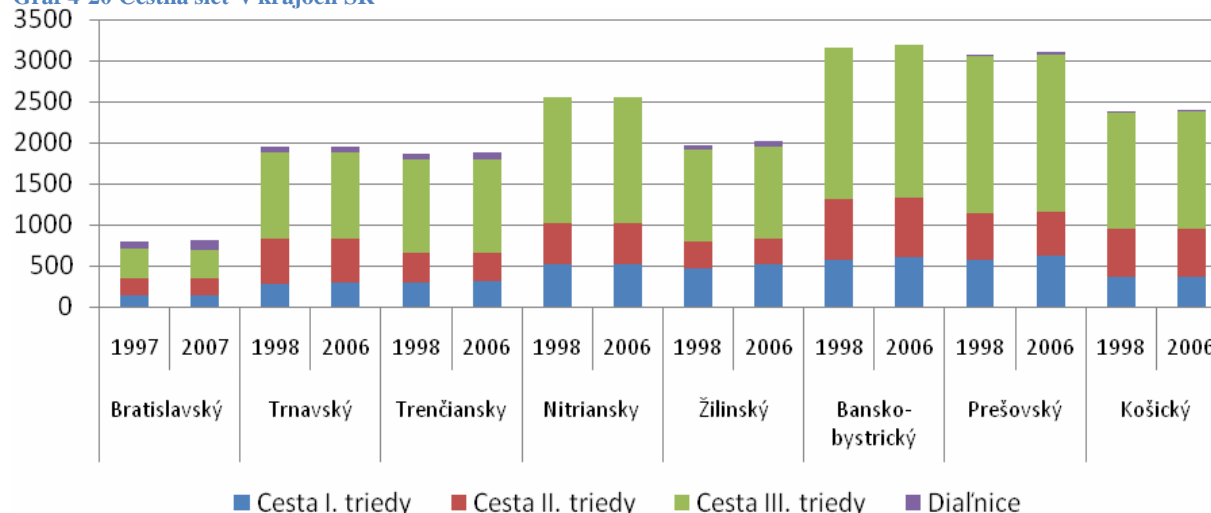
Zdroj: ŠÚ SR

Významným faktorom pri rozvoji cestnej dopravy bude dobudovanie nosnej infraštruktúry v podobe diaľnic a rýchlostných ciest. V rokoch 1998 – 2008 bolo dokončených a odovzdaných do užívania 148 km diaľnic (z toho 10 km v polovičnom profile) a 78 km rýchlostných ciest (z toho viac ako 26 km v polovičnom profile). Z dokončených diaľnic bolo najviac (cez 70 km) sprevádzkovaných v roku 1998, i keď prevažná časť iba v polovičnom profile s dokončením v roku 2000.

Najväčší objem diaľnic bol počas rokov 1998 - 2008 vybudovaný v Žilinskom kraji (hlavne stavba D1 a úsek D3 Oščadnica - Čadca), nasleduje Trenčiansky kraj (prevažne dokončovanie úsekov D1 do roku 2000). Významné diaľničné stavby boli realizované v Bratislavskom kraji (diaľničné spojenie s Rakúskom a Maďarskom na diaľnici D2 dobudované v roku 1998) a stavba diaľničného bratislavského okruhu od Senecká - Prístavný most – Lamač s tunelom Sitina. Malý objem výstavby bol realizovaný v Prešovskom kraji (hlavne realizácia tunela Branisko v polovičnom profile s dokončením v roku 2003). Stavba

rýchlostných ciest bola v najväčšom objeme realizovaná v Banskobystrickom kraji a Nitrianskom kraji (úseky R1).

Graf 4-20 Cestná sieť v krajoch SR

Zdroj: ŠÚ SR

V rokoch 1998 – 2007 významne rástol počet áut na Slovenských cestách, sčasti spôsobené významným nárastom cestnej nákladnej dopravy, ako aj rastúcou životnou úrovňou obyvateľstva. Najmarkantnejšie sa to prejavuje v Bratislavskom kraji, kde na 1 km ciest (zahŕňa cesty 3. triedy) pripadalo v roku 2007 až 425 automobilov, čo bol oproti roku 1999 nárast takmer o štvrtinu (Tabuľka 4-72). Miernejšie nárasty boli v ostatných krajoch SR, kde bolo v roku 2007 priemerne 110 automobilov na km (okrem Prešovského a Banskobystrického kraja).

Tabuľka 4-72 Počet vozidiel na km ciest

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský kraj	337	349	363	380	396	351	386	396	425
Trnavský kraj	98	104	106	109	112	97	109	110	119
Trenčiansky kraj	96	98	99	101	104	95	102	106	114
Nitriansky kraj	99	100	101	103	105	91	100	102	110
Žilinský kraj	90	93	95	98	101	92	101	103	110
Banskobystrický kraj	68	69	69	71	71	61	65	67	72
Prešovský kraj	64	66	67	69	70	61	66	67	72
Košický kraj	97	97	98	100	102	87	93	95	102
SR	97	97	99	100	103	106	92	101	103

Zdroj: ŠÚ SR

Počet osobných áut na Slovensku od roku 1998 do roku 2007 narástol o viac ako 237 tisíc (Tabuľka 4-73). Najviac automobilov (takmer 44-tisíc) pribudlo v Bratislavskom kraji, kde je aj najviac áut pripadajúcich na jedného obyvateľa (0,41 v roku 2007). Ďalšími v poradí bol Žilinský (37,8 tisíc) a Trnavský kraj (36,5 tisíc). Najvýraznejšie však stúpol pomer áut na obyvateľa v Trenčianskom kraji o 3,8 p. b. hlavne vďaka nižšiemu základu.

Tabuľka 4-73 Počet osobných áut v jednotlivých krajoch Slovenska

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský kraj	208 363	217 302	227 495	232 996	241 972	248 802	216 508	236 411	238 256	252 162
Trnavský kraj	129 757	135 375	144 097	146 880	151 310	155 057	135 949	152 298	154 094	166 216
Trenčiansky kraj	126 341	130 619	132 801	133 914	136 704	139 965	129 314	138 140	143 753	155 373
Nitriansky kraj	162 355	167 212	169 115	171 557	175 226	178 662	157 890	174 258	179 616	194 338
Žilinský kraj	120 614	124 944	129 732	132 321	137 194	141 002	128 960	141 939	145 218	158 475
Banskobystrický kraj	146 931	150 355	153 095	153 965	156 114	157 809	135 199	146 231	150 594	162 019
Prešovský kraj	136 723	141 052	145 736	148 199	152 332	155 613	138 338	149 277	152 828	164 355
Košický kraj	165 025	169 537	172 173	173 011	176 039	179 275	154 872	165 150	169 390	180 988
Spolu	1 196 109	1 236 396	1 274 244	1 292 843	1 326 891	1 356 185	1 197 030	1 303 704	1 333 749	1 433 926

Zdroj: ŠÚ SR

Počas rokov 1998 až 2007 výrazne stúpol počet nákladných automobilov na Slovensku až o 50 % na viac ako 215 tisíc nákladných áut (Tabuľka 4-74). Najvýraznejšie v Bratislavskom kraji vďaka rozmachu logistických služieb a outsorcingu dopravy. V tomto kraji narástol počet registrovaných nákladných automobilov o takmer 30 tisíc kusov, čo tvorí viac ako 40%-ný podiel z celkového rastu na Slovensku. Výrazne ešte rástol počet nákladných automobilov v krajoch s výraznou investičnou a stavebnou aktivitou (Trnavský, Žilinský a Trenčiansky kraj). Najmenší rast počtu nákladných automobilov zaznamenal východ Slovenska a Banskobystrický kraj.

Tabuľka 4-74 Počet nákladných áut v jednotlivých krajoch Slovenska

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský kraj	22 237	23 608	24 338	26 948	30 010	34 280	35 124	40 586	44 913	51 985
Trnavský kraj	15 126	15 701	16 555	17 287	18 211	18 974	17 545	19 950	20 352	22 701
Trenčiansky kraj	14 298	14 873	15 250	16 036	16 696	17 561	16 907	18 424	19 360	21 418
Nitriansky kraj	19 065	19 581	19 820	20 486	21 239	22 125	20 746	22 752	23 482	26 281
Žilinský kraj	16 157	16 853	17 540	18 340	19 286	20 400	19 595	22 028	22 894	25 398
Banskobystrický kraj	18 419	18 751	18 809	19 103	19 754	20 262	18 028	20 162	20 900	23 213
Prešovský kraj	17 865	18 131	18 338	18 601	19 113	19 829	17 335	19 102	19 219	21 242
Košický kraj	19 474	19 590	19 252	19 680	20 175	20 742	17 787	19 733	20 369	22 886
Spolu	142 641	147 088	149 902	156 481	164 484	174 173	163 067	182 737	191 489	215 124

Zdroj: ŠÚ SR

Slovenský trh s ťahačmi v roku 1998 takmer neexistoval. Na Slovensku bolo v tomto období 1 721 ks týchto áut. S rozmachom investícií, unifikáciou prepravy pomocou kontajnerov a návesov a výrazným rozvojom medzinárodnej kamiónovej dopravy začal prudko rásť počet ťahačov na Slovensku. Výrazne tento trh podporil aj vstup Slovenska do EÚ, vstup do Shengenského priestoru a voľný pohyb tovarov v rámci únie. V priemere každý rok na Slovensku pribudlo viac ako 2 000 ťahačov, čo predstavuje väčší objem ako celkový stav ťahačov v roku 1998 na Slovensku. Tento trend možno sledovať aj v okolitých štátoch. Najvyšší počet ťahačov je v krajoch západného Slovenska a v Bratislave. Značná časť týchto kapacít je využitých v medzinárodnej kamiónovej preprave a časť pokrýva subdodávateľské vzťahy hlavne v automobilovom a elektrotechnickom priemysle.

Tabuľka 4-75 Počet nákladných ťahačov v jednotlivých krajoch Slovenska

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský kraj	206	267	392	569	837	1 130	1 539	2 215	2 619	3 409
Trnavský kraj	223	323	502	738	1 019	1 303	1 709	2 124	2 448	2 882
Trenčiansky kraj	202	275	359	538	701	880	1 221	1 558	1 844	2 250
Nitriansky kraj	311	422	568	873	1 189	1 534	1 928	2 217	2 659	3 043
Žilinský kraj	202	267	401	595	833	1 069	1 348	1 570	1 717	1 960
Banskobystrický kraj	209	286	389	574	821	1 038	1 306	1 595	1 803	2 159
Prešovský kraj	161	226	305	484	658	864	1 058	1 276	1 465	1 757
Košický kraj	207	240	365	623	779	1 033	1 326	1 586	1 920	2 096
Spolu	1 721	2 306	3 281	4 994	6 837	8 851	11 435	14 141	16 475	19 556

Zdroj: ŠÚ SR

Počet autobusov na Slovensku v rokoch 1998 - 2007 stagnoval. Klesajúca verejná preprava počtu osôb v týchto rokoch postupne klesala vďaka nárastu individuálnej automobilovej dopravy. Zároveň nastal pokles neverejnej podnikovej prepravy vplyvom outsourcingu (preprava inými poskytovateľmi). Postupným starnutím vozového parku klesal počet autobusov na Slovensku a minimum dosiahol v roku 2004 pri počte 8 921. Privatizácia podnikov SAD sa začala pripravovať v roku 2000 a dokončená bola v roku 2006. Následná reštrukturalizácia výkonov prepravecov v osobnej doprave a postupná obnova vozového parku viedla k nárastu počtu autobusov na takmer 10,5 tisíc v roku 2007 aj napriek celkovému poklesu prepravených osôb.

Tabuľka 4-76 Počet autobusov v jednotlivých krajoch Slovenska

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský kraj	1 601	1 558	1 425	1 415	1 436	1 435	1 237	1 274	1 211	1 468
Trnavský kraj	1 165	1 152	1 121	1 065	1 063	1 051	869	917	848	1 031
Trenčiansky kraj	1 114	1 088	1 177	1 180	1 173	1 195	1 036	1 048	1 024	1 227
Nitriansky kraj	1 554	1 546	1 541	1 489	1 480	1 460	1 239	1 286	1 257	1 518
Žilinský kraj	1 405	1 356	1 364	1 323	1 294	1 264	1 067	1 081	1 009	1 224
Banskobystrický kraj	1 561	1 523	1 478	1 415	1 383	1 349	1 132	1 132	1 165	1 363
Prešovský kraj	1 381	1 351	1 342	1 314	1 310	1 362	1 163	1 180	1 107	1 314
Košický kraj	1 512	1 527	1 472	1 448	1 450	1 452	1 178	1 195	1 161	1 335
Spolu	11 293	11 101	10 920	10 649	10 589	10 568	8 921	9 113	8 782	10 480

Zdroj: ŠÚ SR

Počet prepravovaných osôb verejnou dopravou na Slovensku neustále klesá. Je to dané jednak zvyšovaním individuálnej dopravy, zdražovaním cestovného, ako aj zmenou cestovných návykov prepravovaných osôb (cestovanie za prácou na dlhšie obdobie, napr. týždeň). Najvýraznejší pokles nastal v Banskobystrickom kraji, kde počet prepravovaných osôb klesol o viac ako polovicu.

Tabuľka 4-77 Počet prepravených osôb (v tisícoch)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský kraj	25 598	24 205	23 068	22 743	22 549	20 220	19 014	18 229	17 658	17 094
Trnavský kraj	61 033	58 316	50 910	47 832	45 047	40 354	37 772	37 549	36 783	35 145
Trenčiansky kraj	108 239	101 307	100 598	95 495	90 024	81 651	77 397	85 019	65 209	62 301
Nitriansky kraj	92 623	86 571	89 209	85 399	75 503	65 293	62 815	61 436	58 066	58 101
Žilinský kraj	101 626	96 554	97 491	89 076	86 408	79 103	73 437	69 187	66 704	62 926
Banskobystrický kraj	130 435	119 947	113 958	104 041	98 533	95 775	87 886	79 999	63 824	59 487
Prešovský kraj	74 500	78 372	74 613	68 964	68 691	65 809	60 830	56 818	53 369	49 095
Košický kraj	63 721	56 295	54 402	52 895	49 858	45 501	42 621	41 219	41 657	40 488
Spolu	657 775	621 567	604 249	566 445	536 613	493 706	461 772	449 456	403 270	384 637

Zdroj: ŠÚ SR

Od roku 1998 prudko vzrastali nároky na prepravu tovaru a do roku 2007 vzrástli o viac ako 50 %. Cestná doprava zároveň prebrala na seba časť výkonov zo železníc vďaka flexibilnejším možnostiam. Niekoľkonásobne narástol objem dopravy v Bratislavskom, Nitrianskom a Prešovskom kraji aj vďaka nízkym základom.

Tabuľka 4-78 Objem prepraveného tovaru (tisíc ton)

Preprava tovaru (tis. ton)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský kraj	1 465	4 576	7 365	4 706	4 469	3 547	5 136	6 050	7 242	7 972
Trnavský kraj	1 446	4 517	7 088	3 201	960	5 415	4 800	4 423	4 007	3 870
Trenčiansky kraj	3 158	4 480	2 872	4 227	2 943	2 062	3 057	2 566	2 840	5 164
Nitriansky kraj	940	4 250	5 436	5 259	1 338	1 863	3 213	3 506	2 664	4 111
Žilinský kraj	2 299	3 856	5 225	5 132	6 478	5 796	3 765	3 837	4 525	4 777
Banskobystrický kraj	1 217	3 665	2 464	2 942	6 025	4 211	2 851	3 664	3 479	2 917
Prešovský kraj	1 289	3 630	3 150	5 213	2 868	3 850	3 568	3 985	3 576	4 086
Košický kraj	7 118	4 947	6 080	4 093	7 954	3 938	3 662	4 527	5 762	8 272
Spolu	18 932	33 921	39 680	34 773	33 035	30 682	30 052	32 558	34 095	41 169

Zdroj: ŠÚ SR

4.4.2. Železničná doprava

Železničná sieť na Slovensku čo sa týka pokrytia územia patrí k nadpriemerným v Európe. Spolu mali Slovenské železnice v roku 2006 3 658 km koľají, z toho 43 % bolo elektrifikovaných a 29 % bolo dvojkoľajných.

Najvýznamnejšie trate na Slovensku sú medzinárodné koridory kombinovanej prepravy C30/1 - východný prechod z Poľska do Maďarska cez Košice, **C-E 40** Trasy z Čiech do Žiliny (cez Čadcu a Púchov), Poprad, Košice a Čierna nad Tisou do Ukrajiny, koridor **C-E 52** z Rakúska cez Bratislavu, Galantu, Nové Zámky a Štúrovo do Maďarska, **C-E 61** Z Čiech cez Kúty, Bratislavu a Komárno do Maďarska spolu s traťou na Rajku a koridor **C-E 63** Žilina - Leopoldov - Bratislava a Kittsee do Rakúska. Tieto trate bez spoločných úsekov majú 1033 km.

V súčasnosti prebieha rekonštrukcia a modernizácia železničných tratí na Slovensku, s cieľom zvýšiť maximálnu rýchlosť hlavných koridorov až na 160 km/h. Momentálne

pokračuje rekonštrukcia úseku Bratislava – Žilina. Moderná železničná preprava má veľký potenciál hlavne v preprave nákladu na dlhšie vzdialenosti a medzimestskej preprave osôb.

4.4.3. Letecká doprava

Objem leteckej prepravy pasažierov zo slovenských letísk začal v poslednom období prudko narastať. Je to spôsobené najmä nástupom nízkonákladových dopravcov na Slovenské letiská, z čoho najväčší podiel malo Bratislavské letisko a z dopravcov Sky Europe. Najvýznamnejšie letiská na Slovensku sú v Bratislave, Košiciach a Poprade, z ktorých pravidelne zaisťujú vnútroštátne a medzinárodné letecké spojenia. K významným letiskám na Slovensku s nepravidelnou leteckou prepravou v roku 2008 a potenciálom rozvoja patria letisko Piešťany, Trenčín, Žilina a letisko Sliač, ktoré je momentálne v rekonštrukcii.

4.4.4. Vodná doprava

Slovensko má aj napriek rozsiahlej riečnej sieti obmedzený potenciál vodnej dopravy. Hlavná časť sa sústreďuje na prepravu po Dunaji, s medzinárodnými prístavmi v Bratislave, Komárne a Štúrove. Výhodou je takmer celoročná splavnosť rieky a napojenie na riečne cesty Rýn – Mohan – Dunaj, ktoré umožňuje spojenie od Severného k Čiernemu moru. Výhodou vodnej dopravy je najmä nízka prepravná cena na veľké vzdialenosti a nevýhodou je pomalosť oproti iným druhom prepravy. V súčasnosti je na Slovensku vodná doprava využívaná najmä na prepravu poľnohospodárskych produktov a nerastných surovín. Potenciál Vážskej vodnej cesty je nepoužívaný a to aj napriek tomu, že na dobudovanie chýba len jedno vodné dielo.

Obchod a služby

Vzhľadom na klasifikáciu odvetví sektor obchodu v sebe zahŕňa maloobchod, veľkoobchod a predaj, údržbu a opravu motorových vozidiel a motocyklov; maloobchodný predaj pohonných látok. Vzhľadom na sektor služieb patrí k najvýznamnejším. V roku 2006 zamestnával viac ako 18 % zamestnancov, ktorý vytvárali 15 % hrubej pridanej hodnoty SR.

4.5.1. Bratislavský kraj

Bratislavský kraj je vzhľadom na zvyšok Slovenska významne vychýlený. Vzhľadom na jeho polohu, v časti (podnikanie) spomenutú štruktúru ekonomiky ako aj centrálnymi veľkých podnikov sa v regióne produkuje viac ako tretina celoslovenskej hrubej pridanej hodnoty sektoru obchodu (Graf 4-21a). Tento podiel sa začiatkom tohto storočia mierne znížil, ale koncom sledovaného obdobia mierne vzrástol. Významný je ukazovateľ tržieb v maloobchode prepočítaný na obyvateľa. Ten je dlhodobo najvyšší spomedzi všetkých regiónov SR. Kým slovenský priemer bol v roku 2008 na úrovni mierne nad 3 000 Eur v Bratislavskom kraji to bolo viac ako 9 000 Eur. Tento jav je jasne spojitelný s tým, že kraj a najmä hlavné mesto je častou nákupnou destináciou obyvateľov okolitých krajov. Významne samozrejme pôsobí aj fakt, že svoje nákupy tu uskutočňujú obyvatelia iných krajov pracujúcich v Bratislavskom kraji. V neposlednom rade je tento fakt spôsobený aj vyššou kúpnu silou v regióne a vyššími cenami. Nominálna mzda v tomto sektore je rovnako najvyššia. V rozmedzí rokov 2002 – 2007 vzrástla priemerná mzda v sektore obchodu z 672 Eur na 961 Eur. V roku 2007 bola dosahovala mzda v sektore obchodu v Bratislavskom kraji 130 % priemeru Slovenska. Tento jav je možné dať do súvisu hlavne s veľkými obchodnými spoločnosťami, ktoré majú centrálnu sídlo v hlavnom meste a okolí. Zamestnaneckou

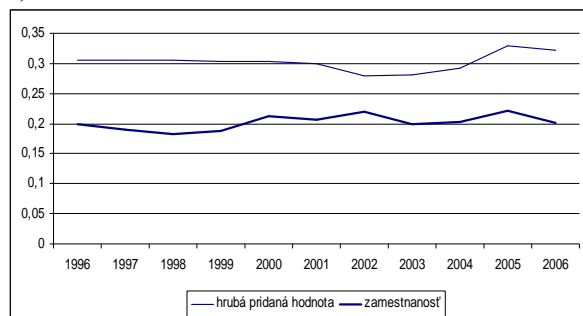

štruktúrou, kde je jednoznačne vyššia koncentrácia riadiacich pracovníkov a príslušníkov manažmentu, jednoznačne prispievajú k vychýleným porovnávaniam.

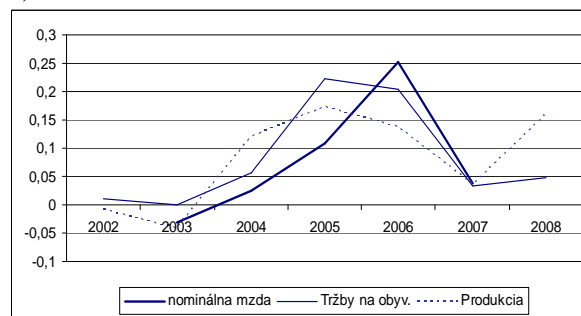
Graf 4-21: Bratislavský kraj

a) Podiel hrubej pridanej hodnoty a zamestnanosti v sektore obchodu v na SR
b) Tempá rastu vybraných ukazovateľov za sektor obchodu

a)

b)

Zdroj: ŠÚ SR

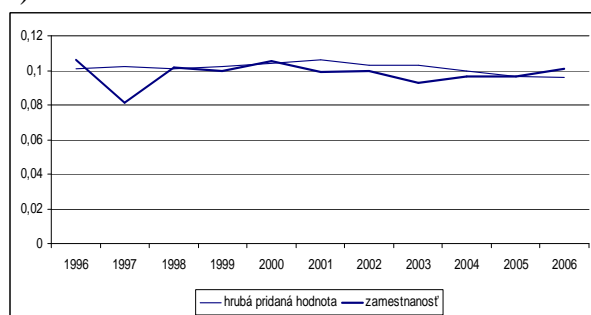
4.5.2. Trnavský kraj

Sektor obchodu sa v Trnavskom kraji podieľa približne 10-timi percentami na celoslovenskej hrubej pridanej hodnote za sektor a takmer rovnakým podielom na celoslovenskej zamestnanosti v tomto sektore (Graf 4-22:a). Vývoj maloobchodných tržieb na obyvateľa je významne ovplyvnený blízkosťou Bratislavského kraja. Významným faktorom je aj blízkosť Českej republiky a Maďarska, ktoré sa najmä v poslednom období stalo vyhľadávaným nákupným miestom, čo významne znižuje tržby v regionálnom rozmere. Zaujímavá je aj dynamika tržieb, kde sa striedajú roky nárastu s rokmi poklesu. Zaujímavá je aj zvyšujúca sa amplitúda týchto rozdielov. Nominálna mzda sa pohybuje približne 50 – 100 Eur pod priemerom za Slovensko. V Trnavskom kraji vzrástla nominálna mzda v sektore obchodu zo 451 Eur v roku 2002 na 632 Eur v roku 2007.

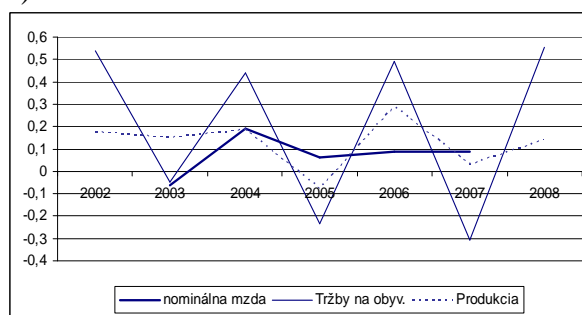
Graf 4-22: Trnavský kraj

a) Podiel hrubej pridanej hodnoty a zamestnanosti v sektore obchodu v na SR
b) Tempá rastu vybraných ukazovateľov za sektor obchodu

a)

b)

Zdroj: ŠÚ SR

4.5.3. Trenčiansky kraj

V Trenčianskom kraji vzrástol podiel na celoslovenskej hrubej pridanej hodnote v sektore obchodu v rozmedzí rokov 1996 – 2006 z 8 % na 9 % a podiel na zamestnanosti v tom istom období z 9 % takmer na 11 %. Celkovo v roku 2006 bolo podľa metodiky ESA 95 zamestnaných v sektore obchodu v Trenčianskom kraji takmer 42 tisíc ľudí. Priemerná mzda sa v tomto sektore a regióne pohybovala v roku 2007 na úrovni 85 % z priemernej mzdy

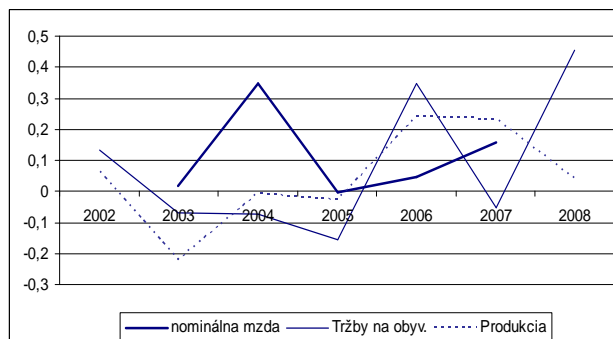
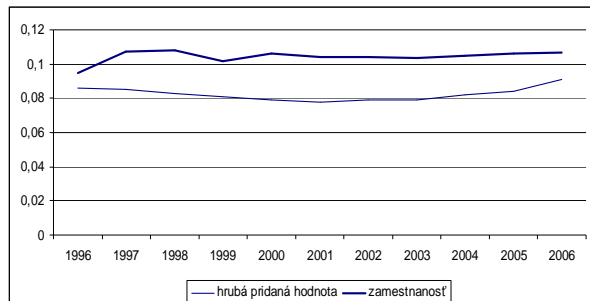

v sektore obchodu za SR. V absolútnych hodnotách vzrástla z 377 Eur v roku 2002 na 624,5 Eur v roku 2007.

Graf 4-23: Trenčiansky kraj

- a) Podiel hrubej pridanej hodnoty a zamestnanosti v sektore obchodu v na SR
b) Tempá rastu vybraných ukazovateľov za sektor obchodu

a)

Zdroj: ŠÚ SR

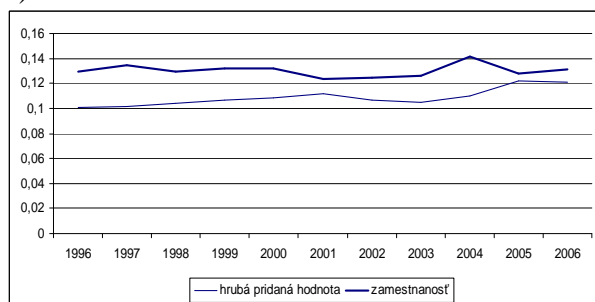
4.5.4. Nitriansky kraj

Počet zamestnaných v sektore obchodu v Nitrianskom kraji vzrástol podľa metodiky národných účtov z 35 tisíc v roku 1996 na 47,5 tisíc v roku 2006. Vzhľadom na pomer ku všetkým zamestnaným v tomto sektore za Slovensko ostal podiel výrazne nezmenený (okolo 13 %). Podiel na hrubej pridanej hodnote vzrástol z 10 % na 12 %. Rast nominálna mzdy v sektore sa v Nitrianskom kraji sa v roku 2007 mierne spomalil. Aj napriek tomuto spomaleniu mzda v sektore obchodu dosiahla v spomenutom roku úroveň takmer 706 Eur, čo je 97,8 % priemeru za tento sektor v SR. Táto úroveň sa dá hodnotiť ako tretia najvyššia mzda v sektore zo všetkých NUTS III regiónov v SR. Pozitívne sa dá hodnotiť aj vývoj tržieb na jedného obyvateľa. Tie v časovom horizonte 2001 – 2008 vzrástli z 15 tis. Eur na viac ako 25 tis. Samozrejme tieto čísla sú prezentované v nominálnych hodnotách a po zohľadnení spotrebiteľskej inflácie je tento rast miernejší.

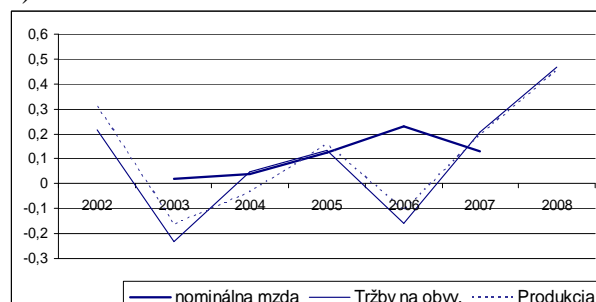
Graf 4-24: Nitriansky kraj

- a) Podiel hrubej pridanej hodnoty a zamestnanosti v sektore obchodu v na SR
b) Tempá rastu vybraných ukazovateľov za sektor obchodu

a)

b)

Zdroj: ŠÚ SR

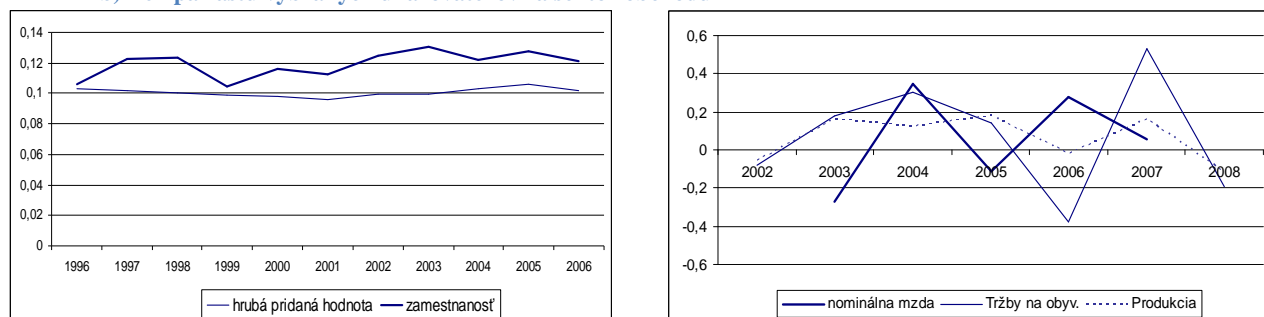
4.5.5. Žilinský kraj

Hrubá pridaná hodnota v sektore obchodu v Žilinskom kraji stúpala z 233 mil. Eur v roku 1996 na 719 mil. Eur v roku 2006. Tento vývoj znamená rast podielu na celoslovenskej pridanej hodnote v tomto sektore z 10 % na 12 %. Rast zamestnanosti medzi týmito obdobiami bol v priemere 5,5 % ročne. Celkový počet zamestnaných vzrástol z 28,7 tisíc na 47,4 tisíc. Mzda v tomto regióne a sektore vzrástla z 527 Eur v roku 2001 na 615 Eur

roku 2007. Vývoj tržieb na obyvateľa je charakteristický svojimi fluktuáciami. V priemere rástli tempom 7,2 % ročne z 1 626 Eur na 2001 Eur v roku 2008 v nominálnych hodnotách.

Graf 4-25: Žilinský kraj

- a) Podiel hrubej pridanej hodnoty a zamestnanosti v sektore obchodu v na SR
b) Tempá rastu vybraných ukazovateľov za sektor obchodu

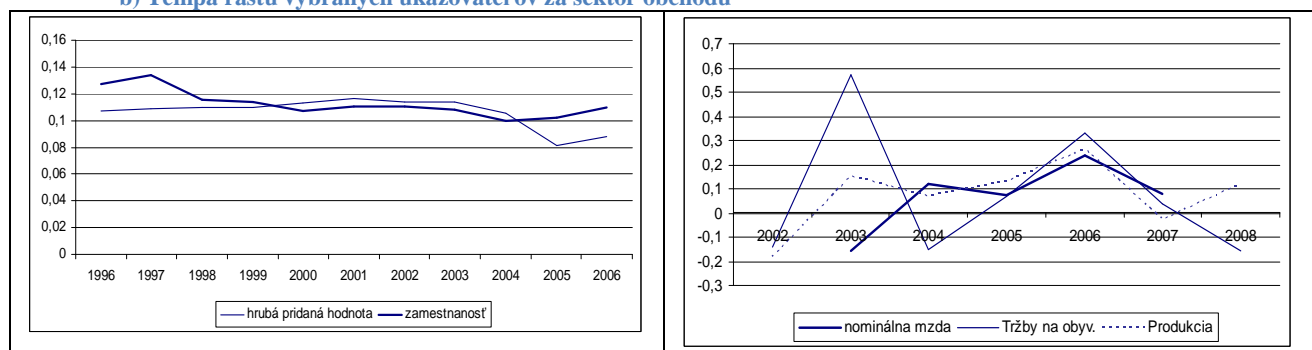
Zdroj: ŠÚ SR

4.5.6. Banskobystrický kraj

Vývoj obchodu v Banskobystrickom kraji svedčí o mierne odlišnej situácii v porovnaní s predošlými regiónmi. Aj napriek rastu hrubej pridanej hodnoty z 242 mil. Eur v roku 1996 na 655 mil. Eur v roku 2006 podiel na celkovej pridanej hodnote za SR poklesol z viac ako 10 % na 8,8 %. Tento jav je možné dať do súvisu so zlou príjmovou situáciou obyvateľstva najmä v južných častiach Banskobystrického kraja. Rovnako poklesol podiel v oblasti zamestnanosti z 12 % v roku 1996 na 10 % v roku 2006. Mzda v sektore obchodu v Banskobystrickom kraji vzrástla z 453 Eur v roku 2002 na 617 Eur v roku 2007. Vzhľadom na porovnanie s ostatnými regiónmi sa jedná o tretiu najnižšiu priemernú nominálnu mzdu v sektore. Významný pokles podielu vzhľadom na SR zaznamenali aj tržby na obyvateľa. Z 87 % v roku 2001 poklesli na 74 % v roku 2008. V prepočte tak v roku 2008 každý obyvateľ minul v maloobchode 2 317 Eur. Popri nízkej kúpyschopnosti obyvateľstva však pôsobí fakt riešenia nákupov v iných krajoch SR, prípadne v zahraničí.

Graf 4-26: Banskobystrický kraj

- a) Podiel hrubej pridanej hodnoty a zamestnanosti v sektore obchodu v na SR
b) Tempá rastu vybraných ukazovateľov za sektor obchodu

Zdroj: ŠÚ SR

4.5.7. Prešovský kraj

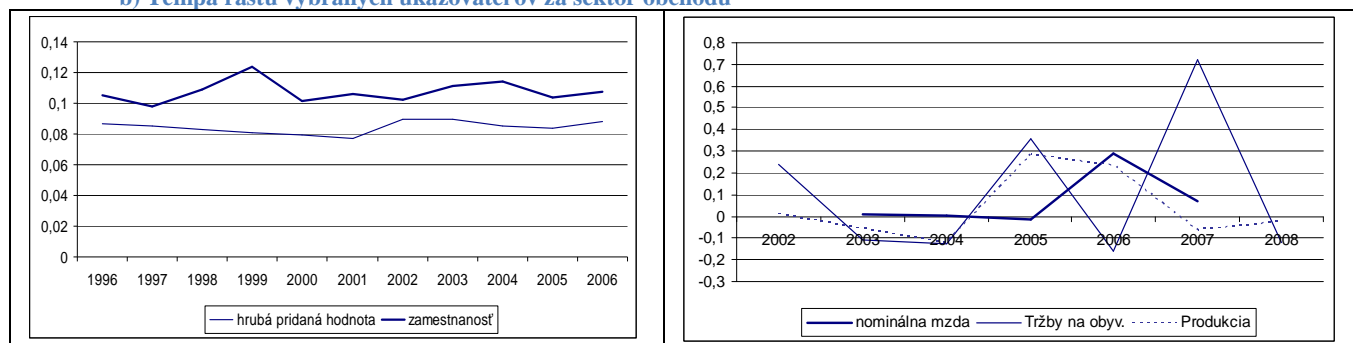
V Prešovskom kraji je vývoj v maloobchode významne ovplyvnený situáciou v regióne. Nízke príjmy spojené s nízkou ekonomickou výkonnosťou v regióne. Podiel hrubej pridanej hodnoty na celkovej za SR je v sledovanom období rokov 1996 – 2006 na úrovni 8,7 %. Počet zamestnancov sa v roku 2006 dostal na úroveň mierne nad 42 tisíc. Po Trenčianskom kraji je to druhá najnižšia zamestnanosť v sektore. Výrazne nízke sú aj tržby pripadajúce na jedného obyvateľa. V roku 2008 pripadalo na jedného obyvateľa iba niečo

vyšie 1 600 Eur. V tomto regióne je významne prítomný faktor uskutočňovania svojej maloobchodnej spotreby mimo územia bydliska, najmä v Bratislavskom regióne. Pri vývoji mzdy v tomto kraji je potrebné uviesť, že v roku 2007 bola priemerná mzda v sektore obchodu na úrovni 538 Eur, čo je najnižšia mzda v regióne vzhľadom na tento sektor.

Graf 4-27: Prešovský kraj

a) Podiel hrubej pridanej hodnoty a zamestnanosti v sektore obchodu v na SR

b) Tempá rastu vybraných ukazovateľov za sektor obchodu

Zdroj: ŠÚ SR

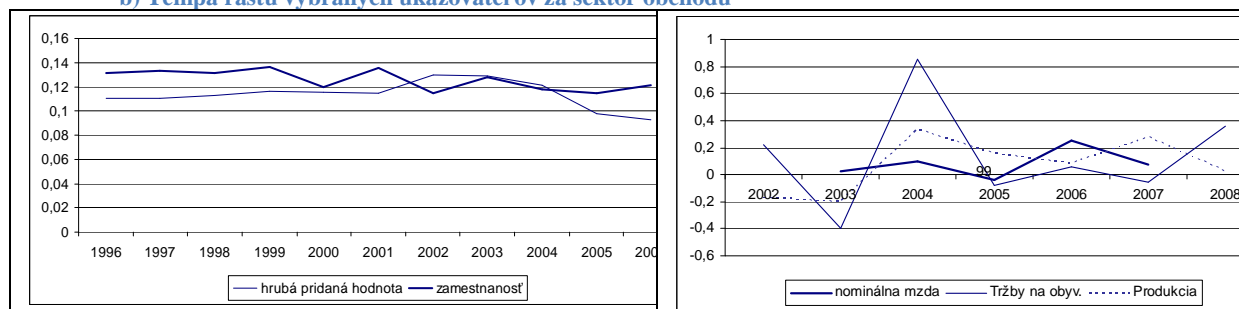
4.5.8. Košický kraj

Pri hodnotení sektoru obchodu sa Košický kraj javí ako podpriemerný región. Vzhľadom na hrubú pridanú hodnotu jeho príspevok k celoslovenskej hrubej pridanej hodnote poklesol medzi rokmi 1996 – 2006 z takmer 11 % na 9,2 %. Tento pokles je charakteristický jednak relatívnou zmenou kúpyschopnosti obyvateľstva a jednak z dôvodu pracovnej migrácie. O tom svedčí aj vývoj tržieb v maloobchode na jedného obyvateľa, ktorý je najnižší v porovnaní s ostatnými regiónmi. Z 896 Eur v roku 2001 vzrástli tržby na 1 128 v roku 2008. V roku 2008 boli tieto tržby na úrovni 49 % z celoslovenského priemeru. Významným ukazovateľom je aj nominálna mzda v tomto sektore, ktorá sa javí ako druhá najnižšia a v roku 2008 dosiahla výšky 614 Eur.

Graf 4-28: Košický kraj

a) Podiel hrubej pridanej hodnoty a zamestnanosti v sektore obchodu v na SR

b) Tempá rastu vybraných ukazovateľov za sektor obchodu

Zdroj: ŠÚ SR

Cestovný ruch

Rozvoj cestovného ruchu patrí k jednej zo strategických priorít vlády v tomto volebnom období. Vzhľadom na túto prioritu bolo vypracovaných niekoľko riadiacich dokumentov, z ktorých najvýznamnejší je Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013. Analýza predošlého vývoja je však významne zložitá, nakoľko neexistuje dostatok relevantných dát, pričom úplne chýbajú makroekonomické „tvrdé“ dáta. Jediné údaje, ktoré by mohli popísať výkony cestovného ruchu, pridanú hodnotu, zamestnanosť, mzdu, či podiel na HDP je možné extrahovať zo sektora služieb a sektora hotelov a reštaurácií. Zo sektora služieb by mali byť vyextrahované služby cestovných kancelárií zabezpečujúce služby zvlášť pasívneho a aktívneho cestovného ruchu. Sektor hotely a reštaurácie by mal byť rozdelený na výkony spojené s bežným užívaním zariadení (obchodné a služobné cesty, bežné využívanie reštauračných zariadení rezidentmi) a výkony spojené s cestovným ruchom. Master plán pre slovenskú štatistiku, ktorý bol vypracovaný v roku 2006 zastúpením Svetovej banky na Slovensku vyjadril potrebu zavedenia systému účtov cestovného ruchu. Doteraz však nebolo začaté s vykazovaním týchto štatistík. Z dôvodu nedostatku dát je preto táto analýza obmedzená na popis „mäkkých dát“.

4.6.1. Bratislavský kraj

Bratislavský kraj má z hľadiska cestovného ruchu charakteristické významné postavenie z dôvodu hlavného mesta Bratislavy. Rovnako významným územím v tomto kraji je aj malokarpatská a podkarpatská oblasť, ktorá vzhľadom na opätovný rozvoj vinárstva získava významné postavenie. V neposlednom rade je tento región zaujímavý aj vzhľadom na konferenčný a obchodný turizmus. Historicky významné miesta a príslušné kultúrne a prírodné pamiatky radí tento región (najmä hlavné mesto, okres Pezinok a okres Senec) k územiám s medzinárodným významom.

Dostupné dáta (Tabuľka 4-79) svedčia o významnom rozvoji cestovného ruchu v Bratislavskom kraji. Počet návštevníkov sa v rokoch 2000 – 2008 zvýšil z 559 tis. na 914 tis. Rozvoj cestovného ruchu bol podporený aj rastom počtu zariadení a následne lôžok. Stabilným sa javí aj počet prenocovaní pripadajúcich na jedného návštevníka. Priemerne každý návštevník strávi v kraji iba dve noci.

Tabuľka 4-79 Výkony cestovného ruchu v Bratislavskom kraji

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet prenocovaní	1 166 209	1 241 197	1 357 912	1 363 138	1 432 296	1 663 260	1 716 984	1 752 709	1 859 033
Počet lôžok	13 454	15 086	18 357	19 264	19 043	20 574	19 229	20 565	20 991
Počet návštevníkov	559 097	601 537	655 558	656 730	721 379	786 266	840 804	883 103	914 406
Počet zariadení	122	158	159	175	167	158	162	188	199
Prenocovania na návštevníka	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0	2,1	2,0	2,0	2,0

Zdroj: ŠÚ SR

4.6.2. Trnavský kraj

Trnavský kraj patrí z hľadiska cestovného ruchu k menej významným regiónom. Nachádzajú sa tu tri turistické regióny zadefinované v Novej stratégii cestovného ruchu – Dolnohážsky, Záhorský a časť Podunajského. Tieto územné regióny sú zaradené medzi regióny s nadregionálnym a regionálnym významom. Významné postavenie zaujímajú mestá Trnava, Nitra, Šaštín Stráže a Piešťany, ktoré sú významnými kultúrno-historickými miestami. V prípade Piešťan zaujíma významné miesto kúpeľníctvo.

Počet návštevníkov v sledovanom období vzrástol o takmer 70 tisíc, čo je nárast o 32 %. Významným negatívom je však pokles počtu prenocovaní. Z 1,28 mil. prenocovaní v roku 2001 bolo v roku 2008 iba 1,2 mil. Z tohto je zrejmé že počet nocí, ktoré strávi jeden návštevník v regióne poklesol takmer o dve noci.

Tabuľka 4-80 Výkony cestovného ruchu v Trnavskom kraji

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet prenocovaní	1 284 068	1 282 963	1 356 853	1 316 411	1 171 840	1 162 154	1 127 958	1 137 552	1 204 167
Počet lôžok	11 439	12 179	12 166	12 399	12 422	13 300	12 998	14 904	14 842
Počet návštevníkov	205 937	244 300	258 649	246 211	236 403	241 497	237 046	244 595	273 477
Počet zariadení	107	136	141	150	155	152	154	213	218
Prenocovania na návštevníka	6,2	5,3	5,2	5,3	5,0	4,8	4,8	4,7	4,4

Zdroj: ŠÚ SR

4.6.3. Trenčiansky kraj

Stredno-považský (ÚRCR), ktorý je zaradený do regiónov s národným významom radí Trenčiansky kraj k druhému najvýznamnejšiemu regiónu Západného Slovenska. Významnými centrami sú mestá Myjava, Trenčín, Trenčianske Teplice, Prievidza.

Pri hodnotení výkonom cestovného ruchu môžeme sledovať významne pozitívne trendy (Tabuľka 4-81). Medzi rokmi 2000 – 2008 významne vzrástol počet ubytovacích zariadení a pochopiteľne aj počet lôžok. Pozitívnym je, že v tomto kraji rastie počet návštevníkov (z 206 tis. na 273 tis.) a najmä fakt, že významne vzrástol počet prenocovaní (takmer o 72 %). To významne prispelo k zvýšeniu počtu prenocovaní na jedného návštevníka o v priemere o 1,1 noci. Tento jav svedčí o zvyšovaní významu kraja vzhľadom na cestovný ruch.

Tabuľka 4-81 Výkony cestovného ruchu v Trenčianskom kraji

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet prenocovaní	705 375	796 987	1 132 489	1 177 272	986 509	943 614	980 607	1 096 544	1 217 739
Počet lôžok	9 952	11 387	12 417	12 698	12 951	12 662	12 311	14 781	15 274
Počet návštevníkov	205 937	244 300	258 649	246 211	236 403	241 497	237 046	244 595	273 477
Počet zariadení	130	187	209	219	217	209	211	274	275
Prenocovania na návštevníka	3,4	3,3	4,4	4,8	4,2	3,9	4,1	4,5	4,5

Zdroj: ŠÚ SR

4.6.4. Nitriansky kraj

Nitriansky kraj môže v sektore cestovného ruchu ťažiť z historicky významných miest Nitra, Komárno, Štúrovo. Popri týchto mestách s množstvom historických pamiatok má tento kraj vhodné podmienky na rozvoj vidieckeho turizmu. Významným je aj fakt, že doň zasahuje druhá polovica Podunajského regiónu cestovného ruchu (ÚRCR). V neposlednom rade treba upozorniť na veľtržný turizmus vzhľadom na výstavisko Agrokomplex v Nitre.

Výkony cestovného ruchu svedčia len o miernom rozvoji v tomto kraji a počtom prenocovaní k najmenej zaujímavým. Medzi rokmi bol zaznamenaný rast ubytovacích zariadení aj lôžok. Vzhľadom na veľkosti ubytovacích zariadení došlo k rastu zariadení s menším počtom lôžok. Kým v roku 2000 malo priemerne jedno zariadenie v Nitrianskom kraji 85 lôžok v roku 2008 to bolo iba 53. Vzhľadom na počet návštevníkov bol zaznamenaný rast o 85 tisíc, avšak priemerný počet prenocovaní na jedného návštevníka ostal nezmenený – mierne pod troma nocami na návštevníka.

Tabuľka 4-82 Výkony cestovného ruchu v Nitrianskom kraji

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet prenocovaní	475 799	572 362	553 482	597 453	551 754	544 074	606 961	619 711	750 119
Počet lôžok	13 056	13 900	13 450	13 800	13 912	13 610	13 502	13 094	14 414
Počet návštevníkov	173 734	196 812	190 447	197 829	177 846	203 463	215 712	223 304	258 251
Počet zariadení	121	163	156	171	167	169	179	241	267
Prenocovania na návštevníka	2,7	2,9	2,9	3,0	3,1	2,7	2,8	2,8	2,9

Zdroj: ŠÚ SR

4.6.5. Žilinský kraj

Žilinský kraj patrí pri hodnotení cestovného ruchu k najvýznamnejším krajom. Nachádzajú sa tu Severopovažský, Oravský, Turčiansky a Liptovský ÚRCR. Tieto regióny zahŕňajú významné turistické strediská v Malej a Veľkej Fatre, Nízkych, Západných a z časti aj Vysokých Tatrách. Tento kraj je populárnym miestom pre turistiku, návštevu kultúrnych, historických a prírodných pamätihodností a iných letných aj zimných vonkajších športov a aktivít.

V rozmedzí rokov 2000 – 2008 zaznamenal tento kraj významné zlepšenie. Kým v roku 2000 bol vzhľadom na výkony a najmä na počet prenocovaní na druhom mieste v roku 2008 už bol Žilinský kraj najnavštevovanejším regiónom. Významný rozvoj zaznamenali ubytovacie zariadenia, ktoré v sledovanom období vzrástli o 149 % čo bolo v porovnaní s ostatnými krajinami najviac. Rovnako najvyšší bol aj rast počtu lôžok ktorý vzrástol o 78,5 %. Je nutné poznamenať, že v Žilinskom kraji sa nachádza najviac ubytovacích zariadení v porovnaní s ostatnými krajinami. V roku 2008 to bolo takmer 30 %.

Tabuľka 4-83 Výkony cestovného ruchu v Žilinskom kraji

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet prenocovaní	1 886 868	2 096 427	2 159 791	2 175 857	1 987 306	2 095 016	2 255 610	2 358 745	2 535 960
Počet lôžok	22 161	28 611	29 003	30 429	30 452	29 389	29 601	37 206	39 571
Počet návštevníkov	468 192	541 689	596 971	609 858	577 808	625 790	652 770	689 531	767 274
Počet zariadení	396	621	641	684	688	646	650	872	988
Prenocovania na návštevníka	4,0	3,9	3,6	3,6	3,4	3,3	3,5	3,4	3,3

Zdroj: ŠÚ SR

4.6.6. Banskobystrický kraj

Banskobystrický kraj má vzhľadom k rozvoju cestovného ruchu rovnaké atribúty ako pri hodnotení celkovej ekonomickej situácie. Na severe kraja sa nachádzajú zaujímavé a významné strediská Horehronského a Pohronského ÚRCR, ktoré sú charakteristické významnými prírodnými a kultúrnymi pamiatkami. Juh kraja (Ipel'ský a Gemerský ÚRCR) sú s výnimkou niektorých lokalít (hrady Modrý Kameň, Krásna Hôrka) menej významnými.

Dané charakteristiky sú základom pre výkony cestovného ruchu v danom kraji. Nízke dynamiky rastov ubytovacích zariadení, počtu návštevníkov a dokonca počtu prenocovaní svedčia o strácaní pozície tohto kraja vzhľadom na stav v roku 2000. Počet prenocovaní na jedného návštevníka medzi rokmi 2000 – 2008 klesol o 1,2, čo je najväčší pokles.

Tabuľka 4-84 Výkony cestovného ruchu v Banskobystrickom kraji

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet prenocovaní	1 665 955	1 761 067	1 878 049	1 845 670	1 576 981	1 459 522	1 494 649	1 517 215	1 624 485
Počet lôžok	18 332	21 726	22 137	19 572	19 713	20 177	20 743	22 821	21 839
Počet návštevníkov	343 769	396 660	425 737	416 586	385 842	400 346	423 682	426 178	455 914
Počet zariadení	254	364	377	375	375	372	389	465	483
Prenocovania na návštevníka	4,8	4,4	4,4	4,4	4,1	3,6	3,5	3,6	3,6

Zdroj: ŠÚ SR

4.6.7. Prešovský kraj

Rozvoj cestovného ruchu v Prešovskom kraji je založený predovšetkým na prírodných danostiach spojených s Vysokými a Belianskymi Tatrami, Pieninami, Levočskými vrchmi, Slovenským Rudohorím a historickými regiónom Spiš. V neposlednom rade sú významné mesto Bardejov a najmladší národný park Poloniny, obe zapísané do zoznamu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

Vzhľadom na zlú dopravnú dostupnosť a nízke uvedenie si konkurencie okolitých ÚRCR (napríklad Orava, Liptov) sa však pozícia donedávna najvýkonnejšieho regiónu cestovného ruchu mierne zhoršuje. Napriek rastu počtu návštevníkov klesá počet prenocovaní. Počet prenocovaní na jedného návštevníka klesol o zo 4,5 na 3,3, čo je spolu s Banskobystrickým krajom najväčší pokles. Významným rastom bol však zaznamenaný v raste počtu zariadení z 274 na 625.

Tabuľka 4-85 Výkony cestovného ruchu v Prešovskom kraji

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet prenocovaní	2 658 893	2 904 079	3 051 652	2 839 431	2 356 664	2 170 128	2 265 092	2 357 265	2 447 577
Počet lôžok	25 083	29 015	30 885	31 025	32 807	31 049	31 263	35 420	3 3942
Počet návštevníkov	597 375	695 597	745 178	687 420	608 514	621 032	647 068	699 415	73 6051
Počet zariadení	274	436	462	477	471	449	464	572	625
Prenocovania na návštevníka	4,5	4,2	4,1	4,1	3,9	3,5	3,5	3,4	3,3

Zdroj: ŠÚ SR

4.6.8. Košický kraj

Košický kraj patrí medzi menej významné regióny z hľadiska rozvoja cestovného ruchu. Okrem mesta Košíc a okolia sa rozvoj cestovného ruchu sústredený predovšetkým na Hornom Zemplíne.

Košický kraj je pri zohľadnení počtu prenocovaní možné zaradiť ako druhý najmenej zaujímavý región. Ten vzrástol zo 620 tisíc v roku 2001 na 825 tisíc v roku 2008. Aj napriek miernemu rastu počtu ubytovacích zariadení v sledovanom období došlo v Košickom kraji dokonca k celkovému úbytku počtu lôžok. Tento jav sa vyskytol iba v tomto kraji. Počet prenocovaní na jedného návštevníka sa významne nezmenil a z 2,5 dňa v roku 2000 klesol na 2,3 dňa.

Tabuľka 4-86 Výkony cestovného ruchu v Košickom kraji

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet prenocovaní	620 908	664 010	815 964	743 724	685 187	694 986	689 704	726 891	825 024
Počet lôžok	39 709	39 924	35 119	36 093	36 583	35 492	21 549	22 467	26 825
Počet návštevníkov	246 949	264 563	320 856	294 467	285 514	295 752	305 970	321 774	356 946
Počet zariadení	155	210	253	258	279	291	281	357	379
Prenocovania na návštevníka	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3

Zdroj: ŠÚ SR

Záver

V tvorbe HDP, zamestnanosti, produktivite práce a prílevu priamych zahraničných investícií je vysoko nadpriemerný Bratislavský kraj a najhorší stav je v Prešovskom a Banskobystrickom kraji. Podľa všetkého sa tento trend v dohľadnej dobe nezmení. V poslednom desaťročí vidieť pozitívne trendy v Trnavskom, Trenčianskom a Žilinskom kraji. V Nitrianskom kraji sú badateľné do značnej miery prekvapivo nepriaznivé tendencie.

Na príjmoch VÚC majú daňové príjmy a príjmy z grantov a transferov najväčší podiel. Vo väčšine prípadov súčet týchto príjmov sa podieľa na príjmoch celej VÚC viac než 75 %, najčastejšie však viac než 85 %. Neplatilo to iba v roku 2007 v prípade Trnavského samosprávneho kraja, kedy 33 % príjmov samosprávneho kraja predstavovali príjmy z finančných operácií. Výdavky z rozpočtov samosprávnych krajov za sledované obdobie smerovali najmä na vzdelanie, čo predstavovalo viac než 40 %. Najvyšší podiel na vzdelanie vynakladá BSK zo svojho rozpočtu na úrovni cca 55 %. Ďalej jednotlivé samosprávne kraje vynakladajú zhruba 15 % až 20 % na sociálne zabezpečenie, pričom najnižší podiel vynakladá na túto časť svojho rozpočtu Prešovský samosprávny kraj na úrovni asi 15 %. Väčšina samosprávnych krajov vynakladá cca 20 % zo svojho rozpočtu na dopravu. Výnimkou je Bratislavský a Žilinský samosprávny kraj, kde sa táto hodnota pohybuje okolo 10 % a 15 %. Najviac sa na dopravu vynakladá v Prešovskom samosprávnom kraji. V roku 2007 to bolo na úrovni 29 % z rozpočtu kraja. Ostatné finančné prostriedky sú použité na verejné služby úradov samosprávnych krajov, zdravotníctvo, kultúru, správu záväzkov a pohľadávok alebo finančné operácie.

Vývoj podnikateľského prostredia popísaný počtom živnostníkov a podnikov nesvedčí o významne odlišných trendoch. U živnostníkov je badateľný významný rozvoj priemyselných a stavebných činností a pri sledovaní podnikov je významný rast finančného a netrhového sektora. Pri oboch formách podnikania dochádza k poklesu podielu obchodných činností vrátane dopravy. Svedčia o tom zmeny podielov živnostníkov resp. podnikov za príslušné sektory v jednotlivých regiónoch. Táto analýza však hovorí len o počtoch podnikov a nie o ich efektívnosti, veľkosti, pridanej hodnote a pod. Týmto otázkam sa venujú ďalšie časti popisujúce vývoj v jednotlivých sektoroch.

Podrobnejšia analýza turistických indikátorov potvrdzuje výrazné postavenie Bratislavského kraja, silné postavenie Prešovského kraja, ale aj veľmi dobrú dynamiku Žilinského kraja. Naopak Banskobystrický a Nitriansky kraj sú na chvoste služieb cestovného ruchu na Slovensku.

Analýza hospodárskeho vývoja regiónov potvrdila existujúce známe postavenie a špecifiká jednotlivých regiónov, ale poukázala aj na niektoré zmeny a trendy, ktoré za ostatných 10 rokov nastali a pri koncipovaní stratégie regionálneho rozvoja na ne treba brať zreteľ.